

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Monitor inzake de staat van het gebouwd erfgoed 2011

Monitor inzake de staat van het gebouwd erfgoed 2011

Een vervolgmeting naar de staat van rijksbeschermd monumenten

Colofon

Monitor inzake de staat van het gebouwd erfgoed 2011

Een vervolgmeting naar de staat van rijksbeschermd monumenten

UITGEVOERD DOOR: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

IN SAMENWERKING MET: Monumentenwacht Nederland

DATUM: 19 maart 2012

PROJECTLEIDER: Leon Bok

MET MEDEWERKING VAN: Remco Lotte, data-analyse

FOTOMATERIAAL: Monumentenwacht Nederland

OMSLAGFOTO: Monumentenwacht Noord-Brabant, Grote Kerk te Breda

ONTWERP OMSLAG: Imago Mediabuilders, Amersfoort

OPMAAK: Imago Mediabuilders, Amersfoort

© Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort, 2012

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Postbus 1600

3800 BP Amersfoort

www.cultureelerfgoed.nl

Inhoud

Inleiding 5

1 Managementsamenvatting 7

2 Samenvatting algemeen 9

- 2.1 Presentatie gegevens 9
- 2.2 Resultaten reguliere meting 2010 10
- 2.3 Vergelijkingen beschikbare gegevens 10
- 2.4 Totaal 10
- 2.5 Vergelijking tussen niet-abonnees en abonnees 10
- 2.6 Provinciale verschillen 11
- 2.7 Naar de vierde Monitor Gebouwd Erfgoed 13

3 Resultaten reguliere meting 15

- 3.1 De Monumentenwacht 15
- 3.2 bonnementen voor rijksbeschermden monumenten 15
- 3.3 Resultaten algemeen 16
- 3.4 Resultaten per CBS-categorie 17
- 3.5 Afgezet tegen steekproef 21
 - 3.5.1 Verschillen per categorie 22
- 3.6 Gegevens 2008, 2009 en 2010 22
 - 3.6.1 Vergelijking laatste inspectie ten opzichte van vorige 22
 - 3.6.2 Vergelijking 2010 ten opzichte van voorgaande jaren 23
 - 3.6.3 Totale stand 2008 - 2010 24
- 3.7 Resultaat reguliere metingen samengevat 25
- 3.8 Toelichting op resultaat 26
 - 3.8.1 Totstandkoming cijfermateriaal 26
 - 3.8.2 Verklaring verschillen per provincie 26
 - 3.8.3 Categorie woonhuizen en gebouwen versus overige categorieën 26

Bijlage A Resultaten per provincie 29

Bijlage B Beoordelingssystematiek Monumentenwacht 54

- B.1 Basis voor beoordelingssystematiek 54
- B.2 Gebruik van de systematiek in de praktijk 55

Bronnen en literatuur 56

Inleiding

Voor u ligt de vervolgmeting *Monitor inzake de staat van het gebouwd erfgoed 2011*. Zij maakt deel uit van de Erfgoedmonitor en bevat een overzicht van de staat van onderhoud van rijksbeschermden monumenten die in de jaren 2008 tot 2010 geïnspecteerd zijn door de Monumentenwacht.

De eerste Monitor, een nulmeting, werd eind 2009 aangeboden aan de Tweede Kamer. Die monitor gaf een eerste inzicht in de staat van het onderhoud van bijna één vijfde van het totale bestand aan rijksbeschermden monumenten in 2008. In juli 2011 verscheen de monitor 2010 die een vervolg gaf met het resultaat van de rijksbeschermden monumenten die in 2009 door de Monumentenwacht waren geïnspecteerd. In de monitor 2010 kon voor het eerst een inzicht gegeven worden in het totale onderzochte bestand over meerdere jaren (2008 en 2009). Daarnaast werd ook een steekproef gehouden om de staat van rijksmonumenten waarvoor geen abonnement is afgesloten bij de Monumentenwacht te onderzoeken. Uit die steekproef kwam naar voren dat de staat waarin de geïnspecteerde monumentcategorieën verkeerden, slechter was dan de reguliere gegevens. In de huidige monitor wordt aandacht besteed aan de volgende items:

- resultaten van 2010, met ondermeer vergelijking met voorgaande jaren;
- vergelijking van alle laatste metingen met voorgaande jaren (9.495 rijksbeschermden monumenten);
- vergelijking van de resultaten van 2010 met die van de steekproef;
- totaaloverzicht van alle laatste metingen over de afgelopen drie jaar (13.521 rijksbeschermden monumenten).

Een belangrijke stap is ook gezet door alle gegevens nog eens goed te controleren. De aangeleverde gegevens over de afgelopen drie jaar zijn telkens verbeterd en steeds beter afgestemd op de gegevens die opgenomen zijn in het register van beschermden monumenten. Uit die controle bleek dat er in de gegevens over 2008 en 2009 nog wel wat afwijkingen voorkwamen. Deze zijn alle gecorrigeerd en opgenomen in deze monitor. Daarmee zijn de vorige monitors niet overbodig geworden, maar wel kan gesteld worden dat de aansluiting van de gegevens van de Monumentenwacht op het register nu optimaler is dan voorheen.

In het eerste hoofdstuk is de managementsamenvatting opgenomen, met de belangrijkste uitkomsten. Vervolgens wordt in een algemene samenvatting meer uitgebreid ingegaan op de resultaten, ondersteund met enkele afbeeldingen. In hoofdstuk drie worden de resultaten van het reguliere onderzoek over 2010 gepresenteerd. In dit hoofdstuk worden ook vergelijkingen gemaakt met de resultaten van voorgaande jaren en wordt nog eens gekeken naar de resultaten van de steekproef uit 2010.

In de twee bijlagen is nadere informatie opgenomen over de resultaten op provinciaal niveau en wordt een uitleg over de gehanteerde beoordelingssystematiek van de Monumentenwacht. Voor informatie over onderhoudsgevoeligheid van de gebouwen en bouwwerken uit de verschillende categorieën alsmede voorbeelden van wat er zoal onder de verschillende categorieën valt, wordt verwezen naar de eerdere monitors.

1 Managementsamenvatting

Hoe staat ons gebouwde erfgoed er in 2011 voor? Een indicatie daarvan krijgen we door gegevens van de Monumentenwacht van de afgelopen drie jaar te gebruiken (2008 tot en met 2010). Daardoor zijn nu gegevens beschikbaar van 22 procent van de rijksbeschermden monumenten. Vergelijken we de monumenten die in de afgelopen drie jaar meerdere malen zijn geïnspecteerd, dan is ten aanzien van het casco een verbetering van 6 procent zichtbaar en voor het onderhoud van 4 procent. In 2010 werden minder inspecties dan voorheen gedaan, maar ten opzichte van het jaar daarvoor gaf het casco een verbetering van 11 procent te zien, terwijl de staat van het onderhoud voor 8 procent beter was.

De steekproef die in 2010 werd gedaan kon nu ook daadwerkelijk afgezet worden tegen reguliere meetgegevens uit het zelfde jaar. Van de niet bij de Monumentenwacht aangesloten objecten scoort vooral de staat van het casco bij verdedigingswerken slechter. Met betrekking tot de staat van het onderhoud scoren vooral de agrarische gebouwen slechter.

De *Monitor inzake de staat van het gebouw erfgoed* verschijnt voor de derde keer en bevat veel verbeterde gegevens. Dankzij een uitgebreide controle en betere aanlevering van de gegevens kan een inzicht gegeven worden in de staat van het onderhoud en het casco van meer dan 13.000 rijksbeschermden monumenten die via een abonnement aangesloten zijn bij de Monumentenwacht. Naast een weergave van de resultaten van de inspectie uit 2010, zijn deze gegevens ook vergeleken met gegevens over 2008 en 2009. Ook is een totaal overzicht gemaakt van de resultaten voor 13.521 geïnspecteerde monumenten in die jaren.

Belangrijkste uitkomsten

De metingen bevatten alleen gegevens van panden met een onderhoudsabonnement bij de Monumentenwacht. Gekeken naar de

resultaten van alle inspecties in de jaren 2008 tot en met 2010, dan blijkt de staat van het casco voor 94 procent van de rijksbeschermden monumenten in redelijk tot goede staat te verkeren. Bij 82 procent was het onderhoud redelijk tot goed.

Voor 24 procent van het totale bestand van rijksbeschermden gebouwde monumenten blijkt een abonnement afgesloten te zijn bij de Monumentenwacht. Om te kijken hoe het dan met de overige 76 procent gesteld zou zijn, is in 2010 een steekproef gehouden onder rijksmonumenten van niet-abonneehouders. De resultaten van die steekproef kunnen nu afgezet worden tegen de resultaten uit de reguliere meting over 2010. Het beeld blijft overeind dat de door de Monumentenwacht geïnspecteerde monumenten een positiever beeld geven van de staat van veel categorieën rijksbeschermden monumenten. Voor alle in de steekproef meegenomen categorieën monumenten is de staat van het casco 7% slechter dan bij monumenten uit de reguliere meting. Wat de staat van het onderhoud betreft is het verschil eveneens 7%. Per categorie zijn wel grote verschillen geconstateerd. Weg- en waterwerken en horeca-instellingen scoren op beide aspecten beter onder de niet-abonnees, maar als grote categorie valt op dat de categorie agrarische gebouwen veel slechter scoort.

Vervolg monitor

In het vervolg zal de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed de reguliere gegevens van de monumenteninspecties blijven volgen, terwijl getracht zal worden periodiek een steekproef te houden. Verder onderzoek naar de beschikbare gegevens van de Archeologische Monumentenwacht hebben duidelijk gemaakt dat deze niet representatief zijn voor het gehele rijksbeschermden bestand. Vooralsnog is er niet voor gekozen de gegevens hiervoor op te nemen in de monitor. Datzelfde geldt voor de gegevens van de in 2010 opgerichte Groene Monumentenwacht.

2 Samenvatting algemeen

Wie de staat van een gebouw wil vaststellen kan kijken hoe het verfwerk ervoor staat en of er geen rare scheuren in de gevel zitten. Een onderhoudsbeurt kan het verfwerk weer in goede staat brengen maar die scheur duidt erop dat er mogelijk andere zaken aanpak moeten worden. Een goed overzicht van de staat van een gebouw kan worden verkregen door een bouwkundige inspectie uit te (laten) voeren. Zeker voor beschermde monumenten is daar expertise en ervaring voor nodig. De Monumentenwacht in Nederland is bij uitstek een organisatie die de kennis in huis heeft om dergelijke inspecties uit te voeren. Door een abonnee-systeem worden jaarlijks vele honderden inspecties door de Monumentenwacht uitgevoerd. De resultaten daarvan worden vastgelegd in rapporten waarbij tevens een algemene eindconclusie over de staat van het monument wordt opgenomen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen onderhoud (bijhouden en herstel van onderdelen, zoals schilder- en voegwerk en eventueel vervanging) en casco (restauratie of onderhoud van dragende onderdelen, herstel van de constructie van het gebouw). Vooral de staat van het casco is bepalend voor de kwaliteit van het gebouw en kan iets zeggen over de restauratiebehoefte en daarmee gemoeide kosten. In 1994 presenteerde toenmalig minister van Cultuur, mevrouw D'Ancona, het Strategisch Plan voor de Monumentenzorg. Doelstelling van het plan was dat niet meer dan 10% van de monumenten een ingrijpende restauratie zou moeten ondergaan. Dit werd de normale werkvoorraad genoemd. Alles boven de 10% werd restauratieachterstand genoemd. Een restauratiebehoefte van ongeveer 10% werd noodzakelijk geacht om de werkgelegenheid en het vakmanschap in de restauratiesector op peil te houden.

In 2009 is de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed gestart met het weergeven van de gegevens die de Monumentenwacht jaarlijks verzameld. Inmiddels zijn gegevens bekend van 13.521 rijksbeschermde monumenten. Dat is bijna 92% van het aantal abonnementen dat is afgesloten bij de Monumentenwacht. De Monumentenwacht levert gegevens aan per monument, zowel over het onderhoud als het casco. Beide aspecten worden de Monumentenwacht geclassificeerd als goed, redelijk, matig en slecht:

- goed = gebrek komt incidenteel voor;
- redelijk = gebrek komt plaatselijk voor;
- matig = gebrek komt regelmatig voor;
- slecht = gebrek komt algemeen voor.

De belangrijkste constatering, kort samengevat:

- in 2010 verkeerde het casco van 95% van de geïnspecteerde monumenten in redelijk tot goede staat. Ten aanzien van het onderhoud lag dat percentage op 84%. Dit is een beter resultaat dan in 2009.
- vergelijking van de gegevens per provincie maakt duidelijk dat Noord-Holland het slechtst scoort op de staat van het onderhoud met 74% redelijk tot goed. De provincie die er het best voor staat is Zuid-Holland, met 91% redelijk tot goed.
- de CBS-categorie die in de minst goede staat van onderhoud verkeert, is weg- en waterwerken. Slechts 64% scoort redelijk tot goed, terwijl 30% in matige staat verkeerd en 6% slecht wordt onderhouden.
- vergelijken we de gegevens van meerdere inspecties, gedaan in de laatste drie jaar dan zien we een verbetering 6% voor het casco en 4% voor de staat van het onderhoud.
- vergelijken we de gegevens van 2010 met metingen uit voorgaande jaren dan zien we dat de staat van het casco met 11% verbeterd is en die van het onderhoud met 8%.
- kijken we naar het totaal dan beschikken we nu over de gegevens van 22% van het totaal aan rijksbeschermde monumenten (13.521). Daarvan verkeert het casco bij 94% in redelijk tot goede staat en bij 83% is het onderhoud in redelijk tot goede staat
- vergeleken met niet-abonnees komen vooral de categorieën verdedigingswerken en agrarische gebouwen slechter naar voren dan diezelfde categorieën die een abonnement hebben bij de Monumentenwacht. Dit is vastgesteld met een steekproef in 2010.

2.1 Presentatie gegevens

In de presentatie van de gegevens over de staat van casco of onderhoud wordt onderscheid gemaakt tussen de dertien categorieën zoals die in het monumentenregister worden gehanteerd (zie tabel 4 op pagina 18). Daarnaast worden twee groepen monumenten onderscheiden, conform de uitgezette lijn in het Besluit rijkssubsidiëring instandhouding monumenten (Brim): enerzijds de categorie *gebouwen, woonhuizen* die in aanmerking komt voor fiscale maatregelen en leningen voor restauraties en anderzijds de overige categorieën die gesubsidieerd krijgen.

Vervolgens worden de gegevens gepresenteerd in algemene resultaten van het jaar van de laatste meting, in dit geval 2010. De cijfers worden per CBS-categorie gepresenteerd en er worden vergelijkingen gemaakt met oudere gegevens die nu beschikbaar zijn. Ook wordt een overzicht gegeven van de stand van alle metingen bij elkaar.

De gegevens van de in 2010 uitgevoerde aanvullende steekproef zijn in deze monitor vergeleken met reguliere gegevens uit hetzelfde jaar. Ook dit wordt gepresenteerd in een vergelijking. In een aparte bijlage komen de resultaten per provincie uitgebreid aan bod.

2.2 Resultaten reguliere meting 2010

In 2010 heeft de Monumentenwacht gegevens aangeleverd van 5.583 inspecties van rijksbeschermden monumenten. Dat is ruim 9% van het totale bestand. Ten opzichte van het voorgaande jaar zijn ruim 4.000 rijksbeschermden monumenten minder geïnspecteerd. In 2009 werden gegevens van 9.629 inspecties ontvangen en in 2008 nog van 11.435.

Casco

Uit de gegevens over 2010 blijkt dat bij ruim 95% van de geïnspecteerde monumenten het casco redelijk tot goed te noemen is. Dit percentage houdt in dat er bij de overige 5% sprake is van een restauratiebehoefte (4% scoort matig en 1% slecht). Er is ten opzichte van het jaar daarvoor wel een sterke verbetering zichtbaar.

Onderhoud

Wanneer we kijken naar de staat van onderhoud voor alle in 2010 geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten, dan blijkt dat 84% redelijk tot goed onderhouden wordt. Bij gemiddeld 3% van de inspecties werd het onderhoud slecht bevonden. Dit cijfer laat ten opzichte van de vorige meting eveneens een verbetering zien. Wanneer we kijken naar de verschillende categorieën monumenten dan vormen vooral horeca-instellingen een opvallende uitzondering: bij 13% verkeert het onderhoud in slechte staat. Ook losse objecten scoren slecht.

2.3 Vergelijkingen beschikbare gegevens

Na drie jaar hebben we de beschikking over de gegevens van 13.521 rijksbeschermden monumenten. Die gegevens zijn afkomstig van 26.647 inspecties. Een groot gedeelte is in die periode meerdere keren geïnspecteerd. We beschikken dus over veel vergelijkingsmateriaal.

Vergelijking laatste inspectie ten opzichte van vorige

In totaal zijn er van 9.495 rijksbeschermden monumenten gegevens uit meerdere jaren beschikbaar. Kijkend naar de staat van het casco

dan blijkt hiervan 84% gelijk beoordeeld te zijn. In 11% van de gevallen is het casco verbeterd, terwijl het in 5% verslechterd is. Netto blijkt er sprake van een verbetering van 6%.

Voor de staat van het onderhoud blijkt dit in 77% van de inspecties gelijk te zijn gebleven. In 13% van de geïnspecteerde gevallen is het onderhoud verbeterd, maar 10% is verslechterd. Netto is de staat van het onderhoud daarmee voor 3% van alle monumenten verbeterd.

Vergelijking 2010 inspectie ten opzichte van voorgaande jaren

Van de 5.583 in 2010 geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten kunnen er 5.019 vergeleken worden met eerder verkregen resultaten. Daaruit valt uit op te maken of de in 2010 beoordeelde monumenten verbeterd of verslechterd zijn. Wat het casco betreft is 79% gelijk gebleven, terwijl het in 16% van de inspecties is verbeterd. In een goede 5% is de staat van het casco verslechterd is. Netto blijkt er sprake van een verbetering van 11%.

Voor de staat van het onderhoud blijkt dat 70% van de resultaten gelijk is gebleven, terwijl bij 19% van de geïnspecteerde monumenten het onderhoud is verbeterd. Voor 11% is het verslechterd. Netto is de staat van het onderhoud daarmee voor 8% van alle monumenten verbeterd.

2.4 Totaal

Zoals eerder aangegeven zijn nu de gegevens beschikbaar van 13.521 rijksbeschermden monumenten. Dat is 22% van het totale bestand. De categorie die procentueel het best vertegenwoordigd is, zijn de kerkelijke gebouwen. Daarvan is van 73% bekend wat de staat van het casco en het onderhoud is. Getalsmatig zijn er van de categorie gebouwen, woonhuizen de meeste gegevens bekend. Uit die categorie zijn 6.404 rijksbeschermden monumenten geïnspecteerd, 47% van het aantal beschikbare gegevens.

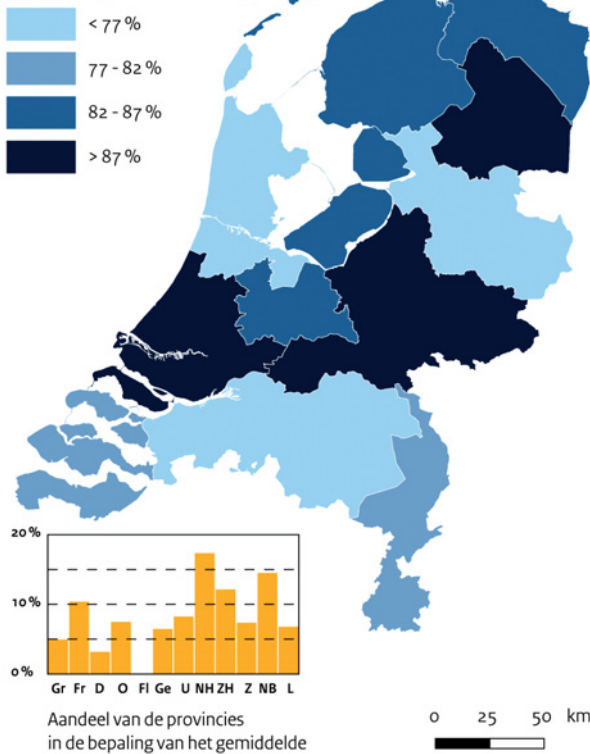
Ten aanzien van het casco blijkt binnen deze populatie 94% redelijk tot goed te zijn, terwijl 1% slecht is. De staat van het onderhoud van deze totale populatie blijkt voor 82% redelijk tot goed te zijn. Zo'n 14% verkeert in matige staat van onderhoud en 4% is in slechte staat.

2.5 Vergelijking tussen niet-abonnees en abonnees

De kleine steekproef die in 2010 werd uitgevoerd onder niet-abonnees is nu nog eens langs de gegevens gehouden die in datzelfde jaar via de reguliere inspecties werden verkregen. De steekproef had betrekking op negen verschillende categorieën. Uit een vergelijking ten aanzien van de staat van het casco voor die categorieën kan nu gesteld worden dat deze onder abonnees van de Monumentenwacht beter scoort dan onder niet-abonnees (96% tegenover 86% scoort redelijk tot goed). Over de gehele linie is het casco onder abonnees in een betere staat. Dat geldt ook voor de staat van het onderhoud. Onder niet-abonnees scoort 10% met

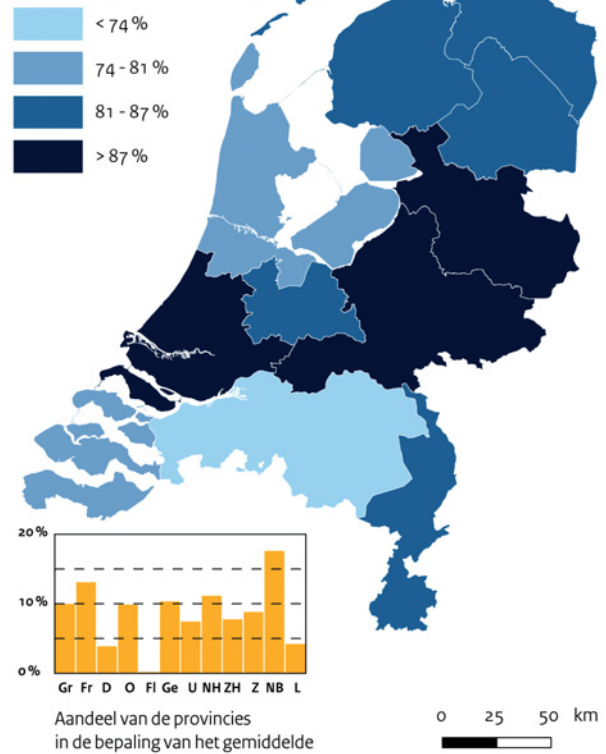
Staat van het onderhoud in 2008 categorieën redelijk en goed

(nationaal gemiddelde 82 %)

Staat van het onderhoud in 2009 categorieën redelijk en goed

(nationaal gemiddelde 81 %)

een slechte staat van onderhoud, terwijl dat onder de regulier geïnspecteerde monumenten 4% is.

Nu ook blijkt dat het casco van verdedigingswerken, openbare gebouwen en agrarische gebouwen van niet-abonnees sterk achterblijven. Daar is zondermeer sprake van een restauratiebehoefte. Ten aanzien van het onderhoud geldt dat met name agrarische gebouwen er slechter voor staan. Slechts twee categorieën, wegen waterwerken en liefdadige instellingen scoren onder niet-abonnees beter dan bij de Monumentenwacht.

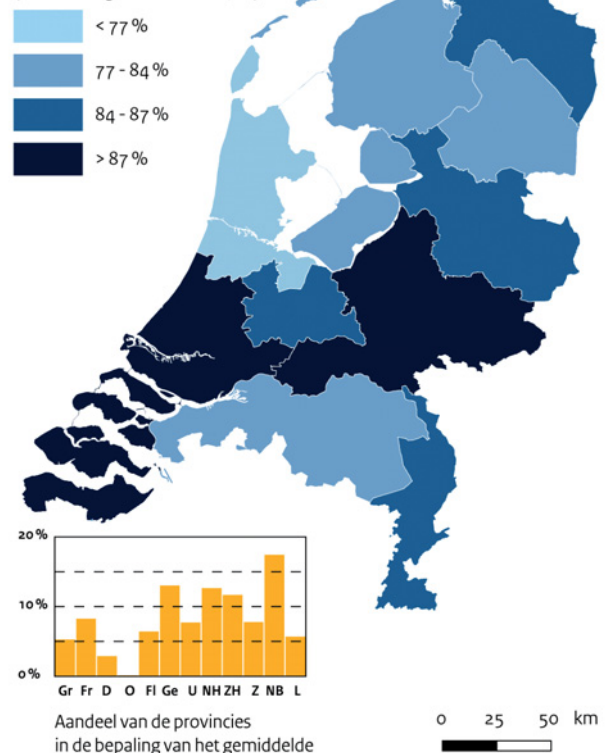
2.6 Provinciale verschillen

In de rapportage 2010 werd een goed inzicht gegeven in de verschillen in de staat van casco en onderhoud tussen de provincies. In de bijgaande kaartjes zijn de verschillen voor 2008, 2009 en 2010 aangegeven. In de kaartjes is tot uitdrukking gebracht hoe de gegevens in de provincies zich verhouden tot het nationale gemiddelde over het betreffende jaar.

Met betrekking tot de staat van het casco is het beeld tussen 2008 en 2010 voor slechts weinig provincies gelijk gebleven. Alleen Groningen en Gelderland bleven ten opzichte van het geldende jaargemiddelde telkens boven dit gemiddelde (>97% redelijk tot goed), terwijl Noord-Brabant consequent onder het jaarlijkse gemiddelde bleef. Wanneer we de resultaten van 2010 vergelijken met 2009 dan is de gemiddelde staat van het casco landelijk sterk verbeterd, zoals we ook al zagen in paragraaf 2.2. In 2009 was de staat van het casco over het totale bestand aan geïnspecteerde rijksmonumenten gemiddeld voor 92% redelijk tot goed, terwijl die in 2010 opliep tot 95%.

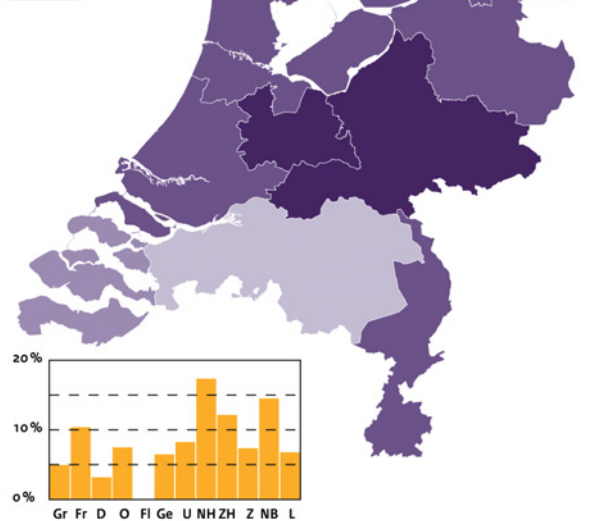
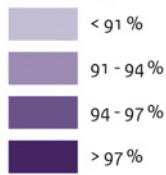
Staat van het onderhoud in 2010 categorieën redelijk en goed

(nationaal gemiddelde 84 %)

**Staat van het casco in 2008
categorieën redelijk en goed**

(nationaal gemiddelde 94 %)

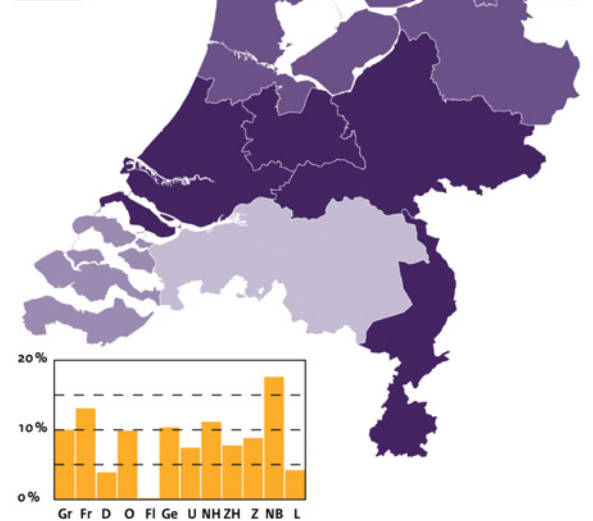
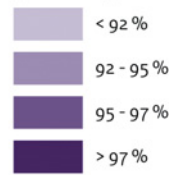

Aandeel van de provincies in de bepaling van het gemiddelde

**Staat van het casco in 2009
categorieën redelijk en goed**

(nationaal gemiddelde 92 %)

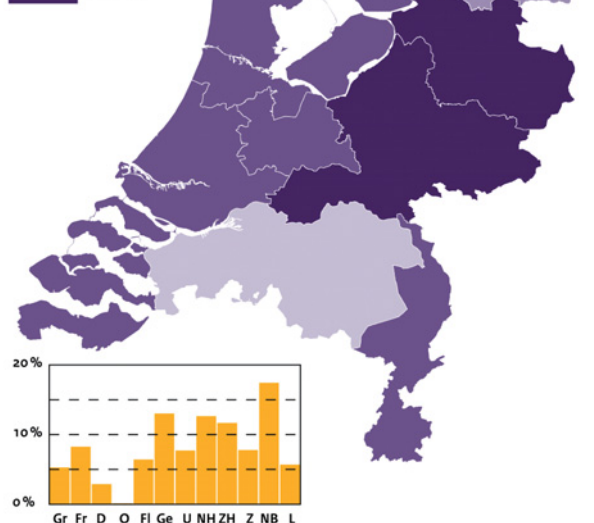
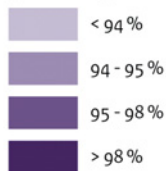

Aandeel van de provincies in de bepaling van het gemiddelde

**Staat van het casco in 2010
categorieën redelijk en goed**

(nationaal gemiddelde 95 %)

Aandeel van de provincies in de bepaling van het gemiddelde

Kijken we naar 2010 dan blijven met name Friesland en Noord-Brabant achter bij het nationaal gemiddelde. Wederom drukt het relatief grote aandeel aan minder goed beoordeelde monumenten in de provincie Noord-Brabant het gemiddelde (zie overzichtje waarin het aandeel per provincie is weergegeven).

Wat de staat van onderhoud betreft, is voor veel provincies net zo'n beeld te zien als voor het casco. Slechts twee provincies (Gelderland en Zuid-Holland) scoren over de hele periode 2008–2010 constant boven de 87%, ruim boven het nationaal gemiddelde dat op 84% lag. Ook Utrecht en Groningen blijven jaarlijks boven het gemiddelde scoren, maar voor de andere provincies is een wat meer divers beeld zichtbaar. Kijken we alleen naar 2010 dan zijn er drie provincies die boven de 87% scoren: Gelderland, Zuid-Holland en Zeeland. Groningen, Overijssel, Utrecht en Limburg zitten daar met een gemiddelde tussen de 84 en 87% nog net boven. Net onder het nationaal gemiddelde zitten Friesland, Drenthe, Flevoland en Noord-Brabant, terwijl Noord-Holland het laagst scoort in 2010.

Het effect dat sommige provincies hebben op de gemiddelden, wordt vooral veroorzaakt door de omvang van het geïnspecteerde bestand. Dat is vooral goed te merken aan de gegevens van Noord-Brabant waar in 2010 wederom de meeste monumenten werden geïnspecteerd. Ook het lagere resultaat in Noord-Holland heeft effect op de weging doordat Noord-Holland qua aantallen geïnspecteerde monumenten op de derde plaats staat.

2.7 Naar de vierde Monitor Gebouwd Erfgoed

Inmiddels is na drie jaren monitoren een goede indruk ontstaan van de staat van gebouwde rijksbeschermden monumenten, zoals die door de Monumentenwacht geïnspecteerd worden. Onder de niet-abonnees is de situatie over bijna de gehele breedte slechter. Dat betekent dat de gegevens van de Monumentenwacht niet zondermeer als representatief voor het gehele rijksbeschermden monumentenbestand gezien kunnen worden. Vervolg van de monitor met de gegevens van de Monumentenwacht zal feitelijk alleen representatief zijn voor dat bestand. Voor inzicht in de staat van de overige rijksbeschermden monumenten, zijn in de toekomst aanvullende steekproeven nodig.

In 2011 is ook nader gekeken naar de mogelijkheden om de beschikbare gegevens van de Archeologische Monumentenwacht weer te geven in een monitor. De eerste indruk is echter dat de nu beschikbare gegevens onvoldoende representatief zijn voor het gehele rijksbeschermden bestand van archeologische monumenten. Dat heeft er mee te maken dat de Archeologische Monumentenwacht vooral over gegevens beschikt van zichtbare archeologische monumenten. Vooral nog is er niet voor gekozen de gegevens hiervoor op te nemen in de monitor. Voor de gegevens van de in 2010 opgerichte Groene Monumentenwacht geldt voornamelijk dat er nog weinig materiaal voorhanden is. Ook blijkt het koppelen aan 'groene' monumenten in het rijksbeschermden bestand op problemen te stuiten. Ook op dit onderdeel is voorlopig even een pas op de plaats gemaakt. Er wordt wel naar gestreefd om de gegevens te zijner tijd in de Erfgoedmonitor op te nemen.

3 Resultaten reguliere meting

3.1 De Monumentenwacht

De Monumentenwacht is in Nederland de onafhankelijke instantie die eigenaren adviseert over het onderhoud van hun monumenten. De Monumentenwacht stelt zich ten doel het verval van cultuurhistorisch belangrijke bouwwerken te helpen voorkomen. Dat doet men door het nemen van preventieve maatregelen. Die maatregelen treft men tijdens periodieke bouwkundige inspecties die uitgevoerd worden door provinciale Monumentenwachten. Daarnaast geeft de Monumentenwacht aan eigenaren advies over onderhoud en voert zo nodig kleine reparaties uit. De achterliggende gedachte is dat gebreken in een vroeg stadium hersteld kunnen worden tegen relatief geringe kosten, terwijl herstel van het gebrek maar vooral de daardoor ontstane vervolgschade in een later stadium altijd grote bedragen vergt. In een rapportage aan de eigenaar wordt per onderdeel een inzicht gegeven van de onderhoudsstaat. Een toelichting op de beoordelingssystematiek wordt gegeven in bijlage B van deze monitor.

Per inspectie wordt door de Monumentenwacht een rapportage opgesteld, waarvan de gegevens worden vastgelegd in een database. Hierdoor kan per provinciale Monumentenwacht een beeld verkregen worden van de staat van het onderhoud en het casco. Monumentenwacht Nederland verwerkt de verschillende gegevens in een centrale database waardoor met betrekking tot de geïnspecteerde monumenten een totaalbeeld voor heel Nederland kan worden verkregen.

3.2 Abonnementen voor rijksbeschermd monumenten

De Monumentenwacht werkt volgens een systeem van abonnementen. Een eigenaar kan een abonnement met een provinciale Monumentenwacht afsluiten en naar gelang de aard van het object waarvoor een abonnement is afgesloten, wordt dit periodiek (in overleg met de abonnee) geïnspecteerd. Voor kerken, kastelen, landhuizen en andere complexe objecten ligt de frequentie over het algemeen hoger dan voor woonhuizen, boerderijen en andere kleine objecten. Eind 2010 waren er voor de ruim 61.000 rijksbeschermd monumenten zo'n 14.733 abon-

nementen afgesloten, ofwel een dekking van 24% ten opzichte van het totale bestand aan rijksbeschermd monumenten. De dekkinggraad verschilt per provincie en per categorie, zoals uit tabel 1 blijkt. Naar verhouding zijn in Drenthe de meeste abonnementen afgesloten en in Noord-Holland de minste. Daarentegen kent Noord-Holland in absolute getallen de meeste abonnees en Flevoland de minste.

De dekking per CBS-categorie voor het abonneebestand is nog steeds niet goed te maken omdat een vergelijking van de gegevens van de provincies onderling niet mogelijk is¹. Uit eerdere steekproeven kwam wel naar voren dat de kerkelijke gebouwen het best vertegenwoordigd zijn met ± 80% dekking en losse objecten het minst (net iets meer dan 6%). Voor de categorie Gebouwen of woonhuizen is gemiddeld voor iets meer dan 18% van de rijksbeschermd monumenten een abonnement afgesloten. De percentages wisselen per jaar, afhankelijk van het aantal abonnees en de groei of afname van het register van beschermd rijksmonumenten.

De gegevens voor deze tweede vervolgmeting zijn via de Monumentenwacht Nederland verzameld, bewerkt en aangeleverd. De wijze waarop de gegevens vervolgens gereed gemaakt zijn voor deze rapportage is in paragraaf 3.8.1 nader beschreven.

Provincie	Rijksbeschermd monumenten	Abonnementen 2010	%
Groningen	2.562	649	25%
Friesland	4.175	1.468	35%
Drenthe	1.287	480	37%
Overijssel	3.969	977	25%
Flevoland	79	27	34%
Gelderland	6.128	1.640	27%
Utrecht	5.263	1.471	28%
Noord-Holland	14.026	2.140	15%
Zuid-Holland	9.130	1.919	21%
Zeeland	3.634	910	25%
Noord-Brabant	5.828	1.749	30%
Limburg	5.358	1.303	24%
	61.439	14.733	24%

Tabel 1 Aantal abonnementen voor rijksbeschermd monumenten per provincie.

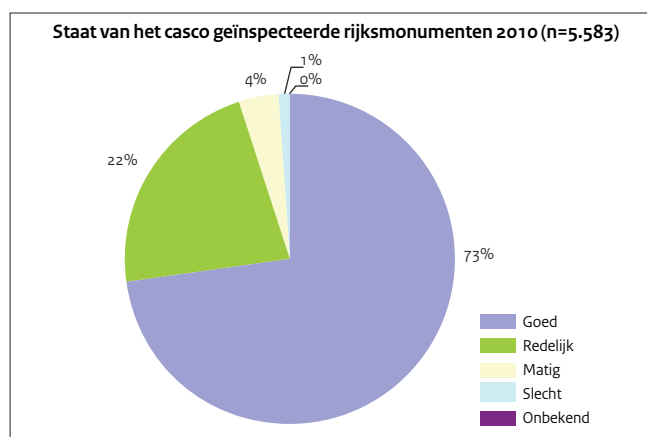
3.3 Resultaten algemeen

In 2010 werden 5.583 rijksbeschermden monumenten geïnspecteerd, ofwel iets meer dan 9% van het totale bestand aan van rijkswege beschermde monumenten. Van alle abonnementen is dat bijna 38%. Van het aantal geïnspecteerde monumenten waren in 2010 564 rijksbeschermden monumenten niet eerder geïnspecteerd.

Deze aantallen zijn fors minder dan in de jaren 2008 en 2009. De vermindering heeft ondermeer te maken met het beter afstemmen van de gegevens van de Monumentenwacht op de in het register opgenomen rijksmonumenten. Ook zijn er door de Monumentenwacht minder inspecties gedaan vanwege een verminderde vraag door abonneehouders en de toename van het werk voor BRIM-aanvragen in sommige provincies en werkzaamheden voor de Rijksgebouwendienst (Rgd) in alle provincies.

Van de meting van 2010 worden hieronder de resultaten getoond. De gegevens zijn verdeeld naar casco en onderhoudstaat. Gegevens over het onderhoud hebben enerzijds betrekking op de buitenkant van het gebouw om dit wind- en waterdicht te houden en anderzijds op alle monumentale onderdelen die aard- en nagelvast aan het gebouw zijn verbonden. Onderhoud heeft een relatief beperkte omvang en richt zich voornamelijk op het bijhouden en het herstel van onderdelen.

Onder casco wordt verstaan de staat van de dragende onderdelen en het omhulsel van een gebouw, bestaande uit dak, kapen met spantconstructies, balklagen en vloeren, gevels, dragende muren met wandopeningen, funderingen, kelders en gewelven.

Figuur 1 Diagram met verdeling naar de staat van onderhoud, Nederland.

Casco

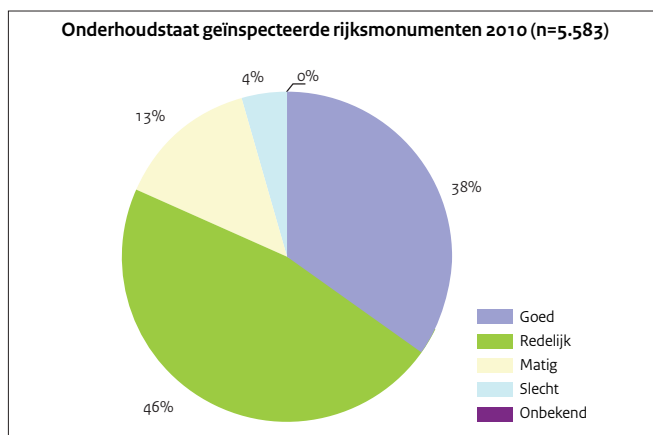
In figuur 1 is een overzicht van de staat van het casco van alle in 2010 geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten weergegeven.

De staat van het casco blijkt bij ruim 95% van de geïnspecteerde monumenten redelijk tot goed. In 4% blijkt het casco matig te zijn waardoor er sprake is van een restauratiebehoefte. In minder dan 1% van alle gevallen is sprake van een zodanige toestand dat direct een restauratie nodig is.

Aansluitend op het Brim is in de presentatie van de cijfers een onderscheid gemaakt tussen de categorie woonhuizen (feitelijk

Casco overige categorieën						
	Goed	Redelijk	Matig	Slecht	Onbek.	Totaal
Openbare gebouwen	189	61	3	0	0	253
Verdedigingswerken	32	12	2	0	0	46
Kerkelijke gebouwen	1256	426	58	3	0	1743
Objecten in en delen van kerk. geb.	37	11	2	1	0	51
Liefdadige instellingen	82	20	1	0	0	103
Agrarische geb.	256	117	28	8	0	409
Molens	179	76	14	0	0	269
Weg- en Waterwerken	22	7	4	0	0	33
Horeca-instellingen	13	1	1	1	0	16
Kastelen en buitenplaatsen	172	56	10	4	0	242
Losse objecten, niet eerder genoemd	112	45	18	8	1	184
	2350	832	141	25	1	3349
	70%	25%	4%	1%	0%	
Casco gebouwen en woonhuizen						
Gebouwen, woonhuizen	1745	422	59	3	0	2229
Delen van gebouwen, woonhuizen	4	1	0	0	0	5
	1749	423	59	3	0	2234
	78%	19%	3%	0%	0%	

Tabel 2 Staat van het casco naar categorie, Nederland.

Figuur 2 Diagram met verdeling naar de staat van onderhoud, Nederland (door afronding komen sommige percentage-verdelingen niet op 100% uit).

de categorieën Gebouwen, woonhuizen en Delen van gebouwen, woonhuizen) en de overige categorieën².

De gemiddelde staat van het casco voor gebouwen en woonhuizen is voor 97% redelijk tot goed. Die voor de overige categorieën is dan 95%. Dit wordt zichtbaar in tabel 2.

Onderhoud

Figuur 2 geeft een overzicht van de staat van het onderhoud van alle in 2010 geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten.

Uit dit diagram blijkt dat van 84% van de geïnspecteerde monumenten het onderhoud redelijk tot goed te noemen is. Bij minder

dan 13% blijkt het onderhoud matig te zijn en is er sprake van achterstallig onderhoud. In bijna 4% van alle gevallen is sprake van een slechte toestand van het onderhoud wat eigenlijk betekent dat ook het casco slecht is. Deze cijfers laten een verbetering zien ten opzichte van de voorgaande metingen.

De gemiddelde onderhoudsstaat voor gebouwen en woonhuizen is voor 84% redelijk tot goed. Die voor de overige categorieën is dat eveneens 84%. Een sterke verbetering ten opzichte van de vorige meting.

3.4 Resultaten per CBS-categorie

Deze paragraaf geeft een inzicht in de verschillen per CBS-categorie. De rijksbeschermden monumenten zijn in het register verdeeld in dertien categorieën. De staat van het onderhoud per categorie kan behoorlijk verschillen, maar ook het aantal geïnspecteerde monumenten per categorie. Over de onderhoudsgevoeligheid per categorie is in bijlage C van de monitor 2010 een uitgebreide toelichting gegeven.

Tabel 4 maakt de verschillen per categorie inzichtelijk:

Van de 5.583 in 2010 geïnspecteerde monumenten betreft bijna 40% een gebouw of woonhuis. Kerkelijke gebouwen en aanverwante objecten blijken meer dan 32% van het totaal uit te maken. Agrarische gebouwen vormen daarna met ruim 7% nog een grote groep. De overige 21% is verdeeld over de negen andere categorieën. Ten opzichte van de voorgaande metingen is inzake de staat van onderhoud bij kerkelijk gebouwen een stijgende lijn te zien

Onderhoud overige categorieën						
	Goed	Redelijk	Matig	Slecht	Onbek.	Totaal
Openbare gebouwen	86	120	36	11	0	253
Verdedigingswerken	14	22	8	2	0	46
Kerkelijke gebouwen	702	815	181	43	2	1743
Objecten in en delen van kerk. geb.	13	35	3	0	0	51
Liefdadige instellingen	38	52	7	6	0	103
Agrarische geb.	153	175	56	25	0	409
Molens	98	125	41	5	0	269
Weg- en Waterwerken	8	13	10	2	0	33
Horeca-instellingen	6	6	2	2	0	16
Kastelen en buitenplaatsen	93	105	31	13	0	242
Losse objecten, niet eerder genoemd	52	80	34	18	0	184
	1263	1548	409	127	2	3349
	38%	46%	12%	4%	0%	
Casco gebouwen en woonhuizen						
Gebouwen, woonhuizen	841	1021	295	70	2	2229
Delen van gebouwen, woonhuizen	3	2	0	0	0	5
	844	1023	295	70	2	2234
	38%	46%	13%	3%	0%	

Tabel 3 Staat van onderhoud naar categorie, Nederland.

CBS-categorie	Rijksbeschermde monumenten	Geïnspecteerd 2010	% ten opzichte van aantal rijksmonumenten	% ten opzichte van totaal aantal geïnspecteerd
01 Openbare gebouwen	1.992	253	13%	5%
02 Verdedigingswerken	1.366	46	3%	1%
03 Kerkelijke gebouwen	4.182	1.743	42%	31%
04 Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	199	51	26%	1%
05 Gebouwen, woonhuizen	36.341	2.229	6%	40%
06 Delen van gebouwen, woonhuizen	188	5	3%	0%
07 Liefdadige instellingen	451	103	23%	2%
08 Agrarische gebouwen	7.577	409	5%	7%
09 Molens	1.277	269	21%	5%
10 Weg- en waterwerken	1.095	33	3%	1%
11 Horeca-instellingen	209	16	8%	0%
12 Kastelen en buitenplaatsen	1.019	242	24%	4%
13 Losse objecten, niet eerder genoemd	5.543	184	3%	3%
	61.439	5.583	9%	

Tabel 4. Overzicht CBS-categorieën en dekkingsgraad geïnspecteerde van rijkswege beschermde monumenten.

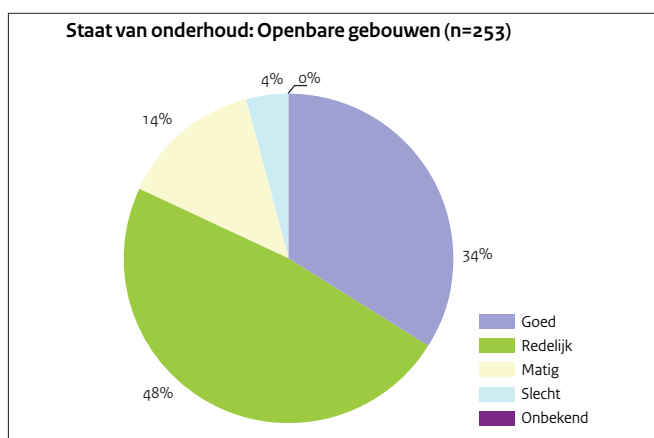
en een afname bij Gebouwen, woonhuizen. Onder de kleinere categorieën zijn de verschuivingen relatief gering.

Kijken we naar het aantal geïnspecteerde van rijkswege beschermde monumenten ten opzichte van het aantal monumenten in die categorie, dan zijn net als bij de vorige metingen de objecten uit de categorieën kerkelijke gebouwen, kastelen en buitenplaatsen en molens goed vertegenwoordigd. Over het algemeen is door het geringere aantal inspecties wel een sterke vermindering zichtbaar.

In een toelichting per categorie is hierna de staat van het onderhoud inzichtelijk gemaakt. Daarbij zijn opvallende verschillen zichtbaar. Bij de hieronder gepresenteerde resultaten dient wel in ogenschouw genomen te worden dat het aantal geïnspecteerde monumenten voor sommige categorieën relatief laag uitvalt. Indien dat het geval is, is dat ook aangegeven.

01 Openbare gebouwen

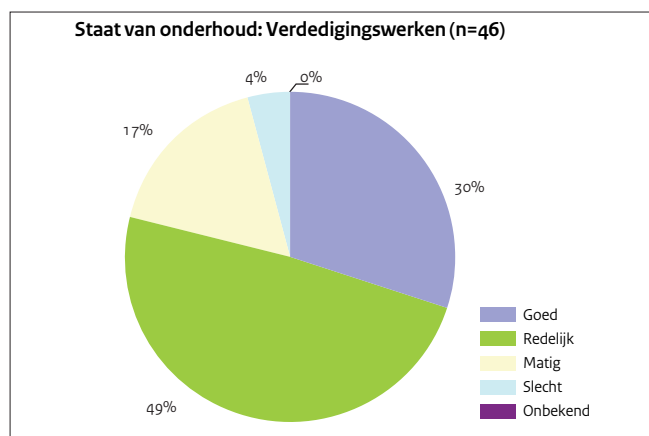
Iets minder dan 13% van de gebouwen in deze categorie is in 2010 geïnspecteerd. Over het geheel gezien is de onderhoudsstaat voor 82% van de geïnspecteerde rijksbeschermde monumenten van deze categorie redelijk tot goed. Van 4% van de geïnspecteerde objecten is het onderhoud zo slecht dat ook de staat van het casco als onvoldoende is aan te merken.

02 Verdedigingswerken

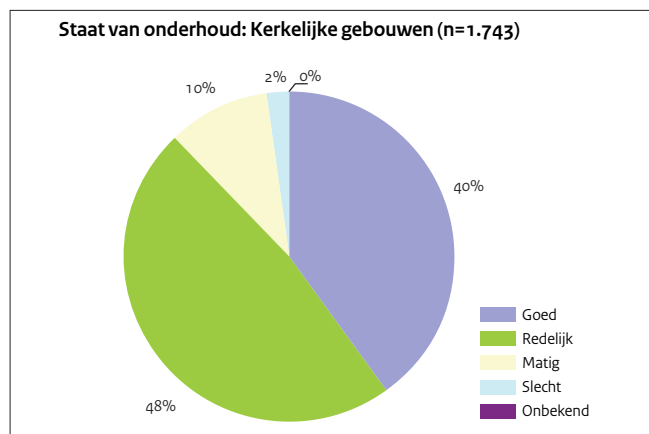
Iets meer dan 3% van de objecten in deze categorie is in 2010 geïnspecteerd. Over het geheel gezien is de onderhoudsstaat voor 79% van alle geïnspecteerde rijksbeschermde monumenten van deze

categorie redelijk tot goed. Van 4% van de geïnspecteerde objecten is het onderhoud zo slecht dat ook de staat van het casco als onvoldoende is aangemerkt. In 2009 verkeerde nog bijna de helft van de geïnspecteerde monumenten in deze categorie in matige tot slechte staat. Nu betreft dat ruim 21%. Dat betreft in dit geval 10 objecten.

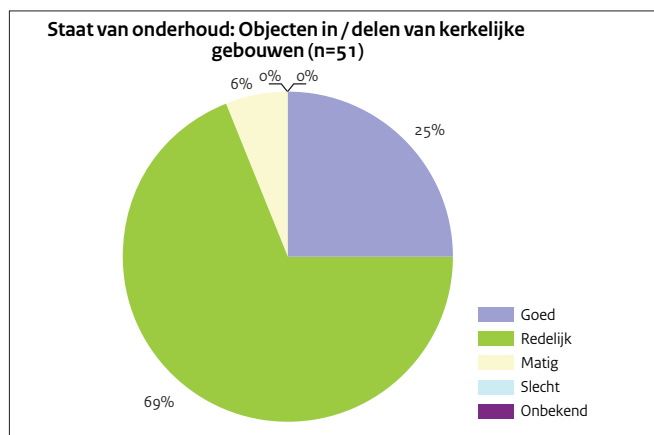
03 Kerkelijke gebouwen

Bijna 42% van alle gebouwen in deze categorie blijkt in 2010 te zijn geïnspecteerd. Daarmee vormt dit, net als bij de vorige metingen, de meest geïnspecteerde categorie in het monumentenbestand. Over het geheel gezien is de onderhoudsstaat voor 88% van alle geïnspecteerde rijksbeschermde monumenten van deze categorie redelijk tot goed. Van 2% van de geïnspecteerde objecten is het onderhoud zo slecht dat ook de staat van het casco als onvoldoende is aan te merken.

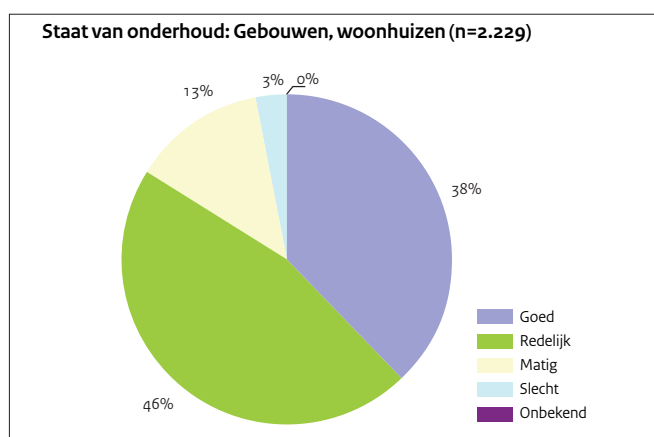
04 Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen

Iets minder dan 26% van de objecten in deze categorie is in 2010 geïnspecteerd. Over het geheel gezien is de onderhoudsstaat voor 94% van de geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten van deze categorie redelijk tot goed. Van de overige 6% van de geïnspecteerde objecten is het onderhoud matig.

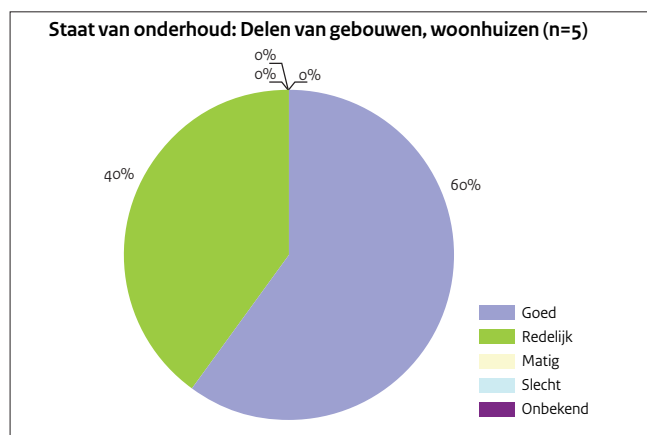
05 Gebouwen, woonhuizen

Iets meer dan 6% van de objecten in deze categorie is in 2010 geïnspecteerd. Over het geheel gezien is de onderhoudsstaat voor 84% van alle geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten van deze categorie redelijk tot goed. Van 3% van de geïnspecteerde objecten is het onderhoud zo slecht dat ook de staat van het casco als onvoldoende kan worden aangemerkt.

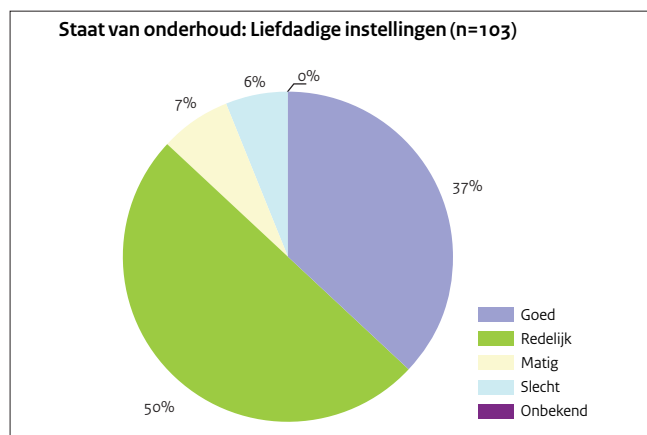
06 Delen van gebouwen, woonhuizen

Iets minder dan 3% van de objecten in deze categorie is in 2010 geïnspecteerd. Het betreft hier een gering aantal van vijf monumenten. Omdat aantal geïnspecteerde monumenten in deze categorie zo gering is, is hier verder niets over te zeggen.

07 Liefdadige instellingen

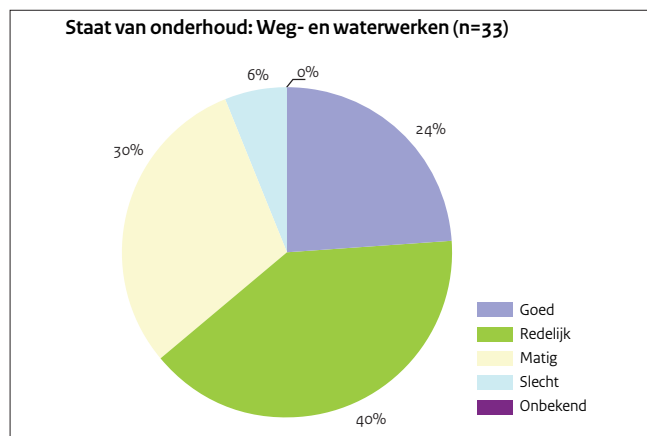
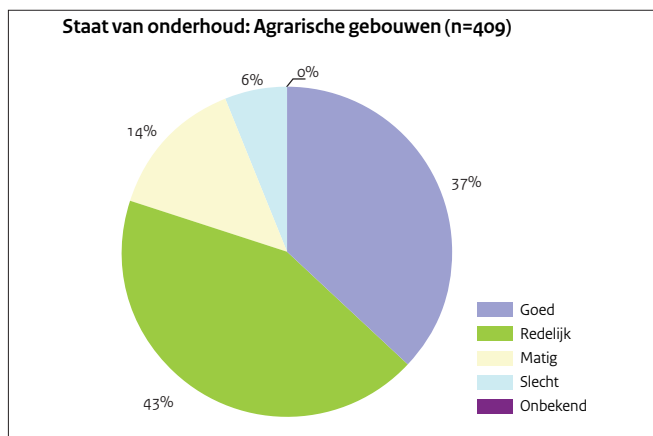
Iets meer dan 23% van de gebouwen in deze categorie is in 2010 geïnspecteerd. Over het geheel gezien is de onderhoudsstaat voor 87% van de geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten van deze categorie redelijk tot goed. Van 6% van de geïnspecteerde gebouwen is het onderhoud zo slecht dat ook de staat van het casco als onvoldoende is aangemerkt. Voor deze categorie betekent dat

zes gebouwen. Ten opzichte van voorgaande metingen is dit wel een opvallende toename.

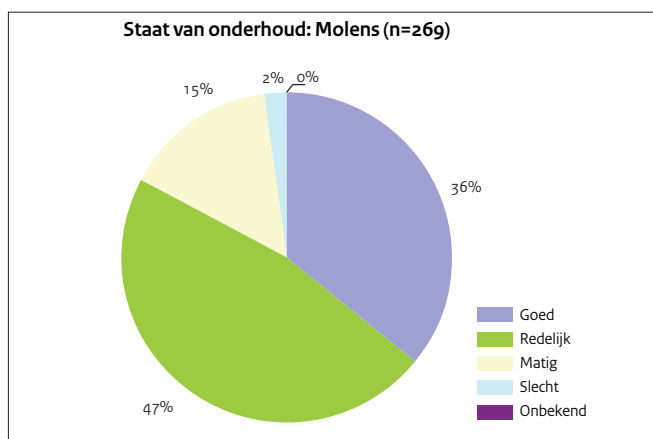
08 Agrarische gebouwen

Meer dan 5% van de boerderijen, schuren en schaapskooien in deze categorie werd in 2010 geïnspecteerd. In deze categorie is over het geheel gezien de onderhoudsstaat voor 80% van alle geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten redelijk tot goed. Van 6% van de geïnspecteerde objecten is het onderhoud zo slecht dat ook de staat van het casco als onvoldoende is aangemerkt. Dat percentage is het dubbele van het algemene landelijke gemiddelde van 3%.

09 Molens

Iets meer dan 21% van alle molens is in 2010 geïnspecteerd. De onderhoudsstaat is voor 83% van alle geïnspecteerde molens redelijk tot goed. Van 2% van de geïnspecteerde objecten is het onderhoud zo slecht dat ook de staat van het casco als onvoldoende kan worden aangemerkt. Van 15% is de onderhoudsstaat als matig aan te merken. Ten opzichte van de vorige meting is een positieve verandering opgetreden. Bij elkaar verkeert nog 17% van alle molens in een matige tot slechte onderhoudsstaat. Dat betekent voor deze categorie in totaal ruim 46 molens.

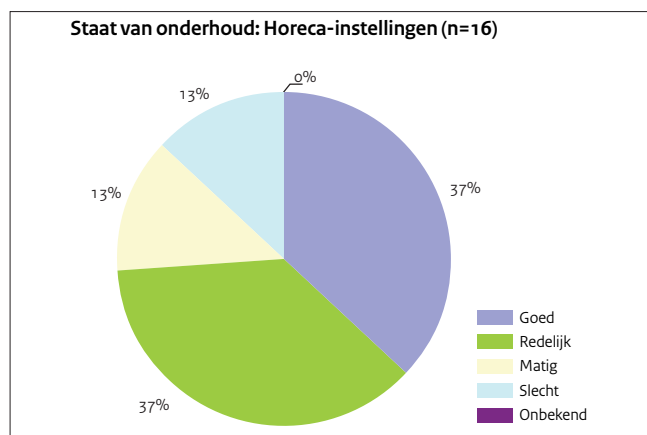

10 Weg- en waterwerken

Zo'n 3% van alle objecten in deze categorie is in 2010 geïnspecteerd. Over het geheel gezien is de onderhoudsstaat voor 64% van de geïnspecteerde rijksbeschermde monumenten van deze categorie redelijk tot goed. Van 6% van de geïnspecteerde objecten is het onderhoud zo slecht dat ook de staat van het casco als onvoldoende is aangemerkt. Het percentage in matige staat verkerende objecten bedraagt 30%. Daarmee is dit de categorie die het slechts scoort als het gaat om de staat van onderhoud.

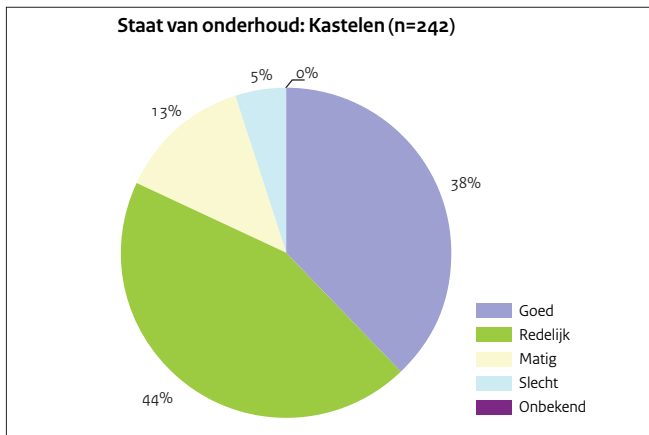
11 Horeca-instellingen

Bijna 8% van de gebouwen in deze categorie is in 2010 geïnspecteerd. Over het geheel gezien is de onderhoudsstaat voor 74% van de geïnspecteerde rijksbeschermde monumenten van deze categorie redelijk tot goed. Daarbij dient opgemerkt te worden dat hier om twaalf monumenten gaat. Van de overige vier geïnspecteerde objecten verkeert de ene helft in redelijke staat (13% van het totaal) en de andere in slechte staat (eveneens 13% van het totaal).

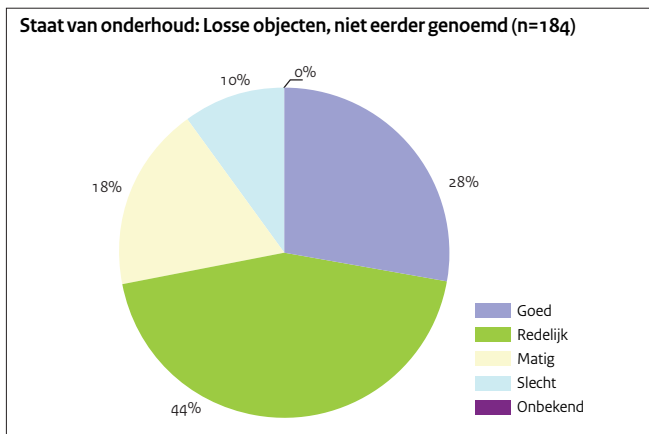
12 Kastelen en buitenplaatsen

Bijna 24% van de gebouwen in deze categorie is in 2010 geïnspecteerd. Over het geheel gezien is de onderhoudsstaat voor 82% van alle geïnspecteerde rijksbeschermde monumenten van deze categorie redelijk tot goed. Van 5% van de geïnspecteerde objecten is het onderhoud zo slecht dat ook de staat van het casco als onvoldoende is aangemerkt. Bij de voorgaande metingen was dit percentage eveneens 5%.

13 Losse objecten, niet eerder genoemd

Iets meer dan 3% van de objecten in deze categorie werd in 2010 geïnspecteerd. Over het geheel gezien is de onderhoudsstaat voor 72% van alle geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten van deze categorie redelijk tot goed. Van 10% van de geïnspecteerde objecten is het onderhoud zo slecht dat ook de staat van het casco als onvoldoende is aangemerkt (voor zover dat in deze categorie van toepassing is). Daarnaast is van 18% het onderhoud als matig aangemerkt. Bij elkaar betekent dit dat voor 28% van de objecten in deze categorie op korte termijn onderhoud nodig is. In totaal betreft het hier 52 objecten.

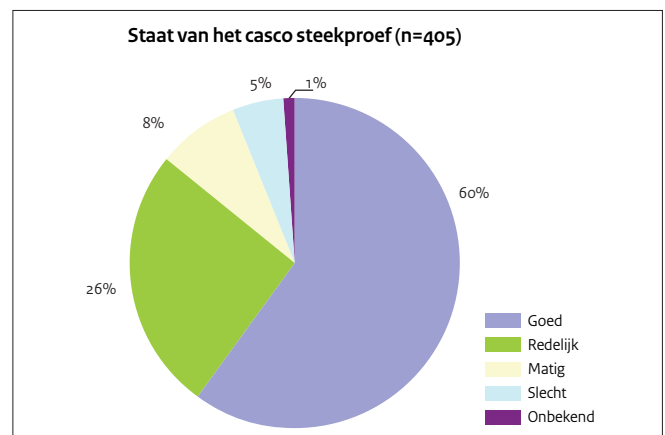
3.5 Afgezet tegen steekproef

In 2010 werd een steekproef gedaan onder een a-select getrokken groep rijksbeschermden monumenten uit negen verschillende categorieën³, waarvoor geen abonnement afgesloten was bij de Monumentenwacht (de categorie delen van gebouwen, woonhuizen is niet verder uitgewerkt vanwege het feit dat slechts één object uit die categorie geïnspecteerd was). Uit de voorzichtige conclusie die toen getrokken werd, met de reguliere gegevens van 2009 als achtergrond, was dat vooral de staat van het onderhoud van liefdadige instellin-

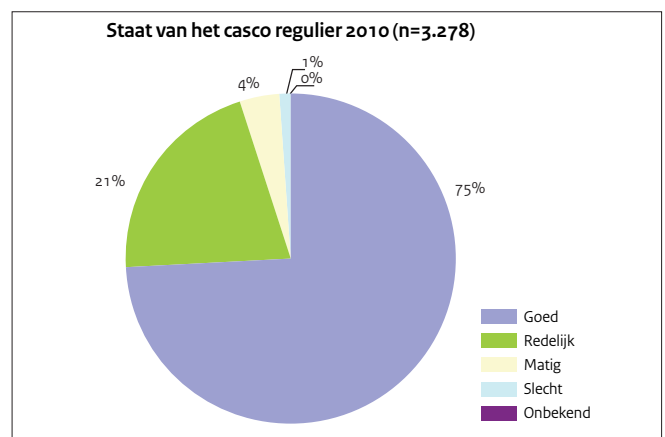
gen en agrarische gebouwen slechter was dan van de abonnees. Met betrekking tot het casco kwamen vooral gebouwen, woonhuizen en agrarische gebouwen er slechter af bij niet abonnees. Nu de reguliere gegevens uit het jaar waarin de steekproef plaatsvond beschikbaar zijn, kan een betere vergelijking worden gemaakt.

Hieronder zijn de diagrammen weergegeven van de totaalgegevens die uit de steekproef zijn gekomen (figuur 3) tegenover dezelfde categorieën uit de reguliere meting van 2010 (figuur 4). In dat geval er 3.278 inspecties uit 2010 beschikbaar. Eerst kijken we naar het casco.

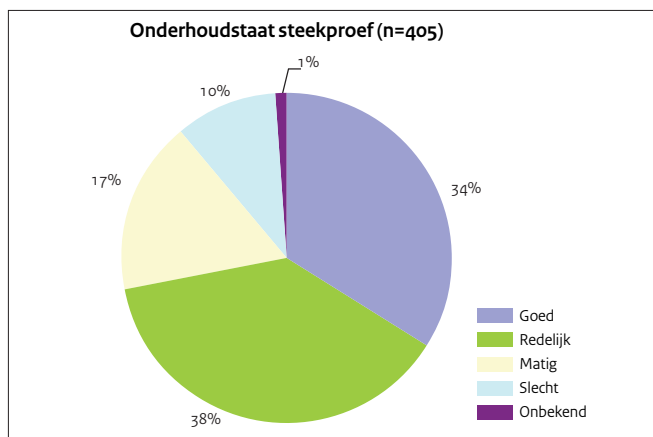
Uit deze vergelijking is goed op te maken dat het casco bij de niet abonnees (links) slechter is dan bij de reguliere abonnees van de Monumentenwacht (rechts). Vooral het percentage waarbij het casco in goede staat verkeerd, is bij de reguliere meting veel hoger. In de steekproef was het casco van 86% redelijk tot goed, maar in de reguliere meting is dat voor de betreffende categorieën 96%. Bij 5% van de geïnspecteerde monumenten uit de steekproef was het casco slecht tegen 1% bij de reguliere meting.

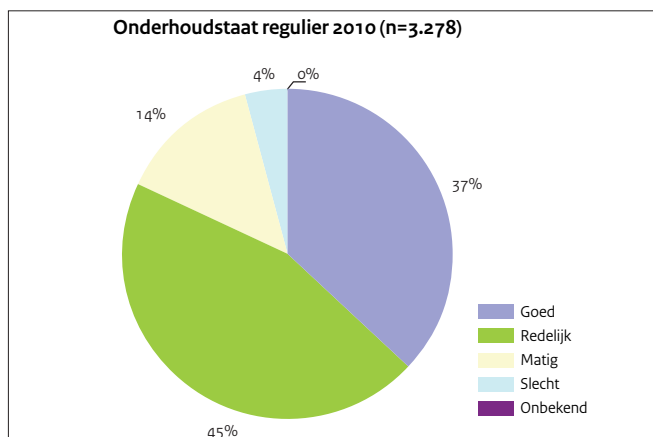
Figuur 3 Diagram met verdeling naar de staat van het casco, zoals vastgesteld in de steekproef.

Figuur 4 Diagram met verdeling naar de staat van het casco uit geselecteerde categorieën regulier.

Figuur 5 Diagram met verdeling naar de staat van het casco, zoals vastgesteld in de steekproef.

Figuur 6 Diagram met verdeling naar de staat van onderhoud uit geselecteerde categorieën van de reguliere meting 2010.

Met betrekking tot het onderhoud valt op te maken dat dit onderhoud bij de niet-abonnees slechter is dan bij de reguliere abonnees van de Monumentenwacht. Procentueel gezien loopt het aantal in goede staat van onderhoud verkerende monumenten in beide groepen niet ver uit elkaar. Vooral het aantal in redelijke staat en in slechte staat van onderhoud verkerende monumenten maakt het verschil. Bij 10% van de geïnspecteerde monumenten uit de steekproef was de staat van het onderhoud slecht tegen 4% bij de reguliere meting.

3.5.1 Verschillen per categorie

Uiteraard zijn er per categorie grote verschillen. De conclusies die in eerste instantie getrokken werden, blijven niet helemaal over-eind als we de steekproef nog eens vergelijken met de reguliere meting uit 2010. Wat betreft de staat van het casco scoren in de steekproef nu vooral verdedigingswerken, openbare gebouwen en agrarische gebouwen slechter. Verdedigingswerken scoren 27% slechter op redelijk tot goede staat van het casco, openbare gebou-

wen (14% slechter) en agrarische gebouwen (13% slechter). Twee categorieën komen ten aanzien van het casco beter uit de steekproef, te weten weg- en waterwerken en horeca-instellingen.

Wat de staat van het onderhoud betreft, valt vooral op dat de geïnspecteerde monumenten uit de categorie verdedigingswerken veel slechter zijn dan in de reguliere meting. Het verschil ten aanzien van de in redelijk en goede staat verkerende monumenten bedraagt 20%. Ook hier scoren agrarische gebouwen slechter in de steekproef (12% slechter), terwijl ook de redelijk tot goede staat van liefdadige instellingen 8% achterblijft bij de reguliere meting. Weg- en waterwerken scoren beter. Het onderhoud is daar bij 9% beter als het gaat om redelijk tot goede staat. Dat geldt ook voor horeca-instellingen met 4%.

De conclusie kan nu gemaakt worden dat vooral agrarische gebouwen (zoals eerder al bleek) en verdedigingswerken significant slechter scoren. Van de laatste categorie is het casco van 14% van de objecten in de steekproef slecht, tegen 8% bij agrarische gebouwen.

3.6 Gegevens 2008, 2009 en 2010

Na drie metingen beschikken we over actuele gegevens van 13.521 rijksbeschermd monumenten voor wat betreft de staat van onderhoud en het casco. Daarvoor heeft de Monumentenwacht in totaal 26.647 inspecties uitgevoerd. Dat betekent dat bijna de helft van alle geïnspecteerde monumenten in de afgelopen jaren meerdere keren geïnspecteerd is. Na de correctieronde die nu gemaakt is, blijkt dat er feitelijk in 2008 gegevens van 11.435 (was 11.500) rijksbeschermd monumenten werden aangeleverd en in 2009 9.629 (was 9.632). In 2010 kwamen daar nog de 564 niet eerder geïnspecteerde rijksbeschermd monumenten bij. We kunnen nu ook een overzicht maken van de mate waarin de in totaal 13.521 over de afgelopen jaren zijn geïnspecteerd:

- 2466 alleen in 2008 geïnspecteerd
- 996 alleen in 2009 geïnspecteerd
- 564 alleen in 2010 geïnspecteerd
- 5864 zijn in twee verschillende jaren geïnspecteerd
- 3631 zijn in alle drie de jaren geïnspecteerd

Voor veel monumenten zijn nu gegevens over meerdere meetjaren beschikbaar. In deze paragraaf wordt gekeken naar de vergelijking die daarmee mogelijk is met de laatste meting en naar de totale gegevens over alle jaren.

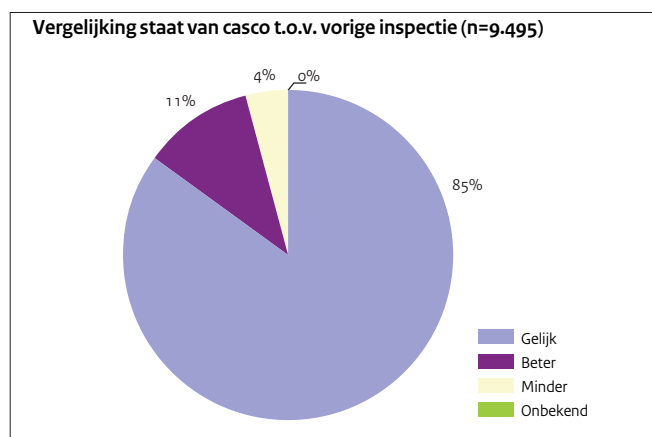
3.6.1 Vergelijking laatste inspectie ten opzichte van vorige

In totaal zijn nu over drie jaar 9.495 rijksbeschermd monumenten meerdere malen geïnspecteerd. Wanneer we voor die monumenten kijken naar de gegevens van de laatste inspectie ten opzichte

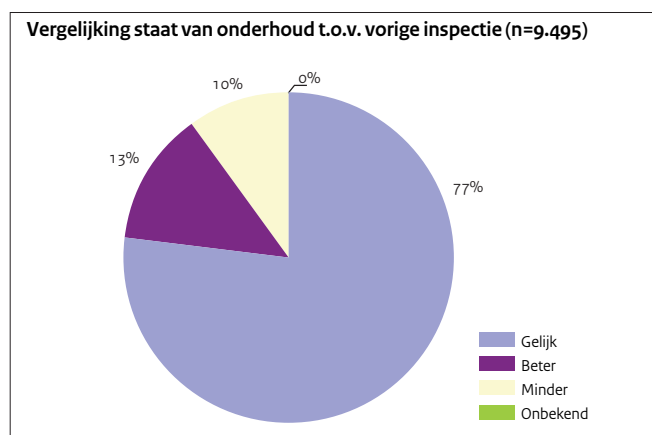
van de voorgaande dan kunnen we opmaken in hoeverre er sprake is van een verbetering of verslechtering in de afgelopen drie jaar. De uitkomst daarvan is voor heel Nederland opgenomen in figuur 7 voor wat betreft het casco en in figuur 8 voor het onderhoud.

Voor de staat van het casco kan geconstateerd worden dat deze voor ruim 85% van de rijksbeschermden monumenten gelijk is gebleven. Bij ruim 11% van de inspecties bleek het casco verbeterd te zijn. Mogelijk is er dan sprake geweest van ingrijpende werkzaamheden, zoals een restauratie (inhalen restauratieachterstand). Voor bijna 4% geldt dat de staat van het casco is verslechterd. Effectief houdt dit in dat van 7% de staat van het casco daadwerkelijk verbeterd is in de afgelopen drie jaar.

Ten aanzien van de staat van onderhoud (figuur 8) kan geconstateerd worden dat deze voor ruim 77% van de rijksbeschermden monumenten gelijk is gebleven. Bij 13% is deze verbeterd en in

Figuur 7 Diagram met vergelijking laatste inspectie ten opzichte van voorgaande inzake de staat van het casco.

Figuur 8 Diagram met vergelijking laatste inspectie ten opzichte van voorgaande inzake de staat van het onderhoud.

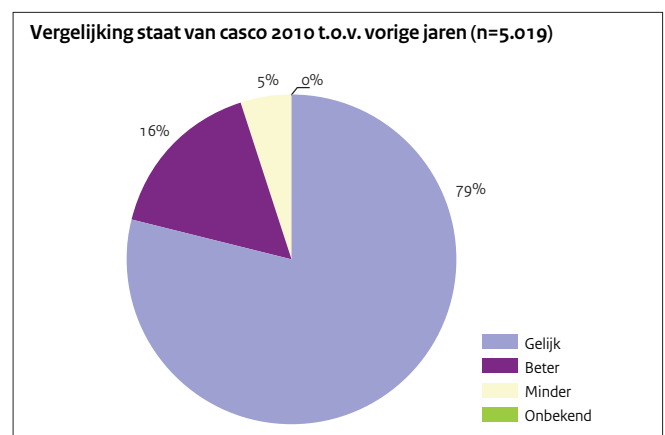
minder dan 10% is deze verslechterd. Ten aanzien van het casco is een wat minder dynamisch beeld zichtbaar, maar dat is begrijpelijk omdat casco-onderdelen minder snel onderhevig zijn aan weersinvloeden en dergelijke.

Ten opzichte van de vergelijking die bij de vorige meting gemaakt kon worden, kan geconstateerd worden dat een groter percentage van de geïnspecteerde rijksmonumenten onderhevig is geweest aan verandering. Globaal kan gesteld worden dat er een verbetering van de staat van onderhoud bij 3% van de geïnspecteerde monumenten is opgetreden in de afgelopen drie jaar.

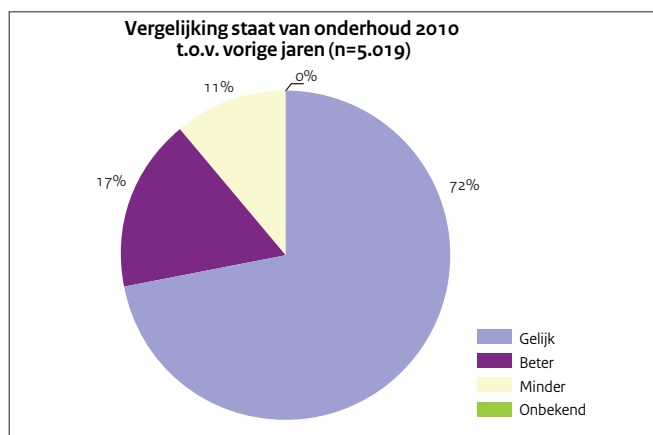
3.6.2 Vergelijking 2010 ten opzichte van voorgaande jaren

In 2010 waren er van de 5.583 geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten 564 nieuw geïnspecteerd ten opzichte van de voorgaande metingen. Daarmee kan voor 5.019 rijksbeschermden monumenten een vergelijking gemaakt worden tussen de gegevens van 2010 en die van de voorgaande jaren. Aan de hand daarvan kunnen we iets zeggen over verbetering of verslechtering. De uitkomst daarvan is voor heel Nederland opgenomen in figuur 9 voor wat betreft het casco en in figuur 10 voor het onderhoud.

Voor de staat van het casco kan geconstateerd worden dat deze voor bijna ruim 79% van de rijksbeschermden monumenten gelijk is gebleven. In iets meer dan 16% van de inspecties bleek het casco in 2010 verbeterd te zijn ten opzichte van eerdere metingen in 2008 of 2009. Zeker is er dan sprake geweest van ingrijpende werkzaamheden, zoals een restauratie (inhalen restauratieachterstand). Voor iets minder dan 5% geldt dat de staat van het casco is verslechterd. Kijken we naar de gegevens van de vergelijking

Figuur 9 Diagram met vergelijking resultaten 2010 ten opzichte van voorgaande inspecties met betrekking tot de staat van het casco.

Figuur 10 Diagram met vergelijking resultaten 2010 ten opzichte van voorgaande inspecties met betrekking tot de staat van het onderhoud.

tussen 2009 en 2008 dan is er sprake van sterke verbetering van maar liefst 10%.

Ten aanzien van de staat van onderhoud (figuur 10) kan geconstateerd worden dat deze voor ruim 72% van de rijksbeschermden monumenten gelijk is gebleven. Bij 17% is deze verbeterd en in minder dan 11% is deze verslechterd. In vergelijking met het overzicht ten aanzien van het casco is een wat minder dynamisch beeld zichtbaar, maar dat is begrijpelijk omdat casco-onderdelen minder snel onderhevig zijn aan weersinvloeden en dergelijke.

Ook uit deze vergelijking komt naar voren dat de staat van het casco en het onderhoud vooruit is gegaan. Maar voordat we hierover echt een conclusie trekken, is het goed nog eens te kijken naar de staat van de in totaal 13.521 geïnspecteerde monumenten. Dit is een weergave van de staat van pakweg 92% van

het totale abonnee-bestand van de Monumentenwacht. Dat de overige 8% nog niet geïnspecteerd is (1.212 rijksbeschermden monumenten) is wellicht te wijten aan opzeggingen en andere veranderingen in het bestand. Het totale overzicht van alle metingen wordt in de volgende paragraaf gegeven.

3.6.3 Totale stand 2008 - 2010

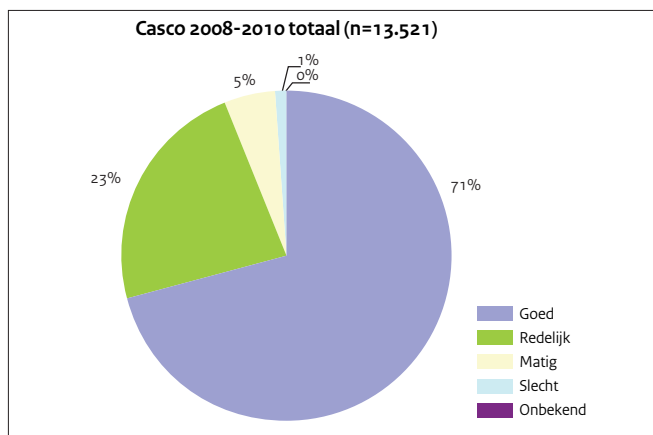
Na de meting in 2010 zijn nu gegevens beschikbaar van in totaal 13.521 rijksbeschermden monumenten. Dat betekent dat nu van iets meer dan 22% van het totale rijksbeschermden monumentenbestand gegevens aanwezig zijn. De grootste categorie betreft kerkelijke gebouwen terwijl ook voor meer dan de helft van de kastelen en buitenplaatsen en de molens gegevens bekend zijn. Van enkele categorieën blijft het aantal beschikbare gegevens gering. Van losse objecten, weg- en waterwerken en verdedigingswerken is elk minder dan 10% beschikbaar.

Ten opzichte van het totaal aantal geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten maakt categorie 5, Gebouwen, woonhuizen met 47% het grootste deel uit. Bijna de helft van de geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten komt uit deze categorie. Het slechtst scoren de toch al kleine categorieën zoals horeca-instellingen, delen van gebouwen, woonhuizen en ook verdedigingswerken. Dit beeld is na drie jaar van metingen niet of nauwelijks veranderd.

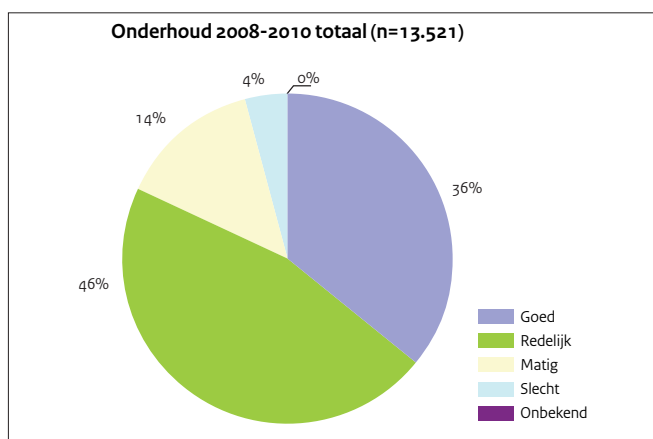
Voor de staat van het casco (figuur 11) kan voor de totale populatie nu geconstateerd worden dat deze voor 94% van de rijksbeschermden monumenten redelijk tot goed is. Dat is een toename van 1% ten opzichte van de vorige totaalstand. In iets minder dan 5% van de inspecties is nu het casco matig, terwijl in slechts 1% van het totaal de staat van het casco slecht is.

CBS-categorie	Rijksbeschermden monumenten	Geïnspecteerd 2008 - 2010	% ten opzichte van aantal rijksmonumenten	% ten opzichte van totaal aantal geïnspecteerd
01 Openbare gebouwen	1.992	558	28%	4%
02 Verdedigingswerken	1.366	128	9%	1%
03 Kerkelijke gebouwen	4.182	3.061	73%	23%
04 Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	199	80	40%	1%
05 Gebouwen, woonhuizen	36.341	6.404	18%	47%
06 Delen van gebouwen, woonhuizen	188	22	12%	0%
07 Liefdadige instellingen	451	208	46%	2%
08 Agrarische gebouwen	7.577	1.263	17%	9%
09 Molens	1.277	725	57%	5%
10 Weg- en waterwerken	1.095	74	7%	1%
11 Horeca-Instellingen	209	36	17%	0%
12 Kastelen en buitenplaatsen	1.019	617	61%	5%
13 Losse objecten, niet eerder genoemd	5.543	345	6%	3%
	61.439	13.521	22%	

Tabel 5 Overzicht CBS-categorieën en dekkingsgraad van alle tussen 2008 en 2010 geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten.

Figuur 11 Diagram met overzicht van de totale stand van zaken over alle jaren ten aanzien van de staat van het casco.

Figuur 12 Diagram met overzicht van de totale stand van zaken over alle jaren ten aanzien van de staat van het onderhoud.

Ten aanzien van de staat van onderhoud voor deze 13.521 rijksbeschermden monumenten (figuur 12) kan gesteld worden dat deze met 82% redelijk tot goed, licht verbeterd is ten opzichte van de voorgaande metingen. In 14% is het onderhoud matig en in 4% is de staat van het onderhoud slecht.

Nu na drie metingen de gegevens samengevoegd worden, blijkt dat de totale staat van het casco, zowel als die van het onderhoud licht verbeterd zijn. In hoeverre hierop in de toekomst nog een afwijking plaatsvindt is onduidelijk. Waarschijnlijk spelen de verschuivingen in het abonneebestand hier nog wel een factor van betekenis.

3.7 Resultaat reguliere metingen samengevat

Deze tweede vervolgmeting heeft betrekking op rijksbeschermden monumenten die in 2010 zijn geïnspecteerd door de Monumentenwacht, afgezet tegen de eerder verzamelde gegevens.

Hiervoor is gekeken naar de technische staat van deze rijksbeschermden monumenten. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen het onderhoud (het bijhouden en herstel van onderdelen zoals schilder- en voegwerk en incidentele vervanging) en het casco (restauratie of onderhoud van dragende onderdelen, constructie gebouw).

De technische staat van het gebouwde erfgoed wordt door de Monumentenwacht als volgt geïnclassificeerd: Goed, Redelijk, Matig en Slecht.

- goed = gebrek komt incidenteel voor;
- redelijk = gebrek komt plaatselijk voor;
- matig = gebrek komt regelmatig voor;
- slecht = gebrek komt algemeen voor.

In de presentatie van de gegevens is een onderscheid gemaakt naar categorieën, conform de uitgezette lijn in het Brim. Enerzijds de overige categorieën die gesubsidieerd worden en anderzijds de categorie gebouwen en woonhuizen die in aanmerking komt voor fiscale maatregelen en leningen voor restauraties.

Casco

Ten aanzien van de staat van het casco blijkt dat in 2010 bij ruim 95% van de geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten het casco redelijk tot goed te noemen is. Dat betekent dat nu bij 5% sprake is van een restauratiebehoefte (4% blijkt matig te scoren en 1% slecht). Zetten we dit af tegen het overzicht dat nu beschikbaar is over het totaal geïnspecteerde bestand dan blijkt dat 2010 iets positiever scoort.

De CBS-categorie die het slechts uit de meting komt is horeca-instellingen, met dien verstande dat dit slechts één object betreft. Getalsmatig gaat het slechts om 28 monumenten waarvan het casco als slecht is aangemerkt.

Onderhoud

Gekeken naar het gemiddelde van alle provincies en CBS-categorieën over alle in 2010 geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten dan blijkt dat 84% van de 5.583 objecten redelijk tot goed onderhouden wordt. Dat is een verbetering ten opzichte van de voorgaande metingen. In 12% was sprake van matig onderhoud en bij 3% van de inspecties werd slecht onderhoud aangetroffen. Ten opzichte van het totaal geïnspecteerde bestand komt ook hier het resultaat van 2010 iets positiever naar voren.

De categorie die hier het slechts scoorde was bij de vorige meting verdedigingswerken. Dat blijkt bij de laatste meting van 2010 wel mee te vallen (slechts 2 objecten op de 46). Nu blijkt dat vooral horeca-instellingen er slecht voor staan. Daarvan zijn in totaal 16 objecten geïnspecteerd, terwijl daarvan 2 objecten als slecht zijn aangemerkt, oftewel 13%. Kijkend naar de grotere categorieën dan ligt het percentage in slechte staat van onderhoud verkerende objecten zo rond de 2 à 3% te liggen, maar agrarische gebouwen scoort hier 6%, dat is slechter dan het gemiddelde.

3.8 Toelichting op resultaat

3.8.1 Totstandkoming cijfermateriaal

De gegevens voor dit rapport zijn door de Monumentenwacht Nederland verzameld bij de elf provinciale stichtingen Monumentenwacht. De beschikbaar gestelde gegevens zijn echter niet zondermeer vergelijkbaar met de gegevens in het door de RCE gehanteerde monumentenregister. De Monumentenwacht sluit een abonnement af met de eigenaar van een van rijkswege beschermd object. In sommige gevallen maakt dat object maar een klein deel uit van een groter beschermd monument terwijl in andere gevallen objecten door de Monumentenwacht als één geheel worden gezien terwijl ze in het register in feite gescheiden zijn. Zo kan een eigenaar zijn boerderij laten inspecteren terwijl in het register ook de bijbehorende schuren worden genoemd. Omgekeerd komt het voor dat een kerk als één rijksbeschermd monument is geregistreerd, terwijl de Monumentenwacht kerk en toren als twee objecten ziet en ook als zodanig inspecteert. De oorzaak van dergelijke afwijkingen worden ondermeer veroorzaakt door de manier van aanwijzing en opname in het register in het verleden. Het kan ook zijn dat een monument dat voorheen één eigenaar kende, nu gesplitst is en meerdere eigenaren kent die allen een abonnement hebben. Uit verschillende steekproeven is echter gebleken dat de vertaalslag van de gegevens nauwelijks invloed heeft op het uiteindelijke resultaat.

Om de gegevens op de juiste wijze, dat wil zeggen conform datgene wat in het monumentenregister is vermeld, te kunnen weer geven zijn de gegevens vooraf getest en bewerkt. Uit deze test komt naar voren in hoeverre de aangeleverde gegevens corresponderen met de gegevens in het register. Bij afwijkingen wordt een bewerking toegepast die bijvoorbeeld twee abonnementen van de Monumentenwacht laat samenvoegen tot één rijksbeschermd monument. Ook kan het zijn dat CBS-categorieën aangepast moeten worden. Uiteindelijk levert het wel een inzicht op in de staat van onderhoud van de gebouwde rijksbeschermd monumenten. Ook met de gegevens die over 2010 zijn aangeleverd is gewerkt aan een betere afstemming tussen de gegevens van de Monumentenwacht en die in het monumentenregister. Dat heeft met terugwerkende kracht wel enige gevolgen gehad voor de gegevens van 2008 en 2009. De aanpassingen die daaruit voortkwamen hebben echter op de totale overzichten geen invloed gehad.

3.8.2 Verklaring verschillen per provincie

In bijlage A van deze monitor zijn de resultaten per provincie weergegeven. Wanneer de gegevens per provincie naast elkaar gelegd worden, valt vooral de verschillen in aantal inspecties op. Verhoudingsgewijs zijn in Noord-Brabant de meeste inspecties gedaan (16,8%) en in Noord-Holland de minste (5,1%). Getals-

matig betekent dat ook dat in Noord-Brabant de meeste inspecties zijn gedaan (978), oftewel 17,5% van het totaal aan inspecties. Daarmee telt het resultaat van Noord-Brabant zwaarder mee in het totaal.

Voor de staat van onderhoud is 'redelijk' nog steeds de meest gebruikte aanduiding. Vooral in de provincies Friesland, Zeeland en Noord-Brabant scoort de aanduiding 'redelijk' hoog, alle boven de 50%, terwijl het gemiddelde 44% is. Vergeleken daarmee laat vooral de provincie Limburg een afwijkend beeld zien met 29% van de geïnspecteerde rijksbeschermd monumenten die redelijk scoren. Wat de score 'goed' betreft geven vooral Limburg en Zuid-Holland een positief beeld. De provincies Friesland en Noord-Brabant laten daarop een ander beeld zien, net als bij voorgaande metingen. In Friesland wordt 22% als goed aangemerkt (vorige meting 15%) met 28% voor Noord-Brabant (was 11%). Daarmee is er wel een verandering zichtbaar ten opzichte van de voorgaande metingen. Omdat met name Friesland hoog scoort op 'redelijk' valt de score in 'redelijk tot goede' staat wel mee. De provincie met de hoogste score in matige staat verkerende rijksbeschermd monumenten is Noord-Holland (20%) en de laagst scorende is Drenthe met 4%. Het gemiddeld is 13%. De provincie waar het meeste onderhoud slecht scoort is Limburg met 7%, terwijl in Flevoland geen objecten heeft die slecht zijn.

De onderlinge verschillen hebben ondermeer te maken met de aantallen inspecties, maar ook met de wijze van beoordeling, die per provincie kan variëren. Dat is na drie metingen nog niet veranderd. Door de beoordelingen 'goed' en 'redelijk' samen te gebruiken, vallen de grootste verschillen al weg.

3.8.3 Categorie woonhuizen en gebouwen versus overige categorieën

In paragraaf 3.3 wordt uitgelegd dat bij de presentatie van de cijfers een onderscheid gemaakt wordt naar categorieën, conform de uitgezette lijn in het Brim. Enerzijds de overige categorieën die gesubsidieerd worden en anderzijds de categorie gebouwen en woonhuizen die in aanmerking komt voor fiscale maatregelen en leningen voor restauraties. Uit de gepresenteerde cijfers over 2010 blijkt dat het onderhoud van gebouwen en woonhuizen in 84% van de geïnspecteerde monumenten als redelijk tot goed wordt aangemerkt. Dit bedraagt voor de overige categorieën eveneens 84%. Ten opzichte van de vorige meting is er bij de categorie gebouwen en woonhuizen geen verbetering zichtbaar, maar wel bij de overige categorieën.

De cijfers voor de staat van het casco laten eveneens een verschil zien. Daar scoren de staat van het casco bij gebouwen en woonhuizen en die voor overige categorieën nu hoger dan bij de meting over 2009. Nu verkeert bij gebouwen en woonhuizen 97% in redelijk tot goede staat, tegen 95% bij de vorige meting. Voor de overige categorieën is het percentage redelijk tot goed maar liefst 5% hoger, met 95% tegen 90% bij de vorige meting.

In totaal maken de overige categorieën nu bijna 53% uit van het totaal. Vooral kerkelijke en agrarische gebouwen leggen veel gewicht in de schaal doordat ze samen meer dan 60% van het aan-

tal geïnspecteerde monumenten binnen de overige categorieën uitmaken. Het ligt dan ook voor de hand dat de resultaten voor deze categorieën een grote stempel drukken op het gemiddelde.

Noten

- 1 Niet elke provincie heeft een exacte opgave gedaan van het aantal abonnementen per CBS-categorie of de abonnees teruggerekend naar een rijksmonument.
- 2 Het onderscheid wordt gemaakt, conform de uitgezette lijn in het Brim. Enerzijds de overige categorieën die gesubsidieerd worden en anderzijds de categorie gebouwen en woonhuizen die in aanmerking komt voor fiscale maatregelen en leningen voor restauraties.
- 3 De categorieën kerkelijke gebouwen, objecten in en delen van kerkelijke bouwen, molens en kastelen en buitenplaatsen werden niet in de steekproef meegenomen omdat deze categorieën al bovenmatig waren vertegenwoordigd in de reguliere gegevens.

Bijlage A Resultaten per provincie

In de voorgaande rapportages inzake de monitor werden ook telkens de gegevens per provincie gepresenteerd. Dit sluit ook aan bij de werkregio's van de verschillende stichtingen van de Monumentenwacht. Deze opereren per provincie, wat betekent dat er een zekere mate van zelfstandigheid bestaat in de wijze van aansturing en uitvoering. De inspecties vinden plaats op basis van dezelfde opleiding en conform een standaard inspectiehandboek. Er kunnen echter per provincie verschillen optreden (zie ook paragraaf 3.8.2 en bijlage B van dit rapport).

Zoals eerder uitgelegd, zijn de ter beschikking gestelde gegevens over 2008 en 2009 nu afgezet tegen de in 2010 aangeleverde gegevens en gecontroleerd. Daaruit zijn qua aantallen verschillen geconstateerd. Er bleken in totaal nog zo'n 63 monumenten dubbel in de lijsten voor te komen (meestal in de verkeerde provincie).

Met name ten aanzien van de CBS-categorieën kwamen er veel afwijkingen voor. Uiteindelijk is besloten alle gegevens in deze monitor op te nemen zoals ze na controle zijn vastgesteld. Daardoor kunnen ten opzichte van de eerdere twee monitoren kleine verschillen optreden.

In deze bijlage worden de resultaten van de inspecties over de afgelopen drie jaar weergegeven. Per provincie wordt eerst ingegaan op de resultaten van de laatste meting (geïllustreerd door middel van een diagram), afgezet tegen de resultaten van de meting in 2009 en de nulmeting van 2008. Daarna wordt een cumulatief overzicht gegeven van alle metingen tot nu toe waarbij telkens het resultaat van de laatste inspectie per rijksbeschermd monument is verwerkt.

Groningen

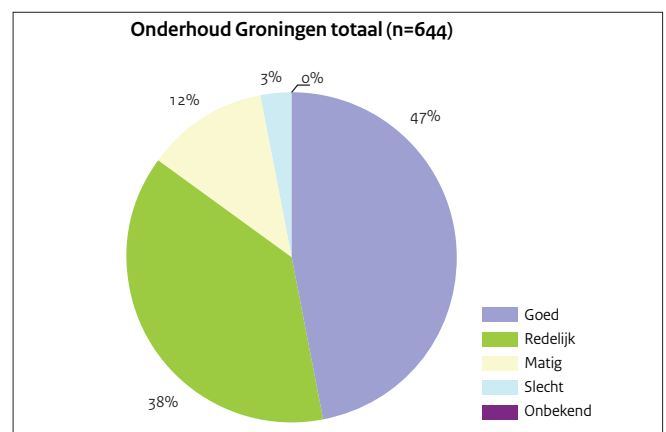
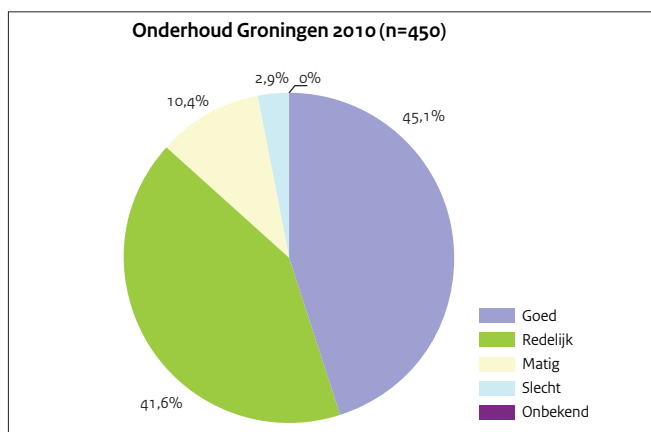
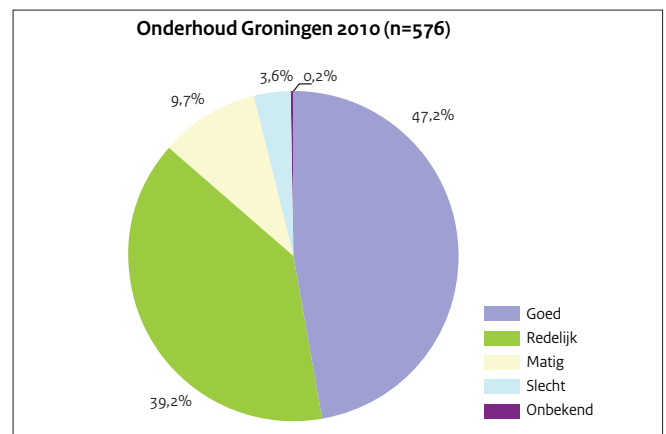
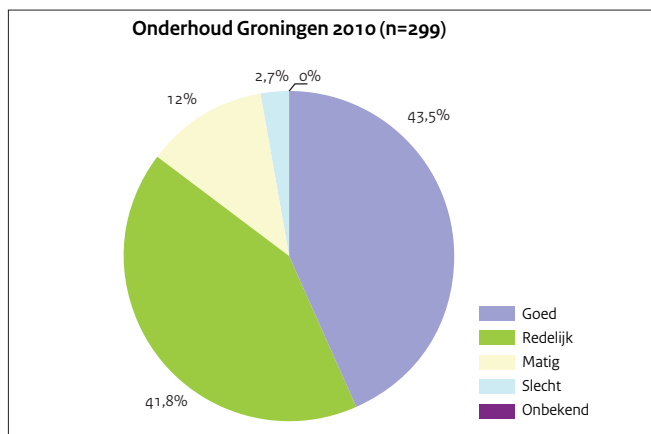
In de provincie Groningen is het onderhoud van iets meer dan 85% van de in 2010 geïnspecteerde monumenten redelijk tot goed te noemen. Dat is een afname ten opzichte van de vorige meting. Het percentage in matige staat verkerende monumenten is voor de derde keer gegroeid en ligt nu op 12%. De staat van het onderhoud in Groningen ligt boven het landelijke gemiddelde. Het aantal geïnspecteerde monumenten is in de loop van drie jaren wel fors afgenomen. Van 22,7% in 2008 naar 11,7% in 2010.

Kijkend naar wat in de afgelopen drie jaar zoal geïnspecteerd werd, valt op dat met name de grote monumentencategorieën, zoals kerkelijke gebouwen, woonhuizen en agrarische gebouwen een daling laten zien. Ten opzichte van het totaal aantal rijksbeschermd monumenten in de provincie is de

dekking voor 2010 6% lager dan in 2009. Opvallend is ook dat de categorie verdedigingswerken in Groningen niet vertegenwoordigd is.

In 2010 zijn ten opzichte van het jaar daarvoor 13 rijksbeschermd monumenten nieuw geïnspecteerd. Met de gegevens over drie jaar, kan nu gekeken worden naar de allerlaatste stand van zaken voor alle jaren. In dat geval beschikken we over gegevens van 644 rijksbeschermd monumenten in de provincie Groningen. Dat is 99% van alle geabonneerde monumenten in de provincie. Ten opzichte van het totaal aantal rijksbeschermd monumenten in de provincie is dat een dekking van bijna 25%.

Totaal is in Groningen iets meer dan 85% van de geïnspecteerde rijksbeschermd monumenten redelijk tot goed te noemen. Dit komt nagenoeg overeen met de meting van 2010 en de totaalstand over 2008 en 2009.

CBS	aantal rijksmon. 2010	% geïnspect. 2008	% geïnspect. 2009	% geïnspect. 2010
Openbare gebouwen	87	27,6%	21,8%	24,1%
Verdedigingswerken	14	0,0%	0,0%	0,0%
Kerkelijke gebouwen	250	60,8%	49,6%	34,8%
Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	13	46,2%	46,2%	30,8%
Gebouwen, woonhuizen	1249	18,6%	12,2%	8,1%
Delen van gebouwen, woonhuizen	10	10,0%	10,0%	10,0%
Liefdadige instellingen	26	50,0%	38,5%	26,9%
Agrarische gebouwen	461	15,4%	13,3%	6,9%
Molens	90	86,7%	55,6%	35,6%
Weg- en waterwerken	107	3,7%	5,6%	2,8%
Horeca-instellingen	21	0,0%	9,5%	9,5%
Kastelen	24	0,0%	50,0%	16,7%
Losse objecten, niet eerder genoemd	210	0,0%	3,8%	2,4%
	2562	22,7%	17,7%	11,7%

Onderhoud overige categorieën 2010

CBS	Geïnspecteerd	Goed	Redelijk	Matig	Slecht	Onbekend
01 Openbare gebouwen	21	8	10	3	0	0
02 Verdedigingswerken	0	0	0	0	0	0
03 Kerkelijke gebouwen	87	35	45	7	0	0
04 Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	4	1	2	1	0	0
07 Liefdadige instellingen	7	3	3	1	0	0
08 Agrarische gebouwen	32	13	13	4	2	0
09 Molens	32	9	16	7	0	0
10 Weg- en waterwerken	3	1	0	1	1	0
11 Horeca-instellingen	2	2	0	0	0	0
12 Kastelen	4	2	1	1	0	0
13 Losse objecten, niet eerder genoemd	5	3	0	2	0	0
	197	77	90	27	3	0
		39%	46%	14%	1%	0%

Onderhoud gebouwen-woonhuizen 2010

05 Gebouwen, woonhuizen	101	52	35	9	5	0
06 Delen van gebouwen, woonhuizen	1	1	0	0	0	0
	102	53	35	9	5	0
		52%	34%	9%	5%	0%

Casco overige categorieën 2010

CBS	Geïnspecteerd	Goed	Redelijk	Matig	Slecht	Onbekend
01 Openbare gebouwen	21	19	2	0	0	0
02 Verdedigingswerken	0	0	0	0	0	0
03 Kerkelijke gebouwen	87	77	10	0	0	0
04 Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	4	2	2	0	0	0
07 Liefdadige instellingen	7	7	0	0	0	0
08 Agrarische gebouwen	32	26	6	0	0	0
09 Molens	32	25	6	1	0	0
10 Weg- en waterwerken	3	2	0	1	0	0
11 Horeca-instellingen	2	1	1	0	0	0
12 Kastelen	4	3	1	0	0	0
13 Losse objecten, niet eerder genoemd	5	4	1	0	0	0
	197	166	29	2	0	0
		84%	15%	1%	0%	0%

Casco gebouwen-woonhuizen 2010

05 Gebouwen, woonhuizen	101	94	7	0	0	0
06 Delen van gebouwen, woonhuizen	1	1	0	0	0	0
	102	95	7	0	0	0
		93%	7%	0%	0%	0%

Friesland

In de provincie Friesland is het onderhoud van bijna 81% van de in 2010 geïnspecteerde monumenten redelijk tot goed te noemen. Dat is een afname ten opzichte van de vorige meting. Het percentage in matige staat verkerende monumenten is met 4% gegroeid tot iets meer dan 17%. Daarmee ligt de staat van het onderhoud in Friesland voor 2010 beneden het landelijke gemiddelde.

Net als bij Groningen is het aantal geïnspecteerde monumenten ten opzichte van de voorgaande jaren fors afgenomen. Ten opzichte van 2009 is er in 2010 maar één derde van het aantal beschermde rijksmonumenten in de provincie geïnspecteerd.

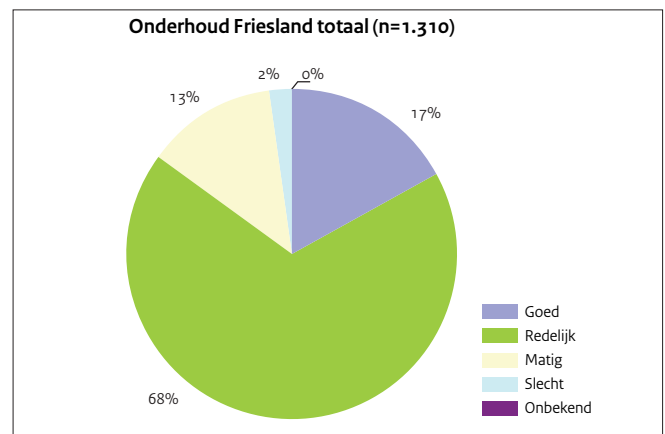
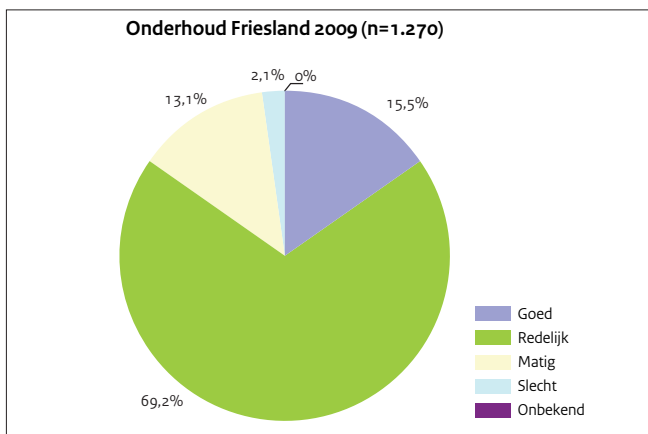
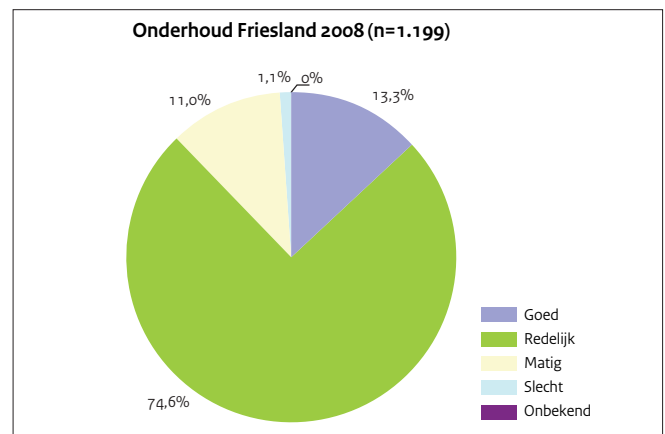
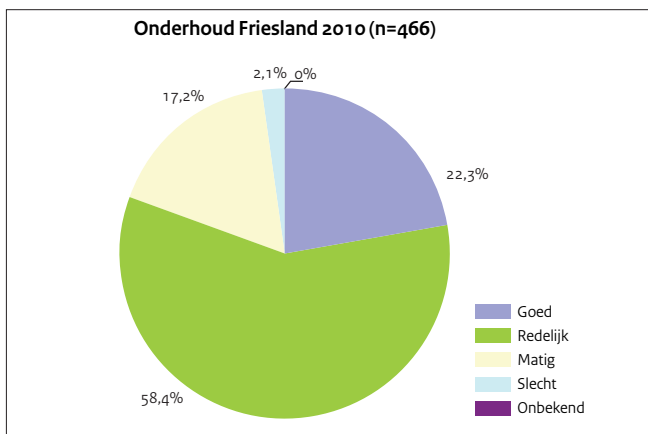
Kijkend naar wat in de afgelopen drie jaar zoal geïnspecteerd werd, valt op dat 2010 een sterke afname laat zien voor nagenoeg alle monumentencategorieën. Met name het aantal gebouwen, woonhuizen is in 2010 met maar een kwart van dat in 2009 vertegenwoordigd. Ten opzichte van het totaal aantal rijksbeschermde monumenten in de provincie is de dekking voor 2010 maar liefst 19% lager dan in 2009. Wel blijven alle categorieën vertegenwoor-

digd, met dien verstande dat in 2010 geen delen van gebouwen, woonhuizen zijn geïnspecteerd.

In 2010 zijn ten opzichte van het jaar daarvoor 5 rijksbeschermde monumenten nieuw geïnspecteerd. Met de gegevens over drie jaar, kan nu ook gekeken worden naar de allerlaatste stand van zaken voor alle jaren. In dat geval beschikken we nu over gegevens van 1310 rijksbeschermde monumenten in de provincie Friesland. Dat is 89% van alle geabonneerde monumenten in de provincie. Dat is een afname van 4% ten opzichte van de vorige totaalstand. Dat heeft ondermeer te maken met een toename van het aantal abonnees in Friesland.

Ten opzichte van het totaal aantal rijksbeschermde monumenten in de provincie is dat een dekking van ruim 31%.

Totaal is in Friesland bijna 85% van de geïnspecteerde rijksbeschermde monumenten redelijk tot goed te noemen. Het aandeel Goed is daarbinnen met 2% gestegen. Verder komen de gegevens nagenoeg overeen met die van de totaalstand over 2008 en 2009.

CBS	aantal rijksmon. 2010	% geïnspect. 2008	% geïnspect. 2009	% geïnspect. 2010
Openbare gebouwen	108	40,7%	44,4%	17,6%
Verdedigingswerken	56	8,9%	8,9%	3,6%
Kerkelijke gebouwen	421	83,5%	86,1%	47,0%
Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	49	49,0%	58,8%	40,8%
Gebouwen, woonhuizen	2487	19,1%	20,3%	4,8%
Delen van gebouwen, woonhuizen	17	5,9%	5,9%	0,0%
Liefdadige instellingen	38	55,3%	60,5%	26,3%
Agrarische gebouwen	447	22,9%	24,7%	7,2%
Molens	153	70,6%	75,2%	26,1%
Weg- en waterwerken	93	21,3%	21,5%	7,5%
Horeca-instellingen	21	16,7%	20,0%	4,8%
Kastelen	30	74,2%	83,3%	43,3%
Losse objecten, niet eerder genoemd	255	6,3%	7,5%	2,0%
	4.175	28,6%	30,3%	11,2%

Onderhoud overige categorieën 2010

CBS	Geïnspecteerd	Goed	Redelijk	Matig	Slecht	Onbekend
01 Openbare gebouwen	19	5	11	3	0	0
02 Verdedigingswerken	2	0	1	1	0	0
03 Kerkelijke gebouwen	198	53	110	29	6	0
04 Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	20	2	17	1	0	0
07 Liefdadige instellingen	10	1	8	1	0	0
08 Agrarische gebouwen	32	7	15	8	2	0
09 Molens	40	6	30	4	0	0
10 Weg- en waterwerken	7	1	3	3	0	0
11 Horeca-instellingen	1	0	0	1	0	0
12 Kastelen	13	2	7	4	0	0
13 Losse objecten, niet eerder genoemd	5	2	2	1	0	0
	347	79	204	56	8	0
		23%	59%	16%	2%	0%

Onderhoud gebouwen-woonhuizen 2010

05 Gebouwen, woonhuizen	119	25	68	24	2	0
06 Delen van gebouwen, woonhuizen	0	0	0	0	0	0
	119	25	68	24	2	0
		21%	57%	20%	2%	0%

Casco overige categorieën 2010

CBS	Geïnspecteerd	Goed	Redelijk	Matig	Slecht	Onbekend
01 Openbare gebouwen	19	9	9	1	0	0
02 Verdedigingswerken	2	1	0	1	0	0
03 Kerkelijke gebouwen	198	90	94	13	1	0
04 Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	20	11	6	2	1	0
07 Liefdadige instellingen	10	4	6	0	0	0
08 Agrarische gebouwen	32	10	15	6	1	0
09 Molens	40	17	22	1	0	0
10 Weg- en waterwerken	7	4	2	1	0	0
11 Horeca-instellingen	1	1	0	0	0	0
12 Kastelen	13	7	6	0	0	0
13 Losse objecten, niet eerder genoemd	5	2	1	2	0	0
	347	156	161	27	3	0
		45%	46%	8%	1%	0%

Casco gebouwen-woonhuizen 2010

05 Gebouwen, woonhuizen	119	49	59	10	1	0
06 Delen van gebouwen, woonhuizen	0	0	0	0	0	0
	119	49	59	10	1	0
		41%	50%	8%	1%	0%

Drenthe

In de provincie Drenthe is het onderhoud van ruim 83% van de in 2010 geïnspecteerde monumenten redelijk tot goed te noemen. Ten opzichte van de vorige meting is dit nauwelijks veranderd. Het percentage in matige en slechte staat verkerende rijksbeschermden monumenten is iets toegenomen. Al met al ligt de staat van het onderhoud in Drenthe iets onder het landelijk gemiddelde.

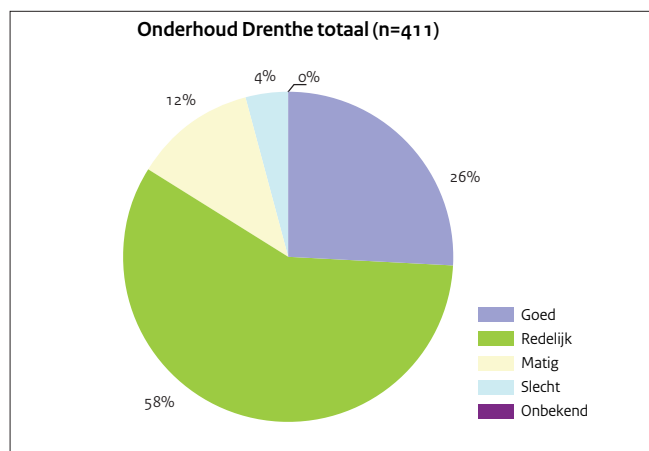
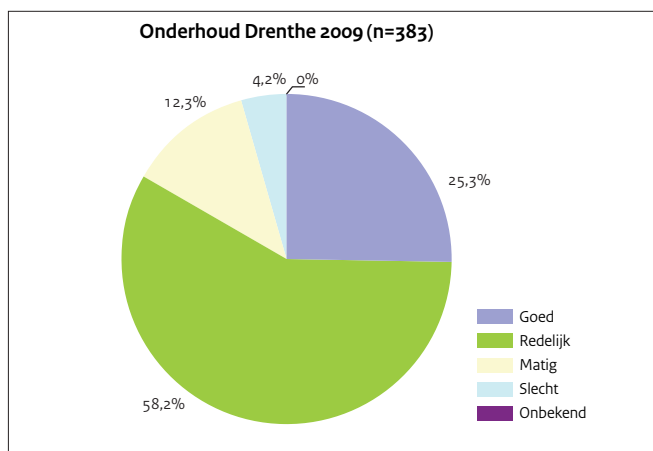
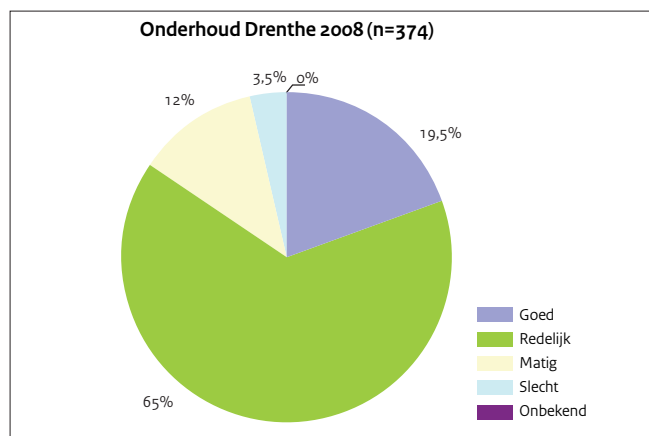
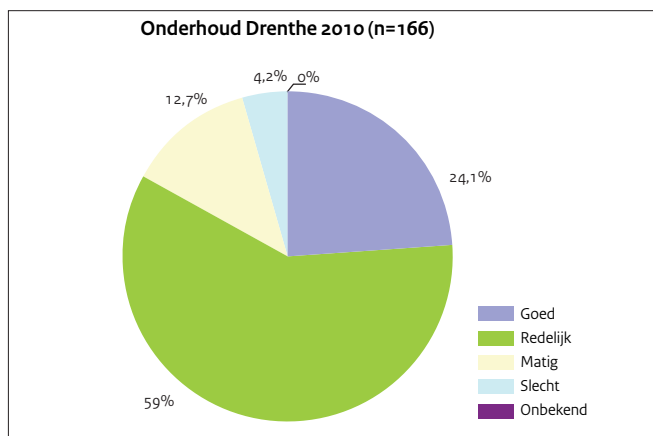
De dekking van de geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten ten opzichte van het totaal aantal rijksbeschermden monumenten in de provincie is voor 2010 sterk afgenomen. In 2010 werd slechts 12,9% van het totaal aantal rijksmonumenten in Drenthe geïnspecteerd.

Kijkend naar wat in de afgelopen jaren zoal geïnspecteerd werd, valt vooral op dat in 2010 geen liefdadige instellingen en horeca instellingen zijn gecontroleerd. Voorts is een sterke afname

over het gehele front waar te nemen. In 2010 werd net geen 13% van het totaal aan rijksbeschermden monumenten geïnspecteerd.

In 2010 zijn ten opzichte van het jaar daarvoor 17 rijksbeschermden monumenten nieuw geïnspecteerd. Met de gegevens over drie jaar, kan nu ook gekeken worden naar de allerlaatste stand van zaken voor alle jaren. In dat geval beschikken we nu over gegevens van 411 rijksbeschermden monumenten in de provincie Drenthe. Dat is bijna 86% van alle geabonneerde monumenten in de provincie. Ten opzichte van het totaal aantal rijksbeschermden monumenten in de provincie is dat een dekking van bijna 32%.

Totaal is in Drenthe ruim 84% van de geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten redelijk tot goed te noemen. Dat is ten opzichte van alle in 2008 en 2009 geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten nauwelijks veranderd. Dat geldt ook voor het percentage in matige en slechte staat verkerende rijksbeschermden monumenten.

CBS	aantal rijksmon. 2010	% geïnspect. 2008	% geïnspect. 2009	% geïnspect. 2010
Openbare gebouwen	90	27,0%	28,9%	12,2%
Verdedigingswerken	6	0,0%	0,0%	0,0%
Kerkelijke gebouwen	117	82,1%	83,8%	43,6%
Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	4	60,0%	75,0%	50,0%
Gebouwen, woonhuizen	367	29,0%	29,2%	12,3%
Delen van gebouwen, woonhuizen	1	0,0%	0,0%	0,0%
Liefdadige instellingen	12	41,7%	41,7%	0,0%
Agrarische gebouwen	523	15,0%	15,9%	5,7%
Molens	37	70,3%	70,3%	18,9%
Weg- en waterwerken	15	7,1%	6,7%	6,7%
Horeca-instellingen	5	20,0%	20,0%	0,0%
Kastelen	23	72,7%	65,2%	34,8%
Losse objecten, niet eerder genoemd	87	18,4%	20,7%	12,6%
	1.287	29,0%	29,8%	12,9%

Onderhoud overige categorieën 2010

CBS	Geïnspecteerd	Goed	Redelijk	Matig	Slecht	Onbekend
01 Openbare gebouwen	11	2	6	3	0	0
02 Verdedigingswerken	0	0	0	0	0	0
03 Kerkelijke gebouwen	51	12	29	7	3	0
04 Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	2	0	2	0	0	0
07 Liefdadige instellingen	0	0	0	0	0	0
08 Agrarische gebouwen	30	4	21	4	1	0
09 Molens	7	2	4	1	0	0
10 Weg- en waterwerken	1	0	1	0	0	0
11 Horeca-instellingen	0	0	0	0	0	0
12 Kastelen	8	3	4	0	1	0
13 Losse objecten, niet eerder genoemd	11	4	5	1	1	0
	121	27	72	16	6	0
		22%	60%	13%	5%	0%

Onderhoud gebouwen-woonhuizen 2010

05 Gebouwen, woonhuizen	45	13	26	5	1	0
06 Delen van gebouwen, woonhuizen	0	0	0	0	0	0
	45	13	26	5	1	0
		29%	58%	11%	2%	0%

Casco overige categorieën 2010

CBS	Geïnspecteerd	Goed	Redelijk	Matig	Slecht	Onbekend
01 Openbare gebouwen	11	6	5	0	0	0
02 Verdedigingswerken	0	0	0	0	0	0
03 Kerkelijke gebouwen	51	29	20	2	0	0
04 Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	2	2	0	0	0	0
07 Liefdadige instellingen	0	0	0	0	0	0
08 Agrarische gebouwen	30	18	10	1	1	0
09 Molens	7	5	1	1	0	0
10 Weg- en waterwerken	1	1	0	0	0	0
11 Horeca-instellingen	0	0	0	0	0	0
12 Kastelen	8	6	1	1	0	0
13 Losse objecten, niet eerder genoemd	11	6	4	1	0	0
	121	73	41	6	1	0
		60%	34%	5%	1%	0%

Casco gebouwen-woonhuizen 2010

05 Gebouwen, woonhuizen	45	33	11	1	0	0
06 Delen van gebouwen, woonhuizen	0	0	0	0	0	0
	45	33	11	1	0	0
		73%	25%	2%	0%	0%

Overijssel

In de provincie Overijssel is het onderhoud van ruim 80% van de in 2010 geïnspecteerde monumenten redelijk tot goed te noemen. Dat is een verbetering ten opzichte van de vorige meting. Het percentage in matige staat verkerende monumenten is eveneens gedaald, net als de in slechte staat verkerende monumenten. Ondanks de verbetering ligt de staat van het onderhoud in Overijssel voor 2010 nog wel onder het landelijk gemiddelde.

Ook in Overijssel is het aantal geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten flink afgenomen.

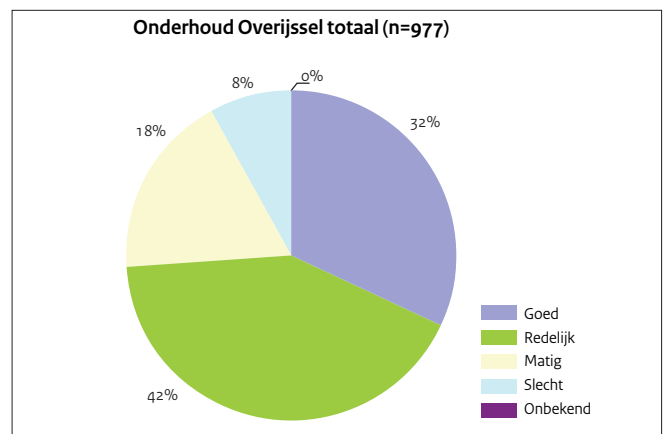
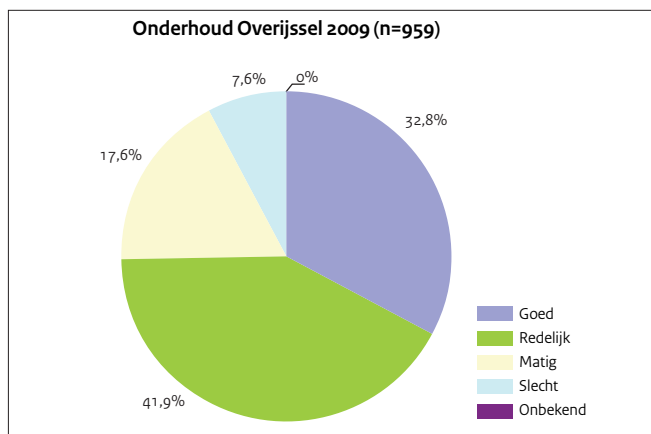
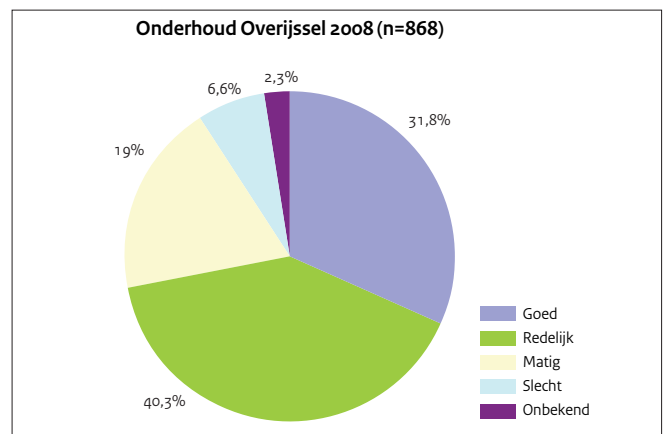
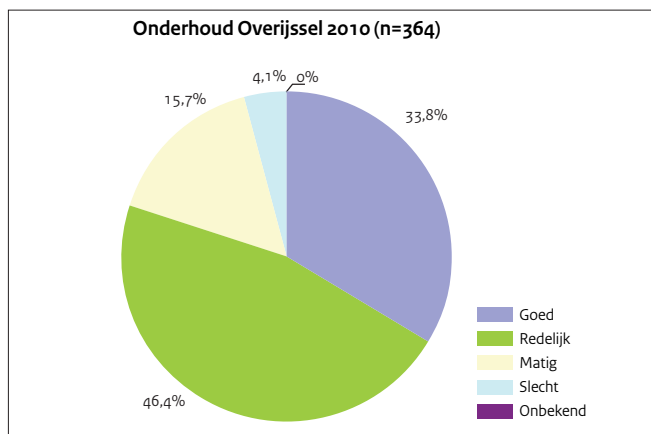
Kijkend naar wat in de afgelopen drie jaar zoal geïnspecteerd werd, valt allereerst de sterke afname in 2010 op. Dit geldt voor nagenoeg alle monumentencategorieën. Het aantal geïnspecteerde kerkerlijke gebouwen is met de helft afgenomen, terwijl ook de molens een drastische achteruitgang laten zien. Ten opzichte van het totaal aantal beschermden rijksbeschermden monumenten in de provincie

is de dekking in 2010 met bijna 15% afgenomen. Enkele categorieën zijn in 2010 niet vertegenwoordigd, zoals horeca instellingen. Van de verdedigingswerken is slechts één monument geïnspecteerd.

In 2010 zijn ten opzichte van het jaar daarvoor 4 rijksbeschermden monumenten nieuw geïnspecteerd. Met de gegevens over drie jaar, kan nu ook gekeken worden naar de allerlaatste stand van zaken voor alle jaren. In dat geval beschikken we nu over de gegevens van 977 rijksbeschermden monumenten in de provincie Overijssel. Dat is 100% van alle geabonneerde monumenten in de provincie. Kanttekening hierbij is dat er mogelijk in de tussentijd alweer opzeggingen zijn geweest in het bestand van de Monumentenwacht.

Ten opzichte van het totaal aantal rijksbeschermden monumenten in de provincie is de bijna 25%.

Totaal is in Overijssel iets meer dan 74% van de geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten redelijk tot goed te noemen. Ten opzichte van de totale stand over heel Nederland blijft Overijssel achter. Het overall percentage ligt op 83%.

CBS	aantal rijksmon. 2010	% geïnspect. 2008	% geïnspect. 2009	% geïnspect. 2010
Openbare gebouwen	86	33,3%	37,5%	15,1%
Verdedigingswerken	142	7,0%	6,3%	0,7%
Kerkelijke gebouwen	205	75,4%	81,2%	45,9%
Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	9	22,2%	22,2%	11,1%
Gebouwen, woonhuizen	1891	19,5%	21,9%	8,1%
Delen van gebouwen, woonhuizen	8	12,5%	12,5%	12,5%
Liefdadige instellingen	11	60,0%	54,5%	9,1%
Agrarische gebouwen	842	17,4%	19,9%	5,2%
Molens	63	85,9%	87,3%	23,8%
Weg- en waterwerken	43	14,0%	14,0%	7,0%
Horeca-instellingen	7	16,7%	14,3%	0,0%
Kastelen	91	61,1%	63,7%	28,6%
Losse objecten, niet eerder genoemd	571	6,0%	6,3%	2,1%
	3969	22,0%	24,1%	9,2%

Onderhoud overige categorieën 2010

CBS	Geïnspecteerd	Goed	Redelijk	Matig	Slecht	Onbekend
01 Openbare gebouwen	13	5	4	3	1	0
02 Verdedigingswerken	1	0	1	0	0	0
03 Kerkelijke gebouwen	94	40	48	5	1	0
04 Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	1	0	1	0	0	0
07 Liefdadige instellingen	1	1	0	0	0	0
08 Agrarische gebouwen	44	13	18	7	6	0
09 Molens	15	3	9	3	0	0
10 Weg- en waterwerken	3	1	2	0	0	0
11 Horeca-instellingen	0	0	0	0	0	0
12 Kastelen	26	14	7	3	2	0
13 Losse objecten, niet eerder genoemd	12	2	2	8	0	0
	210	79	92	29	10	0
		37%	44%	14%	5%	0%

Onderhoud gebouwen-woonhuizen 2010

05 Gebouwen, woonhuizen	153	44	76	28	5	0
06 Delen van gebouwen, woonhuizen	1	0	1	0	0	0
	154	44	77	28	5	0
		29%	50%	18%	3%	0%

Casco overige categorieën 2010

CBS	Geïnspecteerd	Goed	Redelijk	Matig	Slecht	Onbekend
01 Openbare gebouwen	13	12	1	0	0	0
02 Verdedigingswerken	1	1	0	0	0	0
03 Kerkelijke gebouwen	94	84	10	0	0	0
04 Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	1	0	1	0	0	0
07 Liefdadige instellingen	1	1	0	0	0	0
08 Agrarische gebouwen	44	31	9	1	3	0
09 Molens	15	12	1	2	0	0
10 Weg- en waterwerken	3	3	0	0	0	0
11 Horeca-instellingen	0	0	0	0	0	0
12 Kastelen	26	19	5	0	2	0
13 Losse objecten, niet eerder genoemd	12	9	3	0	0	0
	210	172	30	3	5	0
		82%	14%	2%	2%	0%

Casco gebouwen-woonhuizen 2010

05 Gebouwen, woonhuizen	153	139	13	1	0	0
06 Delen van gebouwen, woonhuizen	1	1	0	0	0	0
	154	140	13	1	0	0
		91%	8%	1%	0%	0%

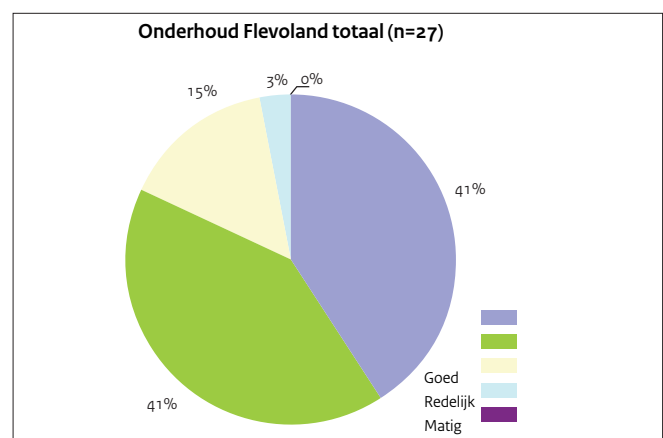
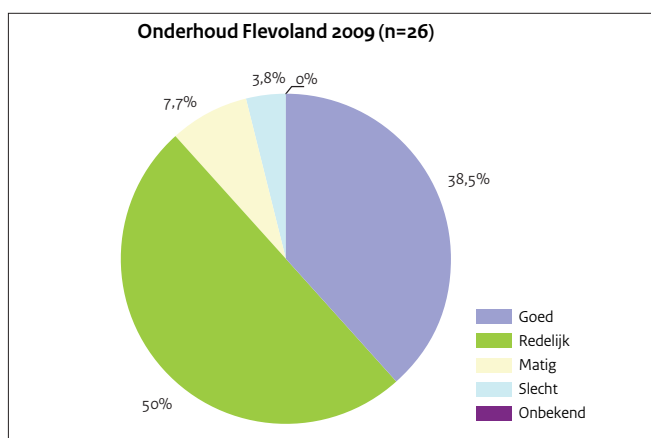
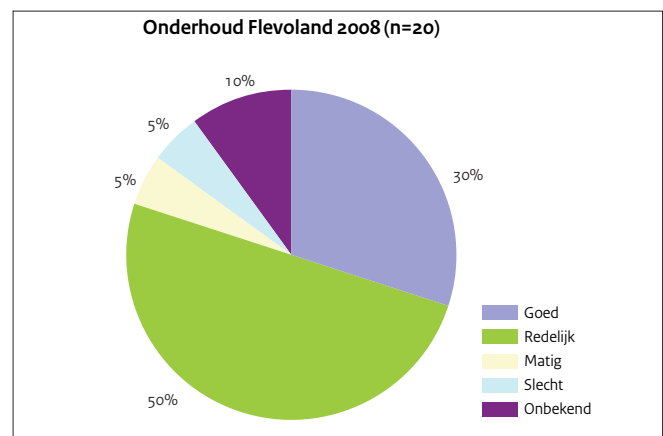
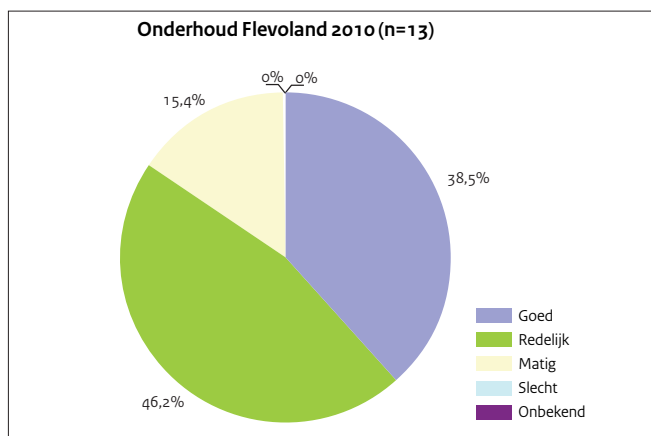
Flevoland

In de provincie Flevoland is het onderhoud van ruim 85% van de in 2010 geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten redelijk tot goed te noemen. Dat is een afname ten opzichte van de vorige meting. Het percentage in matige staat verkerende monumenten is ook groter geworden, maar er zijn geen in slechte staat verkerende monumenten in de provincie. De staat van het onderhoud in Flevoland ligt nog wel boven het landelijk gemiddelde voor wat betreft de redelijke tot goede staat, maar het aantal in matige staat verkerende monumenten in Flevoland ligt hoger dan het gemiddelde.

In de provincie Flevoland zijn in het abonneebestand niet alle categorieën vertegenwoordigd. Daarnaast is het aantal geïnspecteerde monumenten in 2010 gehalveerd ten opzichte van de meting in 2009. Veel categorieën zijn in 2010 in het geheel niet vertegenwoordigd, zoals openbare gebouwen of agrarische gebouwen. Uiteindelijk werden in 2010 maar van drie categorieën gegevens ontvangen.

In 2010 is ten opzichte van het jaar daarvoor één rijksbeschermd monument nieuw geïnspecteerd. Met de gegevens over drie jaar, kan nu ook een gekeken worden naar de allerlaatste stand van zaken voor alle jaren. In dat geval beschikken we over de gegevens van 27 rijksbeschermden monumenten in de provincie Flevoland. Dat is exact het aantal abonnees dat de Monumentenwacht eind 2010 in Flevoland had. Dat betekent een dekking van 100% op dit deel. Ten opzichte van het totaal aantal rijksbeschermden monumenten in de provincie is de dekking 34%.

Totaal is in Flevoland de staat van 82% van de geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten redelijk tot goed te noemen. Ten opzichte van de vorige totaalstand een afname van 6%. In vergelijking met het totale gemiddelde voor Nederland dan blijft Flevoland iets achter. Daarbij dient wel goed in gedachte gehouden te worden dat de absolute aantallen in Flevoland zeer gering zijn ten opzichte van de overige provincies.

CBS	aantal rijksmon. 2010	% geïnspect. 2008	% geïnspect. 2009	% geïnspect. 2010
Openbare gebouwen	4	100,0%	100,0%	0,0%
Verdedigingswerken	0	0,0%	0,0%	0,0%
Kerkelijke gebouwen	7	42,9%	71,4%	42,9%
Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	0	0,0%	0,0%	0,0%
Gebouwen, woonhuizen	44	22,7%	27,3%	15,9%
Delen van gebouwen, woonhuizen	0	0,0%	0,0%	0,0%
Liefdadige instellingen	0	0,0%	0,0%	0,0%
Agrarische gebouwen	6	16,7%	16,7%	0,0%
Molens	0	0,0%	0,0%	0,0%
Weg- en waterwerken	18	29,4%	41,2%	16,7%
Horeca-instellingen	0	0,0%	0,0%	0,0%
Kastelen	0	0,0%	0,0%	0,0%
Losse objecten, niet eerder genoemd	0	0,0%	0,0%	0,0%
	79	26,7%	34,7%	16,5%

Onderhoud overige categorieën 2010

CBS	Geïnspecteerd	Goed	Redelijk	Matig	Slecht	Onbekend
01 Openbare gebouwen	0	0	0	0	0	0
02 Verdedigingswerken	0	0	0	0	0	0
03 Kerkelijke gebouwen	3	1	2	0	0	0
04 Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	0	0	0	0	0	0
07 Liefdadige instellingen	0	0	0	0	0	0
08 Agrarische gebouwen	0	0	0	0	0	0
09 Molens	0	0	0	0	0	0
10 Weg- en waterwerken	3	1	0	2	0	0
11 Horeca-instellingen	0	0	0	0	0	0
12 Kastelen	0	0	0	0	0	0
13 Losse objecten, niet eerder genoemd	0	0	0	0	0	0
	6	2	2	2	0	0
		34%	33%	33%	0%	0%

Onderhoud gebouwen-woonhuizen 2010

05 Gebouwen, woonhuizen	7	3	4	0	0	0
06 Delen van gebouwen, woonhuizen	0	0	0	0	0	0
	7	3	4	0	0	0
		43%	57%	0%	0%	0%

Casco overige categorieën 2010

CBS	Geïnspecteerd	Goed	Redelijk	Matig	Slecht	Onbekend
01 Openbare gebouwen	0	0	0	0	0	0
02 Verdedigingswerken	0	0	0	0	0	0
03 Kerkelijke gebouwen	3	3	0	0	0	0
04 Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	0	0	0	0	0	0
07 Liefdadige instellingen	0	0	0	0	0	0
08 Agrarische gebouwen	0	0	0	0	0	0
09 Molens	0	0	0	0	0	0
10 Weg- en waterwerken	3	1	2	0	0	0
11 Horeca-instellingen	0	0	0	0	0	0
12 Kastelen	0	0	0	0	0	0
13 Losse objecten, niet eerder genoemd	0	0	0	0	0	0
	6	4	2	0	0	0
		67%	33%	0%	0%	0%

Casco gebouwen-woonhuizen 2010

05 Gebouwen, woonhuizen	7	7	0	0	0	0
06 Delen van gebouwen, woonhuizen	0	0	0	0	0	0
	7	7	0	0	0	0
		100%	0%	0%	0%	0%

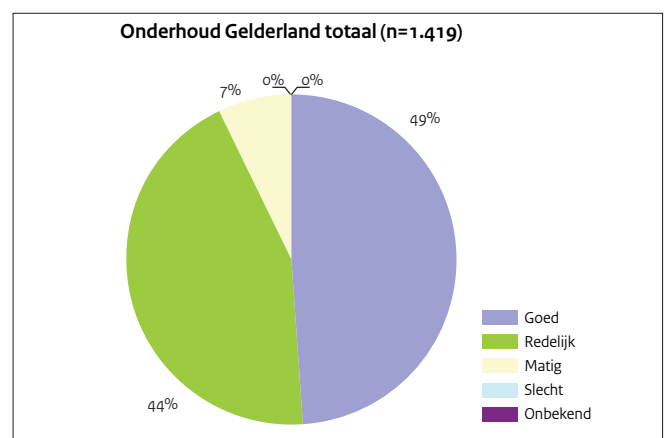
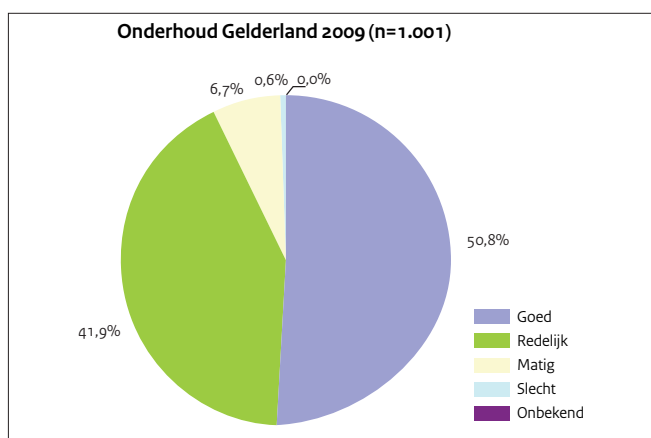
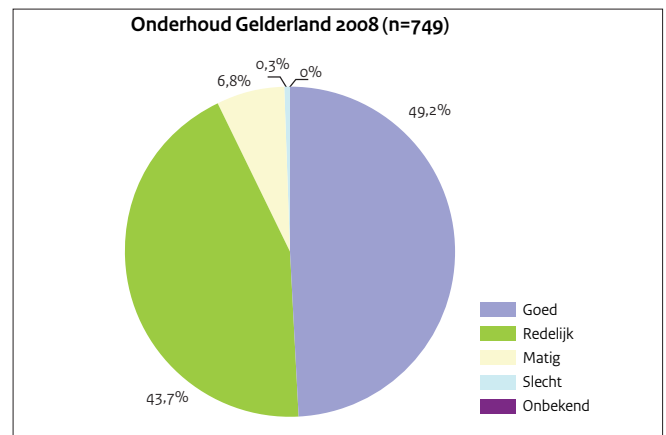
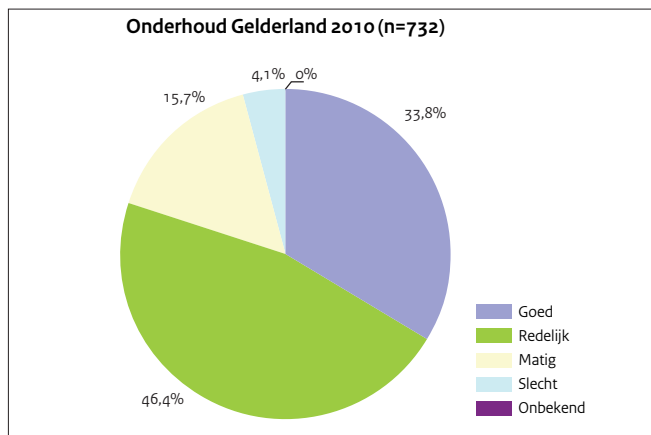
Gelderland

In de provincie Gelderland is het onderhoud van ruim 80% van de in 2010 geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten redelijk tot goed te noemen. Dat is een behoorlijke verslechtering ten opzichte van de vorige meting. Toen scoorde bijna 93% redelijk tot goed. Ook het percentage in matige en slechte staat verkerende rijksbeschermden monumenten is fors toegenomen. Daarmee ligt de staat van het onderhoud in Gelderland nu onder het landelijk gemiddelde.

In de provincie Gelderland zijn in het abonneebestand de categorie delen van gebouwen, woonhuizen niet vertegenwoordigd. Het aantal is op het totaal echter te verwaarlozen. Wat het aantal inspecties betreft is de afname minder groot dan in andere provincies, maar toch nog 4,6% lager. Voor sommige categorieën is het aantal geïnspecteerde monumenten in 2010 gestegen, zoals voor verdedigingswerken en Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen. Het aantal geïnspecteerde horeca instellingen is hetzelfde gebleven.

In 2010 zijn ten opzichte van het jaar daarvoor 105 rijksbeschermden monumenten nieuw geïnspecteerd. Met de gegevens over drie jaar beschikbaar, kan nu ook gekeken worden naar de allertlaatste stand van zaken over alle jaren. In dat geval beschikken we nu over de gegevens van 1.419 rijksbeschermden monumenten in de provincie Gelderland. Dat is bijna 87% van alle geabonneerde rijksbeschermden monumenten in die provincie, een stijging van 6%. Ten opzichte van het totaal aantal rijksbeschermden monumenten in de provincie is dat een dekking van ruim 23%.

Totaal is in Gelderland de staat van het onderhoud voor 93% van de geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten redelijk tot goed te noemen. Het lagere resultaat over 2010 komt in het totaal dus niet of nauwelijks naar voren. Dat komt omdat er in 2010 een gering deel van het totaal voor het laatst gemeten is. Ten opzichte van het landelijk totaal gemiddelde scoort Gelderland significant beter.

CBS	aantal rijksmon. 2010	% geïnspect. 2008	% geïnspect. 2009	% geïnspect. 2010
Openbare gebouwen	281	8,1%	11,3%	7,8%
Verdedigingswerken	225	4,4%	5,3%	5,8%
Kerkelijke gebouwen	520	54,9%	63,7%	55,6%
Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	21	13,0%	13,6%	19,0%
Gebouwen, woonhuizen	2565	9,2%	14,1%	10,0%
Delen van gebouwen, woonhuizen	11	0,0%	0,0%	0,0%
Liefdadige instellingen	28	32,1%	32,1%	17,9%
Agrarische gebouwen	1151	5,8%	9,0%	4,9%
Molens	158	19,0%	32,9%	14,6%
Weg- en waterwerken	71	4,3%	7,2%	2,8%
Horeca-instellingen	18	5,6%	22,1%	22,2%
Kastelen	215	39,2%	38,4%	22,8%
Losse objecten, niet eerder genoemd	864	0,8%	1,1%	0,9%
	6128	12,6%	16,5%	11,9%

Onderhoud overige categorieën 2010

CBS	Geïnspecteerd	Goed	Redelijk	Matig	Slecht	Onbekend
01 Openbare gebouwen	22	12	9	1	0	0
02 Verdedigingswerken	13	5	8	0	0	0
03 Kerkelijke gebouwen	289	161	118	10	0	0
04 Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	4	1	3	0	0	0
07 Liefdadige instellingen	5	4	1	0	0	0
08 Agrarische gebouwen	56	31	20	5	0	0
09 Molens	23	9	10	4	0	0
10 Weg- en waterwerken	2	1	1	0	0	0
11 Horeca-instellingen	4	2	2	0	0	0
12 Kastelen	49	22	24	3	0	0
13 Losse objecten, niet eerder genoemd	8	4	3	1	0	0
	475	252	199	24	0	0
		53%	42%	5%	0%	0%

Onderhoud gebouwen-woonhuizen 2010

05 Gebouwen, woonhuizen	257	123	115	18	1	0
06 Delen van gebouwen, woonhuizen	0	0	0	0	0	0
	257	123	115	18	1	0
		48%	45%	7%	0%	0%

Casco overige categorieën 2010

CBS	Geïnspecteerd	Goed	Redelijk	Matig	Slecht	Onbekend
01 Openbare gebouwen	22	21	1	0	0	0
02 Verdedigingswerken	13	11	2	0	0	0
03 Kerkelijke gebouwen	289	251	36	2	0	0
04 Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	4	4	0	0	0	0
07 Liefdadige instellingen	5	5	0	0	0	0
08 Agrarische gebouwen	56	43	12	1	0	0
09 Molens	23	16	7	0	0	0
10 Weg- en waterwerken	2	2	0	0	0	0
11 Horeca-instellingen	4	4	0	0	0	0
12 Kastelen	49	40	8	1	0	0
13 Losse objecten, niet eerder genoemd	8	4	4	0	0	0
	475	401	70	4	0	0
		84%	15%	1%	0%	0%

Casco gebouwen-woonhuizen 2010

05 Gebouwen, woonhuizen	257	193	61	3	0	0
06 Delen van gebouwen, woonhuizen	0	0	0	0	0	0
	257	193	61	3	0	0
		75%	24%	1%	0%	0%

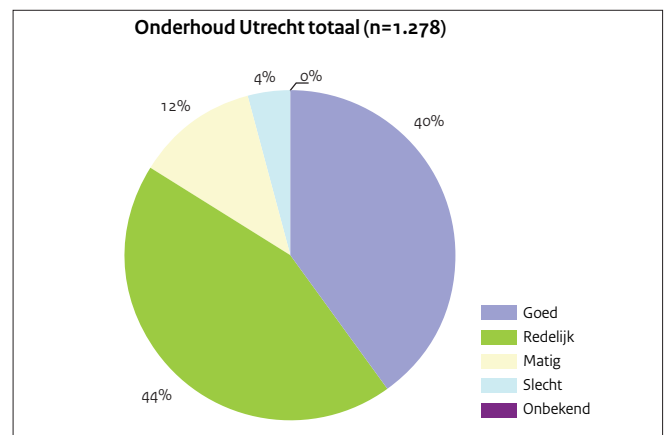
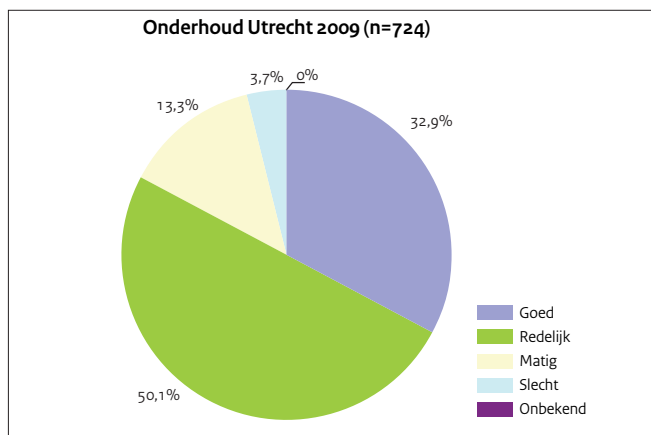
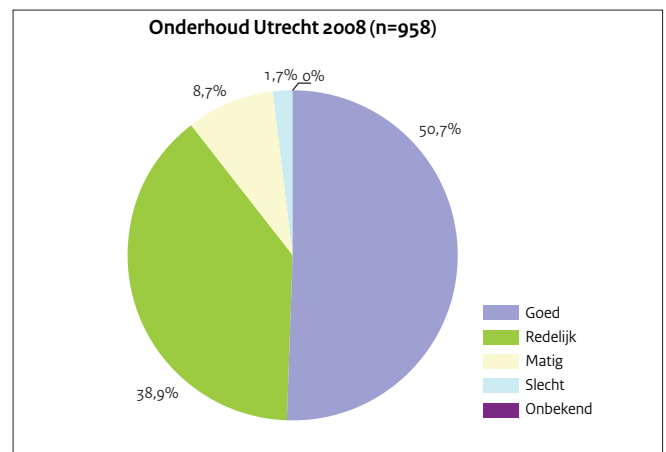
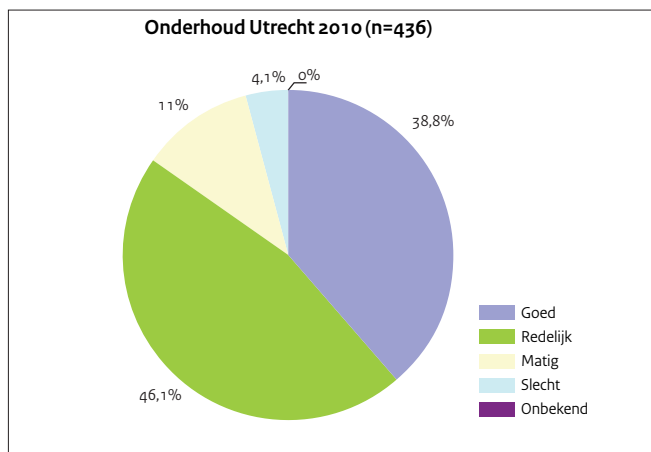
Utrecht

In de provincie Utrecht is het onderhoud van 85% van de in 2010 geïnspecteerde monumenten redelijk tot goed te noemen. Dat is een verbetering van 2% ten opzichte van de vorige meting. Vooral het percentage in goede staat verkerende rijksbeschermd monumenten is dit keer gestegen. Daar staat tegenover dat het percentage in slechte staat verkerende monumenten wel licht gestegen is. De staat van het onderhoud in Utrecht ligt boven het landelijk gemiddelde.

De dekking van de geïnspecteerde rijksbeschermd monumenten ten opzichte van het totaal aantal rijksbeschermd monumenten in de provincie is voor 2010 5,5% lager dan in 2009. Daarmee is een dalende trend in de provincie Utrecht zichtbaar. Het zijn ook hier de grote categorieën waarvan minder monumenten zijn geïnspecteerd. Bij de kleine categorieën weg- en waterwerken en losse objecten is wel een lichte stijging zichtbaar.

In 2010 zijn ten opzichte van het jaar daarvoor 67 rijksbeschermd monumenten nieuw geïnspecteerd. Met de gegevens over drie jaar, kan nu ook gekeken worden naar de allerlaatste stand van zaken voor alle jaren bij elkaar. In dat geval beschikken over gegevens van 1.278 rijksbeschermd monumenten in de provincie Utrecht. Dat is bijna 87% van alle geabonneerde rijksbeschermd monumenten in die provincie, vergelijkbaar met de stand bij de vorige meting. Ten opzichte van het totaal aantal rijksbeschermd monumenten in de provincie is dat een dekking van ruim 24%. Dat is een kleine groei in vergelijking met 2009.

Totaal is in Utrecht de staat van het onderhoud voor 84% van de geïnspecteerde rijksbeschermd monumenten redelijk tot goed te noemen. 12% verkeert in matige staat en 4% in slechte staat. Daarmee verhouden deze gegevens zich prima met het gemiddelde voor heel Nederland.

CBS	aantal rijksmon. 2010	% geïnspect. 2008	% geïnspect. 2009	% geïnspect. 2010
Openbare gebouwen	189	13,9%	11,2%	8,5%
Verdedigingswerken	158	4,4%	5,0%	1,3%
Kerkelijke gebouwen	219	63,3%	61,9%	41,6%
Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	11	27,3%	36,4%	9,1%
Gebouwen, woonhuizen	2.790	21,8%	13,5%	8,4%
Delen van gebouwen, woonhuizen	3	33,3%	33,3%	0,0%
Liefdadige instellingen	37	24,2%	21,6%	21,6%
Agrarische gebouwen	629	8,8%	8,4%	3,8%
Molens	43	11,6%	14,0%	9,3%
Weg- en waterwerken	137	0,0%	0,7%	1,5%
Horeca-instellingen	22	9,1%	13,6%	9,1%
Kastelen	181	45,0%	43,9%	12,2%
Losse objecten, niet eerder genoemd	844	2,8%	3,4%	3,7%
	5.263	18,3%	13,8%	8,3%

Onderhoud overige categorieën 2010

CBS	Geïnspecteerd	Goed	Redelijk	Matig	Slecht	Onbekend
01 Openbare gebouwen	16	8	6	0	2	0
02 Verdedigingswerken	2	2	0	0	0	0
03 Kerkelijke gebouwen	91	47	36	7	1	0
04 Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	1	0	1	0	0	0
07 Liefdadige instellingen	8	6	1	0	1	0
08 Agrarische gebouwen	24	9	13	2	0	0
09 Molens	4	3	1	0	0	0
10 Weg- en waterwerken	2	2	0	0	0	0
11 Horeca-instellingen	2	0	2	0	0	0
12 Kastelen	22	6	14	0	2	0
13 Losse objecten, niet eerder genoemd	31	6	14	5	6	0
	203	89	88	14	12	0
		44%	43%	7%	6%	0%

Onderhoud gebouwen-woonhuizen 2010

05 Gebouwen, woonhuizen	233	80	113	34	6	0
06 Delen van gebouwen, woonhuizen	0	0	0	0	0	0
	233	80	113	34	6	0
		34%	48%	15%	3%	0%

Casco overige categorieën 2010

CBS	Geïnspecteerd	Goed	Redelijk	Matig	Slecht	Onbekend
01 Openbare gebouwen	16	12	4	0	0	0
02 Verdedigingswerken	2	2	0	0	0	0
03 Kerkelijke gebouwen	91	79	11	1	0	0
04 Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	1	1	0	0	0	0
07 Liefdadige instellingen	8	8	0	0	0	0
08 Agrarische gebouwen	24	19	3	2	0	0
09 Molens	4	3	1	0	0	0
10 Weg- en waterwerken	2	2	0	0	0	0
11 Horeca-instellingen	2	2	0	0	0	0
12 Kastelen	22	18	4	0	0	0
13 Losse objecten, niet eerder genoemd	31	16	8	6	1	0
	203	162	31	9	1	0
		80%	15%	4%	1%	0%

Casco gebouwen-woonhuizen 2010

05 Gebouwen, woonhuizen	233	201	28	4	0	0
06 Delen van gebouwen, woonhuizen	0	0	0	0	0	0
	233	201	28	4	0	0
		86%	12%	20%	0%	0%

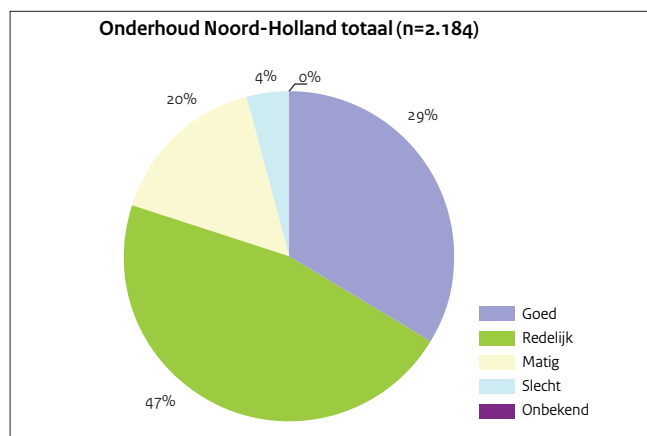
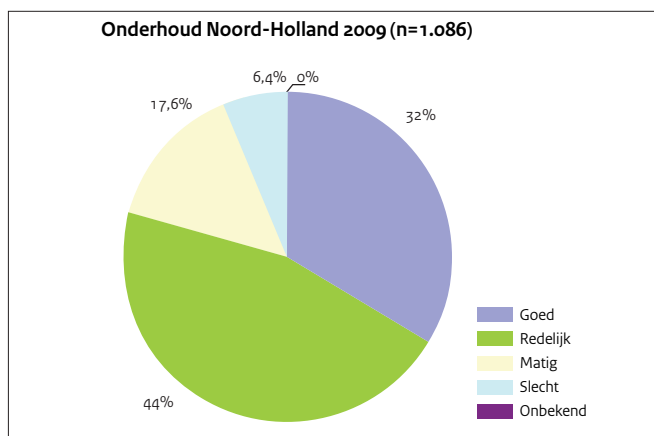
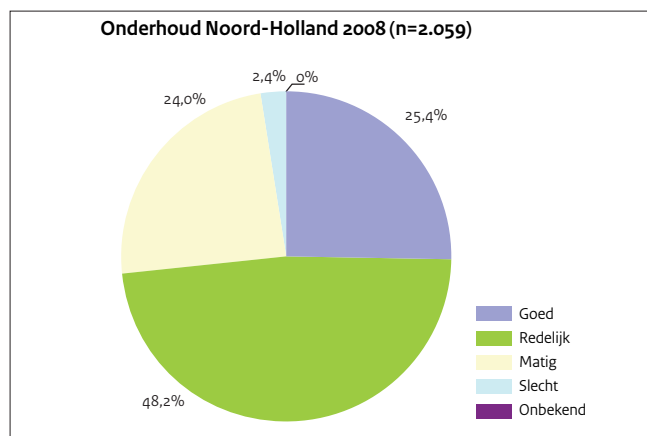
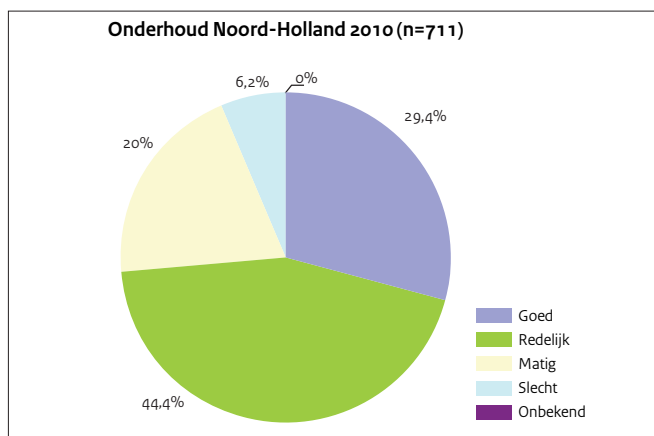
Noord-Holland

In de provincie Noord-Holland is het onderhoud van 74% van de in 2010 geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten redelijk tot goed te noemen. Dat is een kleine afname van 2% ten opzichte van de vorige meting. Ook het percentage in matige staat van onderhoud verkerende rijksbeschermden monumenten is toegenomen. De staat van het onderhoud in Noord-Holland in 2010 ligt beneden het landelijk gemiddelde.

In 2009 bleek de dekking van de geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten ten opzichte van het totaal aantal rijksbeschermden monumenten ten opzichte van 2008 bijna gehalveerd te zijn. De afname heeft zich in 2010 doorgezet, maar nu slechts met 2,7%. Niet alle categorieën bleven in dezelfde mate vertegenwoordigd. Na de nulmeting zijn bijvoorbeeld geen delen van gebouwen, woonhuizen meer geïnspecteerd. Het aantal agrarische gebouwen dat in Noord-Holland geïnspecteerd werd in de afgelopen drie jaar, is elk jaar afgenomen.

In 2010 zijn ten opzichte van het jaar daarvoor 49 rijksbeschermden monumenten nieuw geïnspecteerd. Met de gegevens over drie jaar beschikbaar, kunnen we nu kijken naar de allerlaatste stand van zaken voor alle jaren. In dit geval beschikken we nu over gegevens van 2.184 rijksbeschermden monumenten in de provincie Noord-Holland. Dat is feitelijk 102% van alle geabonneerde rijksbeschermden monumenten in die provincie. Dat betekent dat het aantal abonnees in 2010 ten opzichte van de jaren daarvoor gedaald is. Op het totaal aantal rijksbeschermden monumenten in de provincie is dat een dekking van bijna 16%.

Totaal is in Noord-Holland de staat van het onderhoud voor 76% van de geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten redelijk tot goed te noemen. Ten opzichte van de vorige totaalscore een verbetering van 2%. Ten opzichte van de gemiddelde score voor heel Nederland blijft Noord-Holland wel achter. Alleen het aantal in slechte staat van onderhoud verkerende rijksbeschermden monumenten ligt op hetzelfde niveau (4%).

CBS	aantal rijksmon. 2010	% geïnspect. 2008	% geïnspect. 2009	% geïnspect. 2010
Openbare gebouwen	349	22,0%	16,3%	10,0%
Verdedigingswerken	149	6,0%	3,3%	4,0%
Kerkelijke gebouwen	486	67,8%	59,9%	42,0%
Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	26	3,8%	7,7%	7,7%
Gebouwen, woonhuizen	10.986	12,8%	5,6%	3,3%
Delen van gebouwen, woonhuizen	67	8,3%	0,0%	0,0%
Liefdadige instellingen	121	40,7%	30,0%	24,8%
Agrarische gebouwen	564	6,3%	2,8%	1,8%
Molens	146	62,5%	21,9%	16,4%
Weg- en waterwerken	175	3,5%	2,9%	2,9%
Horeca-instellingen	49	14,9%	2,1%	4,1%
Kastelen	88	34,1%	21,6%	22,7%
Losse objecten, niet eerder genoemd	820	1,7%	1,0%	1,2%
	14.026	14,8%	7,8%	5,1%

Onderhoud overige categorieën 2010

CBS	Geïnspecteerd	Goed	Redelijk	Matig	Slecht	Onbekend
01 Openbare gebouwen	35	6	19	6	4	0
02 Verdedigingswerken	6	1	3	2	0	0
03 Kerkelijke gebouwen	204	59	101	39	5	0
04 Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	2	0	2	0	0	0
07 Liefdadige instellingen	30	6	16	4	4	0
08 Agrarische gebouwen	10	3	2	3	2	0
09 Molens	24	8	12	4	0	0
10 Weg- en waterwerken	5	1	1	2	1	0
11 Horeca-instellingen	2	0	1	0	1	0
12 Kastelen	20	6	8	5	1	0
13 Losse objecten, niet eerder genoemd	10	2	5	3	0	0
	348	92	170	68	18	0
		26%	49%	20%	5%	0%

Onderhoud gebouwen-woonhuizen 2010

05 Gebouwen, woonhuizen	363	117	146	74	26	0
06 Delen van gebouwen, woonhuizen	0	0	0	0	0	0
	363	117	146	74	26	0
		32%	40%	21%	7%	0%

Casco overige categorieën 2010

CBS	Geïnspecteerd	Goed	Redelijk	Matig	Slecht	Onbekend
01 Openbare gebouwen	35	29	6	0	0	0
02 Verdedigingswerken	6	4	2	0	0	0
03 Kerkelijke gebouwen	204	153	44	7	0	0
04 Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	2	2	0	0	0	0
07 Liefdadige instellingen	30	23	7	0	0	0
08 Agrarische gebouwen	10	4	3	2	1	0
09 Molens	24	21	3	0	0	0
10 Weg- en waterwerken	5	2	2	1	0	0
11 Horeca-instellingen	2	1	0	1	0	0
12 Kastelen	20	15	4	1	0	0
13 Losse objecten, niet eerder genoemd	10	6	2	1	0	1
	348	260	73	13	1	1
		75%	21%	4%	0%	0%

Casco gebouwen-woonhuizen 2010

05 Gebouwen, woonhuizen	363	313	44	5	1	0
06 Delen van gebouwen, woonhuizen	0	0	0	0	0	0
	363	313	44	5	1	0
		86%	12%	2%	0%	0%

Zuid-Holland

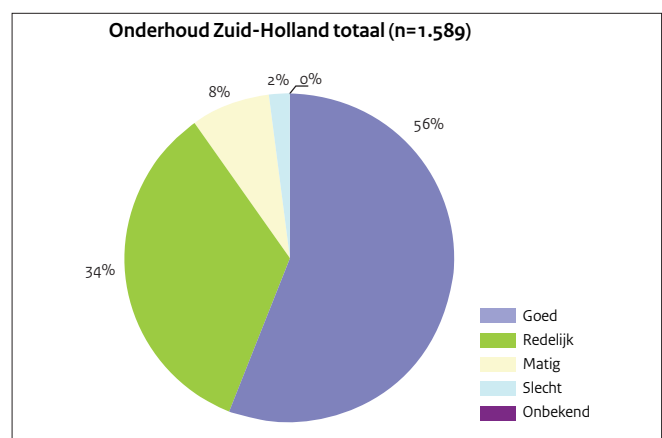
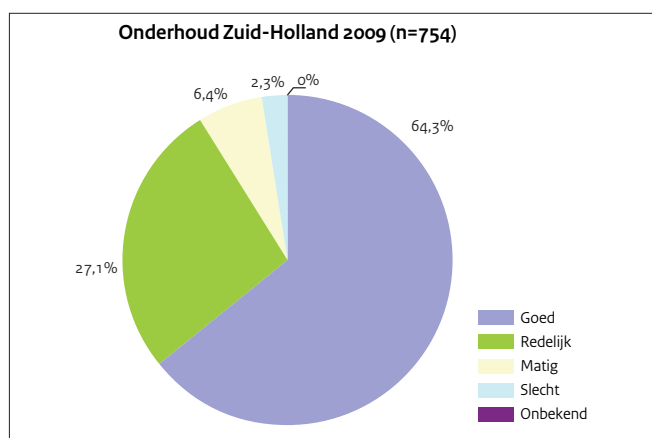
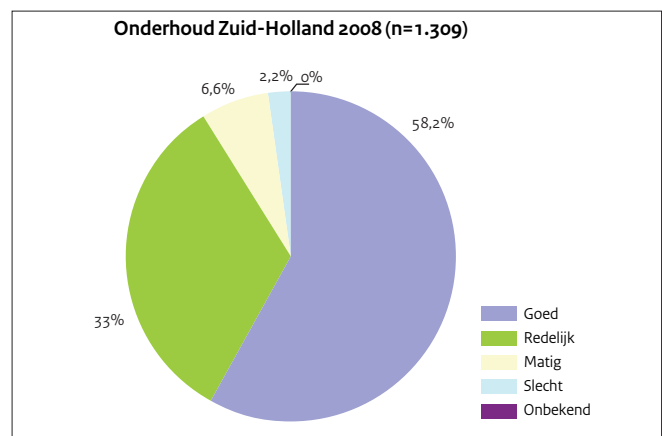
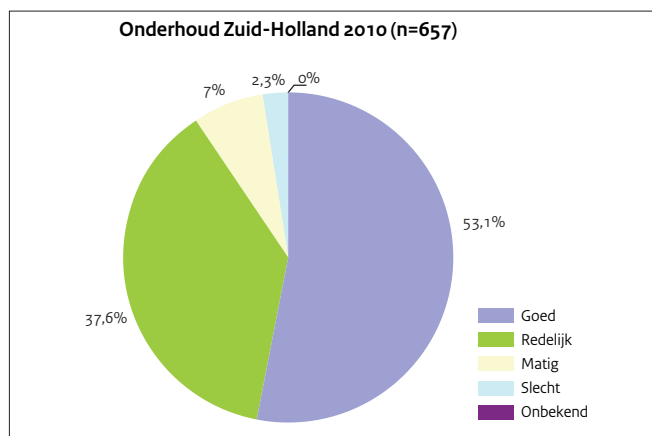
In de provincie Zuid-Holland is het onderhoud van bijna 91% van de in 2010 geïnspecteerde monumenten redelijk tot goed te noemen. Dat cijfer is daarmee nagenoeg hetzelfde gebleven ten opzichte van de vorige metingen. Wel valt op dat het percentage in goede staat van onderhoud verkerende monumenten weer terugloopt. Het aantal in slechte staat van onderhoud verkerende rijksbeschermden objecten is nagenoeg gelijk gebleven aan de vorige meting. De staat van het onderhoud in Zuid-Holland als geheel ligt boven het landelijk gemiddelde.

In de provincie Zuid-Holland zijn in het abonneebestand enkele kleine categorieën niet vertegenwoordigd in de laatste meting. Maar in tegenstelling tot veel andere provincies is het aantal geïnspecteerde monumenten in de categorie gebouwen, woonhuizen in 2010 gestegen. De dekking van de geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten ten opzichte van het totaal aantal rijksbeschermden monumenten in de provincie is ten opzichte van 2009 met 1,1%

gedaald. Er zijn met name minder openbare gebouwen en kerkelijke gebouwen geïnspecteerd in 2010.

In 2010 zijn ten opzichte van het jaar daarvoor 120 rijksbeschermden monumenten nieuw geïnspecteerd. Met de gegevens over drie jaar beschikbaar, kan nu gekeken worden naar de allerlaatste stand van zaken over alle jaren. In dat geval beschikken we nu over de gegevens van 1.589 rijksbeschermden monumenten in de provincie Zuid-Holland. Dat is bijna 83% van alle geabonneerde rijksbeschermden monumenten in die provincie. Een lichte daling ten opzichte van de vorige meting. Ten opzichte van het totaal aantal rijksbeschermden monumenten in de provincie is dat een dekking van ruim 17%.

Totaal is in Zuid-Holland de staat van het onderhoud voor 90% van de geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten redelijk tot goed te noemen. Daarmee ligt het resultaat overall een fractie lager dan bij de vorige stand van zaken. Ten opzichte van het landelijke totale gemiddelde, scoort Zuid-Holland in ieder geval veel hoger.

CBS	aantal rijksmon. 2010	% geïnspect. 2008	% geïnspect. 2009	% geïnspect. 2010
Openbare gebouwen	298	33,1%	26,3%	11,1%
Verdedigingswerken	121	9,2%	7,6%	2,5%
Kerkelijke gebouwen	443	68,8%	58,3%	36,1%
Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	16	18,8%	6,3%	12,5%
Gebouwen, woonhuizen	5.962	11,1%	4,6%	5,7%
Delen van gebouwen, woonhuizen	25	36,0%	24,0%	0,0%
Liefdadige instellingen	115	39,7%	27,8%	20,0%
Agrarische gebouwen	890	12,0%	4,0%	4,9%
Molens	245	1,2%	9,4%	7,3%
Weg- en waterwerken	239	4,4%	2,5%	2,5%
Horeca-instellingen	13	15,4%	23,1%	0,0%
Kastelen	118	34,5%	17,1%	17,8%
Losse objecten, niet eerder genoemd	645	3,4%	1,9%	1,4%
	9.130	14,5%	8,3%	7,2%

Onderhoud overige categorieën 2010

CBS	Geïnspecteerd	Goed	Redelijk	Matig	Slecht	Onbekend
01 Openbare gebouwen	33	15	16	1	1	0
02 Verdedigingswerken	3	2	1	0	0	0
03 Kerkelijke gebouwen	160	97	53	9	1	0
04 Objecten in -delen van kerkelijke geb.	2	2	0	0	0	0
07 Liefdadige instellingen	23	12	11	0	0	0
08 Agrarische gebouwen	44	19	16	8	1	0
09 Molens	18	16	2	0	0	0
10 Weg- en waterwerken	6	0	4	2	0	0
11 Horeca Instellingen	0	0	0	0	0	0
12 Kastelen	21	9	10	1	1	0
13 Losse objecten, niet eerder genoemd	9	2	1	1	5	0
	319	174	114	22	9	0
		54%	36%	7%	3%	0%

Onderhoud gebouwen-woonhuizen 2010

05 Gebouwen, woonhuizen	338	175	133	24	6	0
06 Delen van gebouwen, woonhuizen	0	0	0	0	0	0
	338	175	133	24	6	0
		52%	39%	7%	2%	0%

Casco overige categorieën 2010

CBS	Geïnspecteerd	Goed	Redelijk	Matig	Slecht	Onbekend
01 Openbare gebouwen	33	30	3	0	0	0
02 Verdedigingswerken	3	3	0	0	0	0
03 Kerkelijke gebouwen	160	146	11	2	1	0
04 Objecten in -delen van kerkelijke geb.	2	2	0	0	0	0
07 Liefdadige instellingen	23	22	1	0	0	0
08 Agrarische gebouwen	44	32	8	3	1	0
09 Molens	18	18	0	0	0	0
10 Weg- en waterwerken	6	5	0	1	0	0
11 Horeca Instellingen	0	0	0	0	0	0
12 Kastelen	21	18	2	0	1	0
13 Losse objecten, niet eerder genoemd	9	3	0	1	5	0
	319	279	25	7	8	0
		88%	8%	2%	2%	0%

Casco gebouwen-woonhuizen 2010

05 Gebouwen, woonhuizen	338	297	35	5	1	0
06 Delen van gebouwen, woonhuizen	0	7	0	0	0	0
	338	297	35	5	1	0
		88%	10%	2%	0%	0%

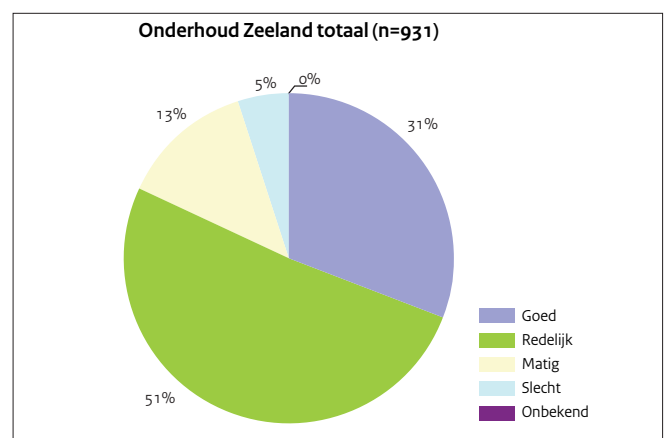
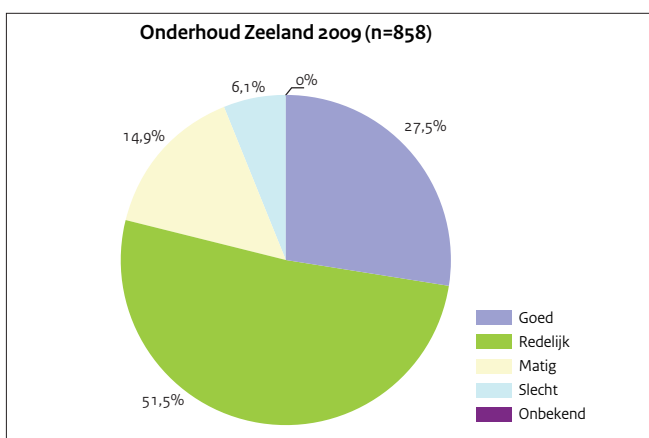
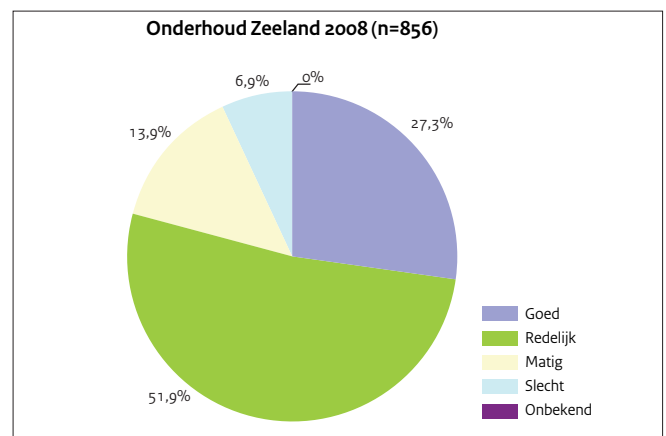
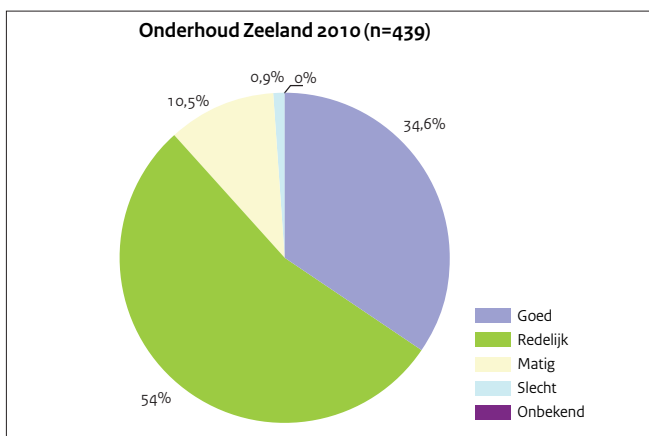
Zeeland

In de provincie Zeeland is het onderhoud van bijna 89% van de in 2010 geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten redelijk tot goed te noemen. Dat percentage betekent een forse verbetering ten opzichte van de vorige metingen. Met name het in matige of slechte staat verkerende onderhoud is sterk afgenomen (11,4% in 2010 tegen 21% in 2009 en 2008). De staat van het onderhoud in Zeeland ligt daarmee nu weer boven het landelijk gemiddelde. In de provincie Zeeland zijn in het abonneebestand enkele kleine categorieën nog helemaal niet vertegenwoordigd in de metingen. Van delen van gebouwen, woonhuizen en Horeca-instellingen zijn niet of nauwelijks objecten geïnspecteerd. Net als bij veel andere provincies is het aantal geïnspecteerde monumenten in de categorie kerkelijke gebouwen, gebouwen, woonhuizen, agrarische gebouwen en molen in 2010 sterk gedaald. De totale dekking van de geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten ten opzichte van het totaal aantal rijksbeschermden monumenten in de provincie is ten opzichte van 2009 bijna gehalveerd (23,6% tegen 12,1% nu).

In 2010 zijn ten opzichte van het jaar daarvoor 21 rijksbeschermden monumenten nieuw geïnspecteerd. Met de gegevens over drie jaar beschikbaar, kan gekeken worden naar de allerlaatste stand van zaken over alle jaren. In dat geval beschikken we over de gegevens van 931 rijksbeschermden monumenten in de provincie Zeeland. Dat is ruim 102% van alle geabonneerde rijksbeschermden monumenten in die provincie. Dat is meer dan het aantal abonnees dat de Monumentenwacht in 2010 in de provincie Zeeland had. Dit wijst er op dat veel abonnementen zijn gemuteerd of dat er meerdere abonnementen per monument lopen.

Ten opzichte van het totaal aantal rijksbeschermden monumenten in de provincie is dat een dekking van bijna 26%.

Totaal is in Zeeland de staat van het onderhoud voor bijna 82% van de geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten redelijk tot goed te noemen. De verbetering die in 2010 als geheel is opgetreden, komt dus ook terug in het totaaloverzicht. Ten opzichte van het landelijke totaal gemiddelde blijft Zeeland nog net even wat achter.

CBS	aantal rijksmon. 2010	% geïnspect. 2008	% geïnspect. 2009	% geïnspect. 2010
Openbare gebouwen	60	37,3%	35,0%	23,3%
Verdedigingswerken	160	23,1%	23,1%	3,8%
Kerkelijke gebouwen	189	83,5%	82,4%	55,6%
Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	9	44,4%	40,0%	44,4%
Gebouwen, woonhuizen	2.598	18,6%	18,9%	8,9%
Delen van gebouwen, woonhuizen	25	0,0%	0,0%	0,0%
Liefdadige instellingen	16	37,5%	43,8%	43,8%
Agrarische gebouwen	242	17,1%	16,4%	7,4%
Molens	86	72,1%	70,9%	31,4%
Weg- en waterwerken	51	3,9%	2,0%	2,0%
Horeca-instellingen	2	0,0%	0,0%	0,0%
Kastelen	32	78,8%	68,8%	37,5%
Losse objecten, niet eerder genoemd	164	8,1%	11,0%	7,9%
	3.634	23,5%	23,6%	12,1%

Onderhoud overige categorieën 2010

CBS	Geïnspecteerd	Goed	Redelijk	Matig	Slecht	Onbekend
01 Openbare gebouwen	14	4	8	2	0	0
02 Verdedigingswerken	6	3	2	1	0	0
03 Kerkelijke gebouwen	105	40	57	8	0	0
04 Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	4	2	1	1	0	0
07 Liefdadige instellingen	7	1	5	1	0	0
08 Agrarische gebouwen	18	7	10	1	0	0
09 Molens	27	9	14	4	0	0
10 Weg- en waterwerken	1	0	1	0	0	0
11 Horeca-instellingen	0	0	0	0	0	0
12 Kastelen	12	4	6	1	1	0
13 Losse objecten, niet eerder genoemd	13	4	7	2	0	0
	207	74	111	21	1	0
		36%	54%	10%	0%	0%

Onderhoud gebouwen-woonhuizen 2010

05 Gebouwen, woonhuizen	232	78	126	25	3	0
06 Delen van gebouwen, woonhuizen	0	0	0	0	0	0
	232	78	126	25	3	0
		34%	54%	11%	1%	0%

Casco overige categorieën 2010

CBS	Geïnspecteerd	Goed	Redelijk	Matig	Slecht	Onbekend
01 Openbare gebouwen	14	9	4	1	0	0
02 Verdedigingswerken	6	5	1	0	0	0
03 Kerkelijke gebouwen	105	88	17	0	0	0
04 Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	4	3	1	0	0	0
07 Liefdadige instellingen	7	5	2	0	0	0
08 Agrarische gebouwen	18	13	5	0	0	0
09 Molens	27	23	2	2	0	0
10 Weg- en waterwerken	1	0	1	0	0	0
11 Horeca-instellingen	0	0	0	0	0	0
12 Kastelen	12	10	2	0	0	0
13 Losse objecten, niet eerder genoemd	13	11	2	0	0	0
	207	167	37	3	0	0
		81%	18%	1%	0%	0%

Casco gebouwen-woonhuizen 2010

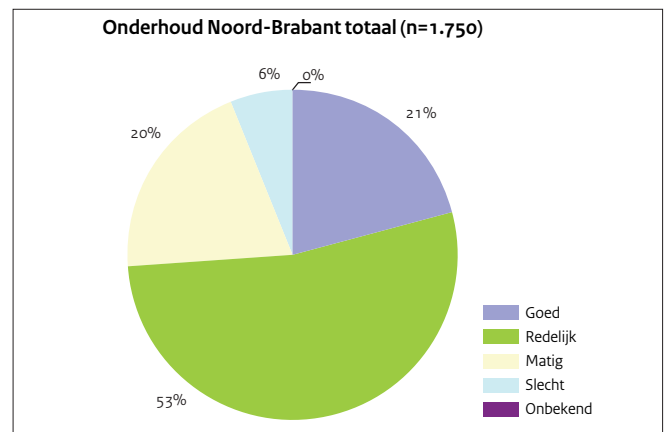
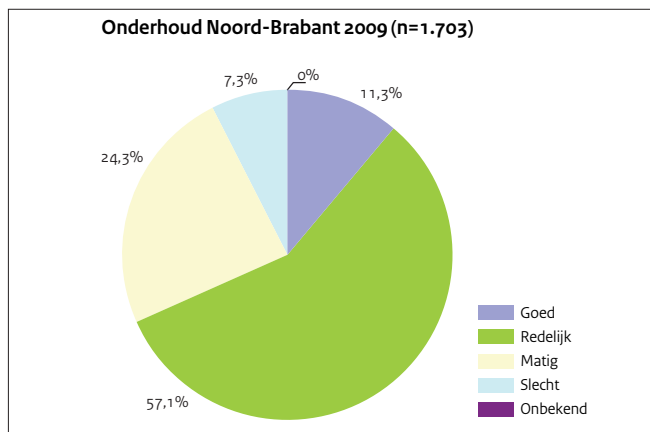
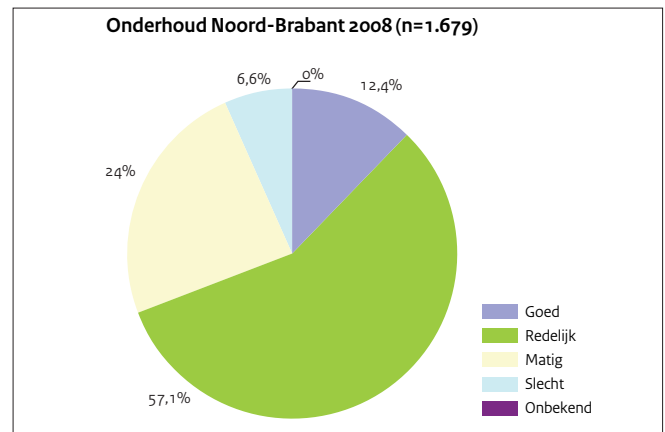
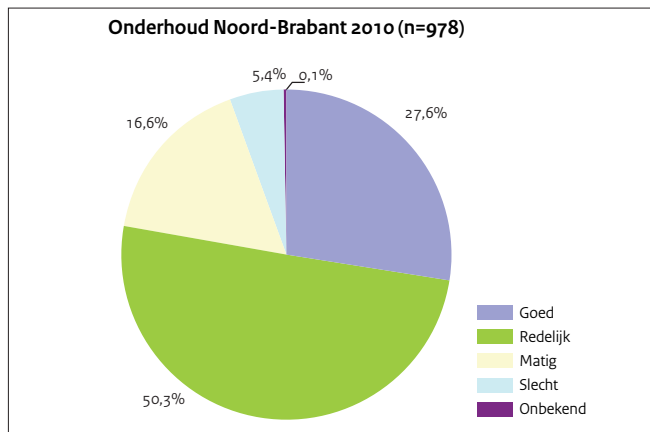
05 Gebouwen, woonhuizen	232	194	32	6	0	0
06 Delen van gebouwen, woonhuizen	0	0	0	0	0	0
	232	194	32	6	0	0
		84%	14%	3%	0%	0%

Noord-Brabant

In de provincie Noord-Brabant is het onderhoud van bijna 78% van de geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten redelijk tot goed te noemen. Dat is een behoorlijke verbetering ten opzichte van de vorige meting. Met name het aandeel in goede staat van onderhoud verkerende monumenten is met maar liefst 16% gestegen. Desondanks ligt de staat van het onderhoud in Noord-Brabant nog wel beneden het landelijk gemiddelde. In de provincie Noord-Brabant is in het abonneebestand alleen de categorie weg- en waterwerken niet vertegenwoordigd in de meting over 2010. Ook in Noord-Brabant is van de grote categorieën zoals openbare gebouwen, kerkelijke gebouwen, gebouwen, woonhuizen en agrarische gebouwen in 2010 veel minder geïnspecteerd. De totale dekking van de geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten ten opzichte van het totaal aantal rijksbeschermden monumenten in de provincie is ten opzichte van 2009 gedaald met 12,4%.

In 2010 zijn ten opzichte van het jaar daarvoor 39 rijksbeschermden monumenten nieuw geïnspecteerd. Met de gegevens over drie jaar beschikbaar, kan nu gekeken worden naar de allerlaatste stand van zaken over alle jaren. In dat geval beschikken we nu over de gegevens van 1.750 rijksbeschermden monumenten in de provincie Noord-Brabant. Dat is 100% van alle geabonneerde rijksbeschermden monumenten in die provincie. Ten opzichte van het totaal aantal rijksbeschermden monumenten in de provincie is dat een dekking van ruim 30%.

Totaal is in Noord-Brabant de staat van het onderhoud voor bijna 74% van de geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten redelijk tot goed te noemen. De verbetering van de meting in 2010 wordt daarmee zichtbaar in het totale overzicht. Totaal blijft het percentage in matige en slechte staat verkerende rijksbeschermden monumenten in Noord-Brabant erg hoog, met 26%. Ten opzichte van het landelijk totaal gemiddelde scoort Noord-Brabant lager.

CBS	aantal rijksmon. 2010	% geïnspect. 2008	% geïnspect. 2009	% geïnspect. 2010
Openbare gebouwen	303	28,0%	28,3%	19,8%
Verdedigingswerken	183	7,0%	7,1%	5,5%
Kerkelijke gebouwen	748	71,5%	72,2%	46,4%
Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	13	47,1%	50,0%	30,8%
Gebouwen, woonhuizen	2.738	22,2%	22,8%	11,6%
Delen van gebouwen, woonhuizen	8	11,1%	12,5%	12,5%
Liefdadige instellingen	35	40,0%	42,9%	34,3%
Agrarische gebouwen	830	21,7%	22,0%	11,0%
Molens	139	79,9%	79,9%	41,0%
Weg- en waterwerken	82	1,2%	1,2%	0,0%
Horeca-instellingen	27	19,2%	18,5%	11,1%
Kastelen	85	68,7%	68,2%	50,6%
Losse objecten, niet eerder genoemd	637	9,7%	9,8%	5,0%
	5.828	28,8%	29,2%	16,8%

Onderhoud overige categorieën 2010

CBS	Geïnspecteerd	Goed	Redelijk	Matig	Slecht	Onbekend
01 Openbare gebouwen	60	17	27	13	3	0
02 Verdedigingswerken	10	0	5	3	2	0
03 Kerkelijke gebouwen	347	86	191	55	14	1
04 Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	4	1	3	0	0	0
07 Liefdadige instellingen	12	4	7	0	1	0
08 Agrarische gebouwen	91	30	41	13	7	0
09 Molens	57	18	21	14	4	0
10 Weg- en waterwerken	0	0	0	0	0	0
11 Horeca-instellingen	3	1	0	1	1	0
12 Kastelen	43	11	17	11	4	0
13 Losse objecten, niet eerder genoemd	32	8	13	6	5	0
	659	176	325	116	41	1
		27%	49%	18%	6%	0%

Onderhoud gebouwen-woonhuizen 2010

05 Gebouwen, woonhuizen	318	93	167	46	12	0
06 Delen van gebouwen, woonhuizen	1	1	0	0	0	0
	319	94	167	46	12	0
		30%	52%	14%	4%	0%

Casco overige categorieën 2010

CBS	Geïnspecteerd	Goed	Redelijk	Matig	Slecht	Onbekend
01 Openbare gebouwen	60	33	26	1	0	0
02 Verdedigingswerken	10	2	7	1	0	0
03 Kerkelijke gebouwen	347	147	169	31	0	0
04 Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	4	3	1	0	0	0
07 Liefdadige instellingen	12	7	4	1	0	0
08 Agrarische gebouwen	91	37	42	11	1	0
09 Molens	57	21	29	7	0	0
10 Weg- en waterwerken	0	0	0	0	0	0
11 Horeca-instellingen	3	2	0	0	1	0
12 Kastelen	43	16	20	6	1	0
13 Losse objecten, niet eerder genoemd	32	15	11	4	2	0
	659	283	309	62	5	0
		43%	47%	9%	1%	0%

Casco gebouwen-woonhuizen 2010

05 Gebouwen, woonhuizen	318	172	126	20	0	0
06 Delen van gebouwen, woonhuizen	1	1	0	0	0	0
	319	173	126	20	0	0
		54%	40%	6%	0%	0%

Limburg

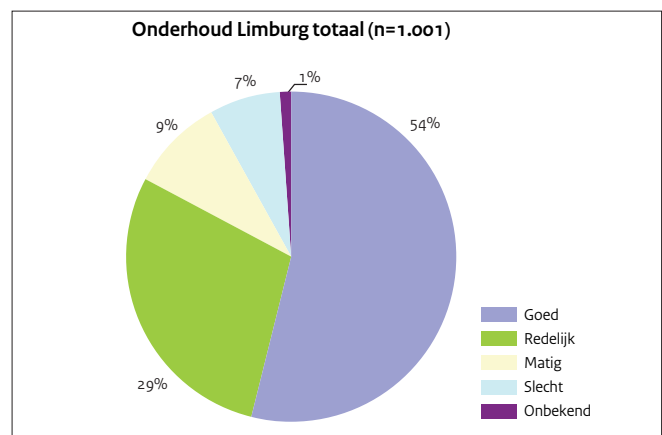
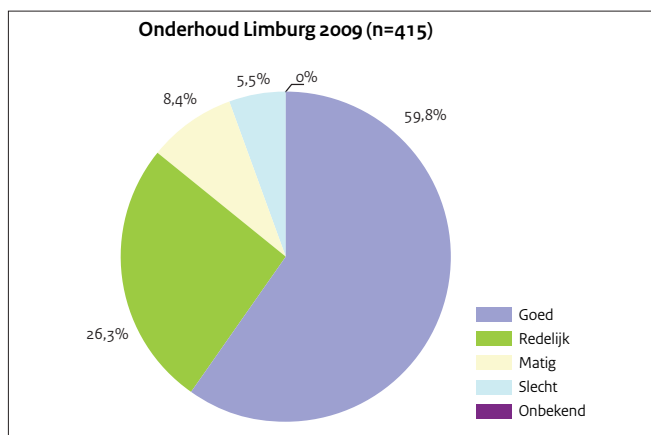
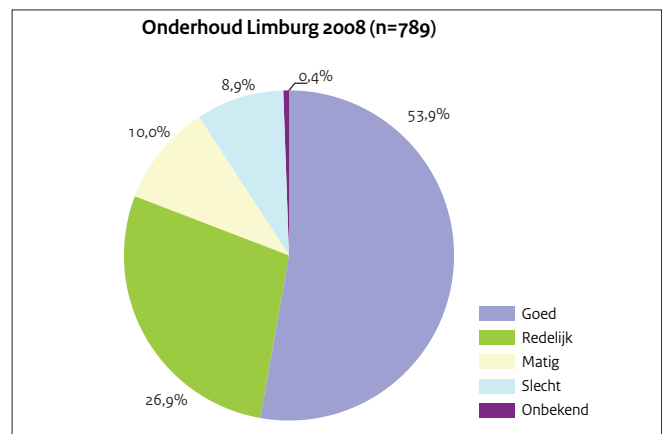
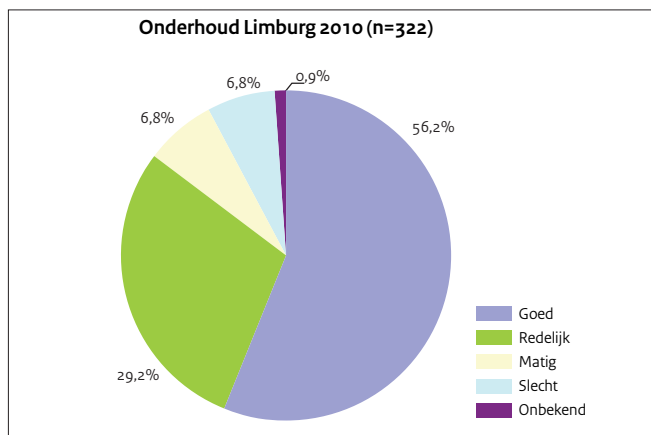
In de provincie Limburg is het onderhoud van ruim 85% van de geïnspecteerde monumenten redelijk tot goed te noemen. Dat is een kleine daling ten opzichte van de vorige meting. Het percentage in slechte staat verkerende rijksbeschermden monumenten is na een forse daling in 2009, nu weer met 1,3% gestegen. Opvallend is dat bij bijna 1% van de geïnspecteerde objecten de staat van het onderhoud niet ingevuld is. Overigens betreft dit drie monumenten. De staat van het onderhoud in Limburg ligt iets boven het landelijk gemiddelde.

In de provincie Limburg zijn in het abonneebestand twee kleine categorieën niet vertegenwoordigd in de metingen van 2010. Van de categorieën liefdadige instellingen en weg- en waterwerken zijn geen objecten geïnspecteerd. Hoewel de totale dekking niet zo sterk gedaald is als bij andere provincies (slechts 1,8%) is ook hier het percentage geïnspecteerde monumenten in de grootste vertegenwoordigde categorieën gedaald. Daarentegen is in een aantal categorieën zoals horeca instellingen en losse

objecten het aantal geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten gestegen.

In 2010 zijn ten opzichte van het jaar daarvoor 123 rijksbeschermden monumenten nieuw geïnspecteerd. Nu gegevens over drie jaar beschikbaar zijn, kan gekeken worden naar de allerlaatste stand van zaken over alle jaren. In dat geval beschikken we nu over de gegevens van 1.001 rijksbeschermden monumenten in de provincie Limburg. Dat is bijna 77% van alle geabonneerde rijksbeschermden monumenten in die provincie. Ten opzichte van het totaal aantal rijksbeschermden monumenten in de provincie is dat een dekking van bijna 19%.

Totaal is in Limburg bijna 83% van de geïnspecteerde rijksbeschermden monumenten redelijk tot goed te noemen. Ten opzichte van het vorige totaaloverzicht voor Limburg is dit een lichte verbetering. Ten opzichte van het landelijk totaal scoort Limburg met de in redelijke tot goede staat verkerende monumenten nagenoeg hetzelfde, maar percentage in slechte staat verkerende monumenten ligt 3% hoger dan het gemiddeld. Bovendien is van 1% de staat van het onderhoud onbekend.

CBS	aantal rijksmon. 2010	% geïnspect. 2008	% geïnspect. 2009	% geïnspect. 2010
Openbare gebouwen	137	22,1%	3,7%	6,6%
Verdedigingswerken	152	6,6%	2,0%	2,0%
Kerkelijke gebouwen	577	48,4%	35,0%	19,8%
Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	28	35,5%	25,0%	25,0%
Gebouwen, woonhuizen	2.664	8,3%	3,0%	2,4%
Delen van gebouwen, woonhuizen	13	0,0%	0,0%	15,4%
Liefdadige instellingen	12	36,4%	9,1%	0,0%
Agrarische gebouwen	992	12,0%	5,2%	2,8%
Molens	117	24,1%	20,7%	18,8%
Weg- en waterwerken	64	1,6%	0,0%	0,0%
Horeca-instellingen	24	4,2%	4,2%	8,3%
Kastelen	132	54,5%	22,9%	18,2%
Losse objecten, niet eerder genoemd	446	2,7%	2,3%	10,8%
	5.358	14,7%	7,8%	6,0%

Onderhoud overige categorieën 2010

CBS	Geïnspecteerd	Goed	Redelijk	Matig	Slecht	Onbekend
01 Openbare gebouwen	9	4	4	1	0	0
02 Verdedigingswerken	3	1	1	1	0	0
03 Kerkelijke gebouwen	114	71	25	5	12	1
04 Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	7	4	3	0	0	0
07 Liefdadige instellingen	0	0	0	0	0	0
08 Agrarische gebouwen	28	17	6	1	4	0
09 Molens	22	15	6	0	1	0
10 Weg- en waterwerken	0	0	0	0	0	0
11 Horeca-instellingen	2	1	1	0	0	0
12 Kastelen	24	14	7	2	1	0
13 Losse objecten, niet eerder genoemd	48	15	28	4	1	0
	257	142	81	14	19	1
		55%	32%	5%	8%	0%

Onderhoud gebouwen-woonhuizen 2010

05 Gebouwen, woonhuizen	63	38	12	8	3	2
06 Delen van gebouwen, woonhuizen	2	1	1	0	0	0
	65	39	13	8	3	2
		60%	20%	12%	5%	3%

Casco overige categorieën 2010

CBS	Geïnspecteerd	Goed	Redelijk	Matig	Slecht	Onbekend
01 Openbare gebouwen	9	9	0	0	0	0
02 Verdedigingswerken	3	3	0	0	0	0
03 Kerkelijke gebouwen	114	109	4	0	1	0
04 Objecten in / delen van kerkelijke gebouwen	7	7	0	0	0	0
07 Liefdadige instellingen	0	0	0	0	0	0
08 Agrarische gebouwen	28	23	4	1	0	0
09 Molens	22	18	4	0	0	0
10 Weg- en waterwerken	0	0	0	0	0	0
11 Horeca-instellingen	2	2	0	0	0	0
12 Kastelen	24	20	3	1	0	0
13 Losse objecten, niet eerder genoemd	48	36	9	3	0	0
	257	227	24	5	1	0
		89%	9%	2%	0%	0%

Casco gebouwen-woonhuizen 2010

05 Gebouwen, woonhuizen	63	53	6	4	0	0
06 Delen van gebouwen, woonhuizen	2	1	1	0	0	0
	65	54	7	4	0	0
		83%	11%	6%	0%	0%

Bijlage B Beoordelingsystematiek Monumentenwacht

De staat van het gebouw erfgoed wordt door de Monumentenwacht als volgt geclassificeerd: Goed, Redelijk, Matig en Slecht. Waar die aanduidingen voor staan, wordt hieronder verklaard. Ook wordt ingegaan op de wijze waarop de aanduidingen in het veld gehanteerd worden.

B.1 Basis voor beoordelingsystematiek

De Monumentenwacht hanteert sinds haar oprichting een vierpuntsschaal als basis voor de conditiemetingen. Binnen die systematiek geeft de hoogste score het kwaliteitsbeeld: Goed. De laagste score geeft het kwaliteitsbeeld: Slecht. Daartussen liggen de scores Redelijk en Matig.

Beoordeling per bouwdeel

Bij een inspectie door de Monumentenwacht worden alle bouwdeelen apart beoordeeld, vaak per gevel of dakvlak. Bijvoorbeeld: voegwerk oostgevel > 'redelijk' of vensters noordgevel 1ste verdieping > 'goed'. Het kwaliteitsbeeld per onderdeel wordt vooral bepaald door de omvang van het gebrek in relatie met de vervangstermijn. Uitgangspunt daarbij is:

- goed = gebrek komt incidenteel voor, < 2%;
- redelijk = gebrek komt plaatselijk voor, 2-10%;
- matig = gebrek komt regelmatig voor, 10-50%;
- slecht = gebrek komt algemeen voor, > 50%.

Indien een gebrek ernstig is, bijvoorbeeld doordat het structureel is en de stabiliteit van het casco in gevaar kan brengen, wordt dat in de samenvatting op het voorblad van het inspectierapport vermeld. Daar wordt tevens vermeld of er voldoende of onvoldoende onderhoud wordt uitgevoerd en hoe de onderhoudstoestand zich ontwikkelt, of deze vooruit gaat, gelijk blijft of achteruit gaat. De tabel met de beoordelingen per bouwdeel vormt de basis van een rapportage.

Overall beoordeling per gebouw

Los van de beoordeling per gebouwonderdeel wordt voor het gebouw als geheel een beoordeling gegeven voor: Casco en Onderhoudsstaat. Die beoordeling vloeit logischerwijs voort uit de inspectie per bouwdeel maar is geen gewogen gemiddelde van de set beoordelingen.

Casco

Onder Casco worden verstaan de dragende onderdelen en het omhulsel van een gebouw, bestaande uit dak, kappen met spantconstructies, balklagen en vloeren, gevels, dragende muren met wandopeningen, funderingen, kelders en gewelven. Bij een restauratie wordt hiertoe ook het binnenpleisterwerk, buitenafwerking, kozijnen, ramen en deuren gerekend.

Het kwaliteitsbeeld wordt omschreven in tabel 6, kwaliteit Casco.

Casco		
Goed	met normaal onderhoud bij te houden	
Redelijk	beperkt aantal onderdelen vereisen groot onderhoud	zoals: vensters, serres, goten, grote vlakken voegwerk
Matig	partiële restauratie is noodzakelijk	zoals: balklagen, vloeren, kappen, dakbedekking
Slecht	totale restauratie is noodzakelijk	

Tabel 6 Kwaliteit Casco

Onderhoudsstaat		gemiddelde investering vereist in komende 10 jaar, % marktwaarde
Goed (casco=goed)	kleine incidentele gebreken	1-1,25% per jaar
Redelijk	diverse kleine gebreken, enige onderhoudswerkzaamheden	1-1,25% per jaar
Matig	achterstallig onderhoud	3-5% per jaar tot max. 25% in 10 jaar
Slecht (casco=matig/slecht)	Veel achterstallig onderhoud, casco gaat achteruit	> 25% in 10 jaar

Tabel 7 Kwaliteit onderhoudsstaat

Onderhoudsstaat

De onderhoudsstaat heeft enerzijds betrekking op de buitenkant van het gebouw om dit wind- en waterdicht te houden en anderzijds op alle monumentale onderdelen die aard- en nagelvast aan het gebouw zijn verbonden. Onderdelen in het interieur horen daar veelal niet bij.

Onderhoud heeft een relatief beperkte omvang en richt zich voornamelijk op het bijhouden en het herstel van onderdelen.

B.2 Gebruik van de systematiek in de praktijk

De overall beoordeling van Casco en Onderhoudsstaat is gebaseerd op het beeld dat bij de Monumentenwachters ontstaat na het uitvoeren van een complete inspectie van het monument. Inspecties worden meestal uitgevoerd door een ploeg die bestaat uit twee Monumentenwachters. Bij de meeste provincies zijn dit een 1e en 2e Monumentenwachter. Voor de 1e monumentenwachter geldt naast minimaal drie jaar kennis en ervaring het diploma restauratiemedewerker, niveau 4.

Het referentiekader voor die beoordeling wordt enerzijds gevormd door de uitgangspunten zoals omschreven in het Inspectiehandboek, zie tabellen 6 en 7. Anderzijds wordt het gevormd door (interne) training en ervaring van de Monumentenwachters die de inspectie uitvoeren.

Een overall beoordeling is dus gebaseerd op het referentiekader van twee Monumentenwachters die in de betreffende provincie werkzaam zijn. Dat referentiekader heeft deels een collectief karakter (Inspectiehandboek) en deels een individueel karakter (kennis en ervaring).

Per provincie wordt in meer of mindere mate getracht alle beoordelingen zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. In 2004 (pilot), 2005 en 2006 hebben landelijke 'ijkronen' plaatsgevonden. Doel daarvan was de beoordelingen van de circa 55 ploegen die op dat moment in Nederland werkzaam waren zo goed mogelijk binnen de afgesproken bandbreedte te krijgen.

Regionale verschillen in onderhoudsstaat

De provinciale Monumentenwachters opereren zelfstandig. De uniforme basis ligt in de Inspectiemethodiek. Aan de andere kant blijft het mensenwerk. Dat kan leiden tot enige verschillen tussen de provincies. Indien belang wordt gehecht aan de mogelijkheid om in de toekomst regionale verschillen in de onderhoudsstaat – en daarmee de restauratiebehoefte – in beeld te brengen, is het van belang dat met regelmaat de beoordelingen op elkaar worden afgestemd. Het collectieve referentiekader is daarin leidend.

Overall beeld onderhoudsstaat

De kanttekeningen die in de nulmeting geplaatst werden bij het beeld dat wordt gevormd op basis van de gegevens van de Monumentenwacht blijken door de aanvullende steekproef redelijk bewaarheid. Het beeld lijkt enigszins geflatteerd. Monumenteigenaren die een abonnement hebben bij de Monumentenwacht blijken over het algemeen beter onderhouden gebouwen en objecten te bezitten. Per CBS-categorie zijn wel verschillen zichtbaar, maar over het algemeen verkeert een procentueel groter deel in een slechtere staat onder de groep eigenaren die voor hun monument geen abonnement hebben bij de Monumentenwacht.

Bronnen en literatuur

Inspectiehandboek Monumentenwacht, Moduul 0.6,
Inspectie versie 2008, en Moduul 0.7, Rapportage versie 2001,
Monumentenwacht Nederland, Amersfoort

Gegevensbestanden Monumentenwacht.

